

Palatii Apostolici auditores, ac eiusdem sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, in quavis causa et instantia, iudicari ac definiri debere; irritum quoque et inane si secus super his a quocumque et inane si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Quocirca dilectis filiis causarum curiae Camerae Apostolicae generali auditori et archidiacono ecclesiae Valentinae, ac abbati monasterii Beatae Mariae Valisidignae, Cisterciensis Ordinis, Valentinae dioecesis, per apostolica scripta motu simili mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte indigenarum praedictorum seu alicuius eorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta huiusmodi ob omnibus ad quos spectat et pro tempore spectabit, inviolabiliter observari, ipsosque indigenas illis pacifice frui et gaudere, non permittentes eos vel quempiam ex illis desuper quomodolibet indebite molestari; contradictores quoslibet et rebelles per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo; necnon legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras et poenas ipsas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 10. Non obstantibus praemissis, ac pie memoriae Bonifacii Papae VIII, etiam praedecessoris nostri, qua cavetur ne quis extra suam civitatem vel dioecesim, nisi in certis exceptis casibus, et illis ultra

unam diaetam, a fine suae dioecesis ad iudicium evocetur; seu ne iudicet a Sede praedicta deputati extra civitatem et dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere audeant seu praesumant; et in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis auctoritate praesentium ad iudicium non trahatur; necnon, quatenus opus sit, nostra de non tollendo iure quaesito, aliisque apostolicis ac in provincialibus, synodalibus et universalibus conciliis editis, specialibus vel generalibus, constitutionibus et ordinationibus; necnon ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi fuerint, ac regnorum, provinciarum, dominiorum et insularum huiusmodi, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, etiam quantumvis longissimo tempore observatis, ac legibus, etiam municipalibus, et pragmaticis aliisque sanctionibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam super facultate beneficia praedicta ipsis alienigenis conferendi, seu de illis providendi et alias quomodolibet disponendi, ipsosque alienigenas ad beneficia, fructus et pensiones huiusmodi recipiendi et admittendi, eisdem ecclesiis, illarumque praesulibus et capitulis, necnon regnis, provinciis, dominiis et insulis praedictis, eorumque communitatibus, universitatibus, hominibus, incolis et personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam vim validi et efficacis contractus seu statuti perpetui vel legis habentibus et inducentibus, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et dictam Sedem, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine

similibus, etiam consistorialiter, seu etiam ad imperatoris, regum, reginarum seu aliorum principum instantiam, vel eorum contemplatione et intuitu, in genere vel in specie, aut alias quomodolibet, etiam iteratis vicibus et pluries concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda esset, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Forma et effectus publicationis huius constitutionis.

§ 11. Ceterum, ut statutum, ordinatio et alia praemissa ac eadem praesentes litterae ad eorum quorum interest notitiam deducantur, nullusque possit aliquam illorum ignorantiam praetendere vel excusationem allegare, sed illa perpetuo firma et illibata permaneant, volumus ut eadem praesentes litterae in basilicae Principis Apostolorum de Urbe ac Cancellariae Apostolicae valvis et acie Campi Florae per aliquem ex cursoribus nostris affixae, copia illarum ibidem dimissa, ab eadem die omnes et singulos perinde efficiant et arceant, ac si illis ipsis fuissent personaliter intimatae.

Fides exemplorum.

§ 12. Quodque earum exemplis, etiam impressis etc.

Sanctis poenalis

§ 13. Nulli ergo etc.

Datum Romae apud S. Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, nonis septembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 5 sept. 1587, pontif. anno III.

C.

Ampliatio collegii clericorum Camerae ad numerum duodenarium ¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Sic humani plerumque fallit incertitudo iudicii, dum futuris eventibus certam normam praefigere nititur, ut quae utilia ab initio videbantur, temporis successu, inefficacia dignoscantur; unde Romanus Pontifex, singula quaeque mature perpendens, saepius a praedecessoribus suis constituta, rationalibus suadentibus causis, in melius reformat moderamine certo, prout, rerum et temporum qualitate pensata, in Domino conspicit salubriter expedire.

§ 1. Sane, cum felicis recordationis Pius Papa V, praedecessor noster, attendens collegium clericorum Camerae Apostolicae negotiis pertractandis litibusque dirimendis praesidentium, quod antea a pie memoriae Eugenio Papa IV, etiam praedecessore nostro, ad septenarium numerum redactum fuerat, adeo arctatum et angustatum fuerat, ut, si qui clericorum praedictorum vel adversa valetudine laborarent, aut aliis dictae Sedis ingruentibus occupationibus distracti, seu quopiam simili impedimento detenti forent, reliqui clerici imminetia pertractare negotia et muneri suo competenter satisfacere minime valerent; idem Pius praedecessor, his et aliis rationabilibus causis adductus, uno clericatus officio, quod tunc per obitum Iulii Sauli, olim dictae Camerae clerici, vacabat, suppresso et extincto, eius loco, de fratrum suorum, de quorum numero tunc eramus, consilio, sex alia similia officia perpetuo crexit et constituit, qui, cum aliis sex tunc superstibus clericis coniuncti, numerum duodenarium adimplerent, assignato di-

Praemium

Pius V numerum clericorum Camerae ausit ad duodenarium.

¹ Ex Regest. in Secret. Brevium.

ctis novis clericis reditu annuo novem millium scutorum auri in auro ex pecuniis thesaurariae provinciae Romandiolae, eiusque Cancellariae, necnon proventuum maleficiorum, tractarum frumenti, augmenti salis et aliorum subsidiorum et reddituum dictae provinciae exigendo.

§ 2. Et deinde idem Pius praedecessor, novis emergentibus causis, alia ineundo consilia, collegium praedictum de duodenario, duobus officiis clericorum tunc vacantibus suppressis, ad denarium numerum reduxit, fructusque et emolumenta duorum clericatum sic suppressorum, pro rata eis obviente, dictae Camerae perpetuo applicavit.

§ 3. Successive vero recolendae memoriae Gregorius Papa XIII, praedecessor noster, nonnullis de causis adductus, de numero clericorum huiusmodi reducendo consilium suscepit; quare uno, per bonae memoriae Hieronymi episcopi Gadicensi, et altero ex officiis praedictis per quondam Francisci Bandovini obitus tunc vacantibus, illa sic vacantia perpetuo extinxit et suppressit, fructusque et emolumenta eisdem suppressis officiis assignata, ad summam trium millium et octingentorum scutorum auri in auro taxata, ab eodem collegio separavit, et Camerae ipsi applicavit. Denique aliud officium huiusmodi per obitum bonae memoriae Hieronymi episcopi Maceratensis postmodum vacans, iterum occasionem dedit eidem Gregorio praedecessori de collegii praedicti statu et numero alia cogitandi; ideoque officium sic vacans praedictum pariter extinxit et abolevit, illius autem loco tria clericorum huiusmodi officia pariter erexit et instituit, ceterisque tunc existentibus clericis addens, dictum collegium denario numero de cetero constare decrevit, summamque trium millium et octingentorum scutorum praedictam, ab eodem collegio, ut prae-

fertur, separatam et Camerae huiusmodi applicatam, de novo a dicta Camera separavit et segregavit, una cum fructuum et emolumentorum ultimo extincti officii supradicti, integra portione eidem collegio pro dictis tribus officiis de novo auctis restituit et applicavit, prout in diversis Pii et Gregorii praedecessorum litteris et cedulis motu proprio subsignatis, quarum solam signaturam iidem Pius et Gregorius praedecessores sufficere voluerunt, latius continetur.

§ 4. Sed ea est humanarum rerum conditio, ut nihil adeo constans sit atque perpetuum, quod non tempori subiaceat, et nascentibus casibus immutetur. Hinc nos, postquam, divina favente clementia, ad summi apostolatus apicem assumpti fuimus, ex urgentibus rationabilibus causis animum nostrum moventibus, ipsius Pii praedecessoris exemplo innitentes, in eam venimus sententiam ut collegium praedictum ad duodenarium numerum restitui quam maxime expediret; ob idque primis pontificatus nostri temporibus, collegium praedictum ad numerum undecim clericorum ampliantes, undecimum officium huiusmodi venerabili fratri Annibali episcopo Faventinensi per alias litteras nostras concessimus et assignavimus. Porro camerariatus S. R. E. per obitum bonae memoriae Philippi Sancti Eustachii diaconi cardinalis, olim eiusdem S. R. E. camerarii, apud Sedem Apostolicam defuncti, vacans, ansam nobis praebuit cogitationem praedictam ad effectum perducendi, tot ex redditibus dicti camerariatus separando, quot pro congrua duodecim clerici sustentatione, absque Sedis Apostolicae iactura, sufficerent competenter.

§ 5. Quamobrem, habita super his deliberatione matura, collegium supradictum ad duodenarium numerum ab eodem Pio praedecessore praefinitum resti-

Quae causa Sixto fuerit cogitandi de augendo huiusmodi numero ad duodenarium.

Quod cogitaverat exequitur.

tuendum duximus. Porro litterarum et cedularum praedictarum omnium tenores, ac si de verbo ad verbum inserti forent, pro expressis habentes, ac reductionem et suppressionem necnon ampliationem praedictas per Pium et Gregorium praedecessores, ut praefertur, factas, et alia quaevis effectum praesentium impediuntia penitus tollentes et abrogantes, motu proprio et ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, collegium praedictum ad duodenarium numerum praedictum, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo restitui-mus et ampliamus pro duodecim clericis, ita quod novus, ut praefertur, deputandus et prope diem adscribendus clericus una cum nunc existentibus decem clericis antiquis unum corpus et collegium integrum ex omni parte aequali et inseparabili efficiant et constituent; ex redditibus vero et emolumentis camerariatus praedicti summam duorum millium et ducentorum scutorum mone-tae, iuliis decem pro quolibet scuto computatis, perpetuo separantes et segregantes, eandem summam sic separatam et segregatam eidem clerico nominando praedicto concedimus et assignamus: ita quod liceat eidem collegio redditus et emolumenta praedicta e manibus depositarii camerariatus huiusmodi per nos deputati vel deputandi percipere, exigere et levare, ac in communi massa ipsius collegii ponere, una cum aliis eorum emolumentis inter ipsos undecim clericos participandis dividere, ac in suos usus et utilitatem convertere, cuiusvis licentia desuper minime requisita.

§ 6. Sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, et eiusdem S. R. E. cardinales, ac causarum Palatii Apostolici auditores, in quacumque causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi

facultate et auctoritate, iudicari ac diffiniri debere; necnon irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus.

§ 7. Non obstantibus eorundem Eugenii et Pii ac Gregorii aliorumque Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum decretis, statutis, constitutionibus et ordinationibus, ac regulis Cancellariae, et de non tollendo iure quaesito, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, generalibus vel specialibus, collegio et clericis supradictis, etiam ex causa onerosa, et interveniente quacumque pecuniarum quantitate, etiam rationabili, ac per modum statuti perpetui, etiam solemniter initi et stipulati contractus, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis specialis et expressa mentio habenda esset, illorum omnium tenores praesentibus pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, sub annulo Piscatoris, die v septembris MDLXXXVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 5 sept. 1587, pontif. anno III.

CI.

Quod Franciscus Medices, magnus dux Hetruriae et magnus magister militiae Ordinis S. Stephani, erigere valeat in commendas dictae militiae hospitalia per laicos regi solita, ad hospitalitatem instituta, in Hetruria existentia,

Delegatio contrarium.

Clausulae ad firmitatem

Porta rediit ad denarium

Gregor. XIII. cum primo ad octo rediisset, denario numero postmodum restituit.

de quibus Sedes Apostolica disponere non consuevit 1.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, dilecto filio nobili viro Francisco Medices, magno Hetruriae duci. Dilecto fili nobili vir, salutem et apostolicam benedictionem.

Praeclara devotionis sinceritas et eximia fidei constantia, quae tibi divinitus concessae, extuorum progenitorum quasi haereditate videntur acceptae, quibusque in nostro et Apostolicae Sedis conspectu, de qua continuo, ut obedientiae filius, benemereri non cessas, fulgere dignosceris, nos supra modum invitant suaviterque alliciunt, ut votis tuis, quae, ut christianum principem decet, religionis propagationi ac fidei catholicae defensionem aspirare conspeximus, gaudenter annuamus, eaque favoribus opportunis libentissime prosequamur.

§ 1. Sane pro parte tua nobis nuper expositum fuit quod, cum in diversis tuae ditioni subiectis civitatibus, terris, oppidis et locis quamplurima hospitalia per laicos regi, gubernari et administrari solita, quae de iure patronatus tuo et seu magistratum, communitatum, universitatum et hominum, civitatum, terrarum, oppidorum et locorum praedictorum seu etiam laicorum, ex fundatione vel dotatione aut alias, existunt, in quibus, tum ob locorum distantiam seu incommoditatem, tum etiam ob illorum fructuum tenuitatem, parum aut nihil hospitalitatis servatur, illorumque fructus in profanos et illicitos usus converti solent, diversaque interdum in illis patrantur scelera; unde si in dictis hospitalibus et eorum ecclesiis, de dictorum laicorum patronorum consensu, unum vel duo aut plura ex eis insimul perpetuo uniendo et incorporando seu etiam sup-

1 Instituta fuit haec militia a Cosmo Francisci patre, ut videre est in PH IV constit. LV, His quae, tom. VII, pag. 158.

Enunciatio laudem magni ducis Hetruriae.

Quae apud hunc Pontificem insub pro licentia erigendi in commendam Ordinis Sancti Stephani hospitalia de quibus in rubrica

primendo, tot quot volueris, praepetoriae militiae sancti Stephani, cuius tu magnus magister existis, ad instar aliarum dictae militiae praepetoriarum, erigerentur et instituerentur, eorumdemque hospitalium fructus, reditus et proventus, servata hospitalitate et alijs supportatis oneribus, remanentes dictis praepetoriis sic erigendis et instituendis, etiam perpetuo applicarentur, ex hoc profecto eisdem militibus de congrua subventionem provideretur, ipsaque hospitalia melius ac decentius gubernarentur. Quare nobis humiliter supplicare fecisti quatenus tibi hospitalia praedicta insimul, ut praefertur, uniendi et incorporandi seu etiam supprimendi, et in illis vel eorum ecclesiis tot, quot volueris, praepetorias dictae militiae, ut praefertur, erigendi et instituendi, eorumdemque hospitalium fructus eisdem praepetoriis applicandi, licentiam et facultatem concedere, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 2. Nos, ipsius militiae, quae a clarae memoriae Cosmo Medices, dum vixit, magno Hetruriae duce, progenitore tuo, ad maris Mediterranei incursibus infidelium infestati custodiam et defensionem instituta fuit, incrementum paternis exoptantes affectibus, ac attendentes quod illius milites, tamquam indefessi Iesu Christi athletae, pro fide catholica, etiam vitae ac salutis incolumitati non parcentes, dictae militiae triremibus per maria undique discurrunt, ac publicae quieti invigilantes, piratarum sive maritimorum latrunculorum insidiis et fraudibus occurrere, ac christifidelium tum bona tum corpora et animas ab illis tutari atque defendere non cessant: huiusmodi supplicationibus inclinati, tibi ut omnia et singula praedicta hospitalia et eorum ecclesias, ad hospitalitatem servandam, non autem pro infirmis recipiendis, instituta,

Ipsae igitur Pontifex ob causas hic expressas dictam licentiam concedit

et de quibus per Sedem Apostolicam disponi non consuevit, quae de iure patronatus tuo et seu dictorum magistratum, communitatum, universitatum et hominum seu etiam aliorum laicorum praefatorum, ut praefertur, sunt, de illorum patronorum laicorum consensu; si vero de iure patronatus dictorum magistratum, communitatum vel universitatum et hominum praedictorum fuerint, etiam absque illorum consensu, ac etiam ordinarii loci vel cuiusvis alterius licentia minime requisita, perpetuo unire, annectere et incorporare, seu aliqua ex eis suppressere, ac in eisdem hospitalibus et eorum ecclesiis, ut praefertur, unitis, annexis et incorporatis tot, quot volueris, et prout tibi melius videbitur et placuerit, praepetorias militiae huiusmodi, ad instar aliarum dictae militiae praepetoriarum per illius milites obtineri solitarum, quae per te et pro tempore existentem dictae militiae magnum magistrum, ad praesentationem illorum patronorum vel de illorum consensu concedi et assignari debeant, etiam perpetuo erigere et instituere, eorumdemque hospitalium fructus, reditus et proventus (servata hospitalitate et, aliis illorum oneribus supportatis) remanentes, dictis praepetoriis sic erigendis et instituendis etiam perpetuo applicare et appropriare libere et licite possis et valeas, plenam et liberam ac omnimodam apostolica auctoritate, tenore praesentium, facultatem, potestatem et auctoritatem concedimus et impartimur, tibi que desuper de speciali gratia indulgemus.

Clausulae dictae concessionis praeservativae.

§ 3. Decernentes in eisdem praemissis et circa ea per te facienda et terminanda semper et perpetuo valere, ac ab illis ullo umquam tempore, quovis praetextu, resiliari non posse, et quascumque concessionis in contrarium faciendas, nullius roboris vel momenti existere. Declarantes praesentes litteras de subreptionis vel

obreptionis aut nullitatis vitio, seu intentionis nostrae vel quopiam alio defectu notari vel impugnari nullatenus posse, sed incommutabilis voluntatis et intentionis nostrae fuisse et esse. Sicque et non aliter per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales ac causarum Palatii Apostolici auditores, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et defini debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 4. Non obstantibus quibusvis apostolicis, ac in provincialibus et synodalibus conciliis editis, generalibus vel specialibus constitutionibus et ordinationibus; ac dictorum hospitalium, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis, exemptionibus, conservatoriis et aliis litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie, eisdem hospitalibus vel illorum rectoribus, etiam pluries, concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illorum omnium et singulorum tenores praesentibus pro sufficienter expressis et insertis habentes, harum serie, specialiter et expresse derogamus et ad plenum derogatum esse volumus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Clausulae derogatoriae.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die XI septembris MDLXXXVII, pontificatus nostri anno III. Dat. die 11 sept. 1587, pontif. anno III.

CH.

Privilegia et immunitates pro aedifican-
tibus vel habitantibus in Via Felici et
in Via Pia almae Urbis.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Decet Romanum Pontificem, post mul-

Hic Pontifex
procommodiori
adita ad vana-
randas Urbis
basilicas, plures
vias latas aper-
avit et stravit,
et antiquum ritum
de capellis in
eadem basilica
brandiorenove-
vit.

tas et graves pastoralis sui officii curas, hanc quoque non negligere, ut alma urbs Roma, in qua, non sine Dei voluntate, a vicario suo Beato Petro apostolorum principe, sancta Sedes Apostolica, ad omnium christifidelium commoditatem religionisque incrementum constituta extitit, et ad quam, olim orbis, nunc etiam christianae religionis caput, magnus fit concursus, non modo salutaribus legibus, bonisque moribus in meliorem statum reformetur, sed novis etiam viarum, vicorum, regionum atque aedificiorum incrementis, ad populi in dies, benedicente Domino, excrecentis et confluentium advenarum commodum assidue dilatetur. Quod, dum ab initio nostri pontificatus sedulo meditaremur, simul etiam, ut ad venerandas eiusdem Urbis basilicas, toto orbe terrarum celebres, commodius et decentius adiri posset, atque in eis frequentius visitandis populi devotio augetur, praesertim veteri more sanctorum Pontificum nostrorum praedecessorum, in stationibus et pontificalibus capellis nostra praesentia celebrandis per nos renovato, vias complures latas et directas ad easdem basilicas patefecimus.

Fontemque
aqua Felicia
ad superiores
collias Urbis
perducti sui.

§ 1. Necnon uberrimum et copiosissimum nitidae et saluberrimae aquae fontem, quae Felix nuncupatur, nostra sollicitudine et ingenti impensa, difficili et laborioso opere magnaue industria ad superiores partes collium ipsius Urbis, cum maximo totius populi gaudio et applausu, ad publicam utilitatem, Deo fa-

vente, perduci curavimus, ut cives et incolae eiusdem Urbis, viarum et fontium commoditate, simul etiam aeris salubritate, atque ipsius loci eminentioris et patentioris amoenitate perfrui possint, construendisque aedibus ad commodiorem habitationem spatia habeant latiora, ac nobilissima pars Urbis non modo sumptuosius veterum substructionum vestigiis, sed religiosius etiam christianae antiquitatis monumentis insignis, novis aedificiis et incolarum frequentia, in pristinum decus et celebritatem, nostris potissimum temporibus, restituatur.

Et modo aedificandis in Via Felici et Via Pia concedit quod aedificia construenda, ex quocumque praeterquam laesae maiestatis delicto, confiscari nequeant.

§ 2. Cupientes igitur eorumdem incolarum et civium, necnon curialium et quorumcumque peregrinorum eo concurrentium commodis plenius consulere, eosque ad huiusmodi partem Urbis cum omni quiete et tranquillitate inhabitandam, novisque domibus replendam, apostolicae benignitatis favoribus et gratiis invitare: motu proprio et ex certa nostra scientia, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo statuimus et ordinamus quod quaecumque domus et aedificia, quae per quasvis personas, cuiuscumque status, gradus, ordinis vel conditionis existentes, in via nova, Felici nuncupata, ab ecclesia Sanctae Mariae Maioris usque ac ecclesiam Sanctissimae Trinitatis in Monte Pincio, per nos strata ac directa, necnon in via Pia per nos etiam aequata, a palatio nostro in Monte Quirinali usque ad ecclesiam S. Susannae, et in vicis prope dictas vias dirigendis pro tempore construentur, ex quocumque delicto, quantumvis gravi (criminibus tamen divinae et humanae Maiestatis laesae tantum exceptis), confiscari non possint, sed eorum dominis vel in eis ius habentibus et successoribus suis, perinde ac si delicta non commisissent, firma et illaesa remanere debeant.

§ 3. Ac propterea, quod ii qui per biennium continuum dictas domos seu

habitantibusque per biennium aedificia

cia praedicta aedificia in viis praedictis consistentia inhabitaverint, iisdem immunitatibus et exemptionibus, quibus veri et originarii cives Romani, de iure vel consuetudine vel ex privilegio aut alias quomodolibet utuntur, potiuntur et gaudent, vel uti, potiri et gaudere poterunt quomodolibet in futurum, non solum eorum instar, sed pariformiter et aequae principaliter, ac absque ulla prorsus differentia, uti, potiri et gaudere libere et licite valeant.

§ 4. Quodque ii, qui domos seu aedificia in dictis viis constituta pro tempore habitabunt, ratione aeris alieni aut cuiusvis contractus, obligationis, instrumenti, etiam iurati, etiam sub Camerae Apostolicae vel alia quavis forma et conceptione verborum, extra tamen loca ditioni nostrae ecclesiasticae in temporalibus subiecta, initi et celebrati, seu contracti, quamdiu aedificia vel domos huiusmodi inhabitabunt, vigore mandati cuiuscumque iudicis curiae vel tribunalis, in personam vel in rem, molestari minime possint nec debeant.

Habitantes ibidem pro debitis contractis extra statum non molestentur

Privilegia fori Capitolini gaudeant.

§ 5. Ac insuper privilegio fori Capitolini civibus Romanis competenti, perinde ac si veri originarii et indubitati cives Romani forent, in omnibus et per omnia gaudeant, atque, instar civium Romanorum, causas suas coram quocumque iudice, tribunali aut curia pro tempore motas, iuxta formam statutorum eiusdem Urbis novissime editorum ac litterarum apostolicarum desuper confectarum, ad Curiam Capitolinam trahere ac reassumi facere valeant, motu, scientia, auctoritate et tenore praedictis, perpetuo concedimus et indulgemus.

Artifices eadem aedificia incolentes, a collectis per consulatus imponendis, ac ab onere ex-

ipsius consulatus, pro tempore impositis, similiter perpetuo eximimus et liberamus, eisque pariter indulgemus quod nec praemissis contribuere, nec quicquam vel minimum tali de causa persolvere teneantur. Ac tempore pestis aut belli (quod Deus avertat) aut cuiuscumque alterius sinistri et inexcogitati casus fortuiti, ad custodias seu excubias faciendas nequaquam sint obligati, neque ad praemissorum quippiam cogi vel compelli possint aut debeant, liberique, immunes et exempti ab omnibus supradictis sint et esse censeantur.

hinc tempore pestis etc. faciendi, exempti sint.

§ 7. Decernentes omnia et singula praemissa valida perpetuo et efficacia fore, suosque plenarios effectus sortiri debere, ac in singulis, quos illa concernunt, suffragari. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, ordinarios et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et definiri debere; irritum quoque et inane, si secus super his a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Decretum irritans.

§ 8. Quocirca dilecto filio nostro Henrico tituli Sanctae Pudentianae presbytero cardinali Caietano nuncupato, moderno ac pro tempore existenti praedictae Romanae ecclesiae camerario, et Camerae Apostolicae praesidentibus clericis praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi, per se vel alium seu alios, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, ubi et quando opus fuerit, ac quoties pro parte alicuius praedictorum fuerint requisiti, solemniter publicantes, ac domorum seu aedificiorum huiusmodi conductoribus, habitatoribus, incolis, dominis eorumque haeredibus et successoribus, artificibus et quibusvis aliis supradictis, in praemissis efficacis defensionis

Executorum et defensorum deputatio et facultates.

praesidio assistentes, faciant autoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta quaecumque, per eos, ad quos spectat et spectabit in futurum, perpetuo, firmiter et inviolabiliter observari, illasque debita executioni demandari procurant. Contradictores per censuras ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compe-scendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Clavens de-
registeriae

§ 9. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac dictae Urbis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statatis et consuetudinibus, etiam novissime reformatis; privilegiis, indultis et litteris apostolicis eidem populo Romano eiusque magistratibus ac consulatibus artium aut illarum consulibus pro tempore existentibus vel quibuslibet aliis personis, civibus, provinciis, terris et locis, sub quibuscumque tenoribus et formis, etiam motu et scientia similibus, ac de apostolicae potestatis plenitudine concessis, approbatis et innovatis, quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio, seu quavis alia expressio ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Sanctio po-
nalia.

§ 10. Nulli ergo omnino hominum liceat etc.
Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, idibus septembris, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 13 sept. 1587, pont. anno III.

CIII.

Confirmatio declarationis, correctionis et reformationis constitutionis Magalottae in provincia Romandiolae observandae.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Procurator

In omnibus rebus humanis nihil tam perfecte institui, nihil ullis legibus sanctionibusque tam diligenter muniri potest, quin id prava quorundam intelligentia pervertere, seu in alium sensum, atque sancitum est, contorquere moliantur. Unde nos ad huius praecelsae dignitatis fastigium evecti, decet et expedit providere ut, pravo sensu huiusmodi eliminato, illa, prout facta sunt, intelligantur et observentur, et quae ad publicam utilitatem ordinata et reformata fuerunt, approbare et confirmare.

Causa huius-
modi edenda-
rum declaratio-
num, quae fe-
cit cardinalis
Cananias.

§ 1. Cum itaque, sicut accepimus, nonnulli abusus, pravi intellectus et corruptelae adversus germanam intelligentiam cuiusdam constitutionis, ac praeter et extra eam, quam alias Gregorius Magalottus, praeses provinciae nostrae Romandiolae, edidit et promulgavit, et postmodum per diversos Romanos Pontifices praedecessores nostros forsitan confirmata fuit, et quae in viridi observantia fuit et est, versentur; et pluries coram diversis dictae provinciae legatis, praesidentibus et seu aliis Apostolicae Sedis ministris fuerit tractatum et mature discussum pro extirpandis et penitus abolendis huiusmodi abusibus et corruptelis; et tandem dilecti filii communitates et homines civitatum, terrarum, castrorum et locorum dictae provinciae coram dilecto filio nostro Iulio tituli Sancti Eusebii presbytero cardinali Cananio nuncupato, ac nostro et dictae Sedis tunc temporis de latere legato, ad hunc et eundem effectum convenerunt, ac negotio huiusmodi diu et

1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

mature inter ipsos discusso, quasdam ordinationes et declarationes ac reformationes ediderint, illaeque per dictum Iulium cardinalem approbatae, et ad nos, pro maiori illarum robore et subsistentia, muniendae transmissae fuerint.

Eorundem e-
xames commi-
sit Sixtus card.
de S. Cruce, et
commissario ge-
ner. Cam. Apo-
stol.

§ 2. Nosque, attendentes multa in communitates et homines praedictos commoda ex nova huiusmodi ordinationum, declarationum et reformationum approbatione esse profectura, dilecto filio nostro Prospero, tituli S. Clementis presbytero cardinali de S. Cruce nuncupato, mandavimus ut, convocato dilecto filio magistro Iofredo Lomellino, Camerae Apostolicae generali commissario, dictas ordinationes, declarationes et reformationes diligenter excuterent et examinarent, et quae viderentur, corrigerent, delerent atque emendarent; ipsique saepius congregati, illis diligenter visis et singulatim examinatis matureque discussis, parum aut nihil immutaverint; denique ipsi Prosper cardinalis et Iofredus, omni studio et diligentia ab ipsis de mandato nostro adhibita, postremam illis manum imposuerint.

Abrogatisque
omnibus consu-
etudinibus, in-
terpretationi-
bus constitui-
oni Magalottae,
et huius decla-
rationibus con-
trariis;

§ 3. Nos, quibus Prosper cardinalis praedictus praemissa saepius retulit, volentes quae tanto labore, impensis ac maturitate ad publicam utilitatem digesta sunt, inviolabiliter observari, ac tenorem constitutionis Magalottae praesentibus pro sufficienter expresso habentes, motu proprio, non ad dictorum communitatum et hominum aut aliorum pro eis nobis desuper oblatae petitionis instantiam; sed ex certa nostra scientia ac de apostolicae potestatis plenitudine, omnes et quascumque intelligentias, consuetudines et longissimos usus, stylos ac declarationes, etiam iuramentis, litteris, confirmationibus et approbationibus apostolicis vel quibusvis aliis firmitatibus roboratas, et dictis constitutionibus, Magalotti ac huiusmodi declarationibus, ordi-

nationibus et reformationibus in aliquo adversantes, apostolica auctoritate, tenore praesentium, perpetuo abrogamus, tollimus et penitus abolemus, neminemque ad illas deinceps obligari volumus.

Quidquam con-
tra eandem Be-
ri vel iudicari
prohibet.

§ 4. Praecipientes, in virtute sanctae obedientiae ac sub excommunicationis sententia per contrafacientes eo ipso incurrenda, ne in posterum aliquis provinciae praedictae rector, iudex seu notarius aut procurator vel advocatus audeat quomodo introducere, vel se subscribere et testari de aliquo stylo, consuetudine, usu et intelligentia, quae sit vel esse videatur contra dictae constitutionis Magalottae, ac huiusmodi declarationum, ordinationum et reformationum continentiam et tenorem.

Et quae re-
cas Beati, irrita
declarat.

§ 5. Et si quid in contrarium factum aut in iudicium tractum fuerit, id omne nullum et invalidum nulliusque roboris vel momenti existat et esse censeatur perpetuo.

Novissimas
vero declaratio-
nes apostolicas
Ormai auctori-
tate.

§ 6. Novissimas vero ordinationes, declarationes ac reformationes praedictas, quas praesentibus de verbo ad verbum annotari fecimus, dicta auctoritate, eorundem tenore praesentium, etiam perpetuo approbamus et confirmamus, ac praesentis scripti patrocinio communitimus, supplentes omnes et singulos defectus, si qui intervenerint in eisdem.

Ad earum irra-
mites quascum-
que causas post
quatuor dies a
praesentis con-
stitutionis pu-
blicatione de-
clari mandat.

§ 7. Et ut approbatio huiusmodi amplius innotescat, decrevimus ut de cetero, post quatuor dies a publicatione praesentium in dicta provincia facienda, nulli alicui intellectus, styli, consuetudines et usus, etiam inveterati per longissimum temporis spatium, qui dictis constitutionibus Magalotti ac huiusmodi ordinationibus, declarationibus et reformationibus adversentur, ad pendentium, indecisarum et futurarum causarum decisionem ac negotiorum expeditionem allegari possent, nec quisquam illas allegans audiri debeat,

sed tantum secundum praedictas Magalotti constitutiones et huiusmodi ordinationes, declarationes et reformationes, a nobis, ut praefertur, approbatas et confirmatas, in dicta provincia et singulis illius civitatibus, castris, terris, villis et locis, quavis alia, tamquam sinistra, odiosa vel captiosa, interpretatione sublata, inviolabiliter et perpetuo, prout iacent, observentur, ac iuxta illas causae et negotia omnia in futurum per quoscumque iudices, tam saeculares quam ecclesiasticos, delegatos et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam causarum Palatii Apostolici auditores ac S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, ubique iudicari et definiti debeant; sitque irritum et inane quidquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executores
Capituli.

§ 8. Quocirca venerabili fratri archiepiscopo Ravennatensi, ac dilectis filiis rectori dictae nostrae provinciae pro tempore existenti, ac collegio rectorum civitatum et locorum eiusdem provinciae per praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, ubi et quando expedierit, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque publicent et publicari seu etiam imprimi faciant, ac inviolabiliter et perpetuo observari; contradictores quoslibet ac rebelles et praemissis non parentes, per sententias, censuras et poenas ecclesiasticas aliaque opportuna iuris et facti remedia, appellatione postposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Contrarius de-
regul.

§ 9. Non obstantibus felicis recordationis Pii Papae quarti, praedecessoris nostri, de gratiis interesse Camerae praedictae concernentibus infra certum tunc

expressum tempus registrandis, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis; necnon statutis, stylis, usibus et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis et decretis, in genere vel in specie, etiam motu, scientia et potestate similibus, ac alias in contrarium quomodolibet, etiam officialibus, ministris et aliis personis in dictis constitutionibus et reformationibus expressis et nominatis, et in erectione officiorum per nos seu alios Romanos Pontifices concessis, ac forsitan pluries et iteratis vicibus approbatis et confirmatis; necnon quaecumque litis pendentia coram quibuscumque iudicibus, etiam dictis auditoribus, super praesentationibus, quae dictis constitutionibus et reformationibus adversantur, tam in possessorio quam in petitorio, forsitan existentis, et ad cuiusvis instantiam introducta, necnon litis, status et dictorum statutorum et aliorum praemissorum tenores praesentibus haberi volumus pro sufficienter et plene expressis, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Aut si aliquibus, communiter vel divisim, ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

§ 10. Tenor vero ordinationum, declarationum et reformationum praedictarum sequitur et est talis:

Tenor decla-
rationum nuper
editarum.

Correctio et sublatio abusum et errorum in provincia Romandiolae.

Quoniam experientia rerum magistris edocuit, vel procuratorum vel notariorum vel cancellariorum vel advocatorum aut iudicum avaritia, nonnullos in hac Romandiolae provincia introductos fuisse errores in taxandis praedictorum et aliorum curiae generalis commodis deservientium mercedibus: ideo nos,

Gregorii Magalotti ordinationes et mentem penitus a quibuscumque et singulis praedictorum dictae provinciae observari desiderantes, propterea, adhibito etiam consilio eorum, qui quotidie in foro et subselliis versantur, amputantes et tollentes supradictos errores, abusum et corruptelas, infrascripta ordinanda, pro utilitate et commodo subditorum et provincialium, sic provincia exigente, omni studio et diligentia esse censuimus.

De officio praesidis.

Sancte admodum Gregorius Magalottus ordinavit praesidem provinciae, pro suorum provincialium tranquillitate et iustitia, omnem curam et sollicitudinem gratis et paterno affectu cuncta ab eo expedienda impendere debere; abusus tamen et corruptela inolevit cubicularios, sub colore sigilli, aliquando extorsisse sportulas, cum in publica visitatione carcerum mandasset praeses aliquem relaxari. Nunc tamen errorem penitus tollentes, volumus nihil tali casu pro mandatis executivis cubicularios posse accipere, sicuti et gratis impartitur praeses auctoritatem suam, et illum mandatum gratis pariter tradere debere decernimus.

De officio auditoris.

Quia compertum iam esse reperitur in generali curia ab auditore quandoque in

executivis, ubi nec rei contradictio nec causae cognitio intervenit, pro mercede receptos fuisse denarios sex pro libra valoris et estimationis rei petitaе, usque ad quamcumque summam, dummodo sportulae non excederent scuta tria; si vero mandatum traditum non esset, licet decretum, usque ad quamcumque summam aliquando sportulas extorsisse; propterea, amputantes et removentes praedictum errorem, volumus et mandamus non excedi quatuor denarios pro libra, ubi nec rei contradictio nec causae cognitio intervenit, valoris et aestimationis rei petitaе, usque ad quamcumque summam, dummodo sportulae non excedant scuta tria; si vero mandatum non fuerit traditum, licet decretum, nihil percipiat auditor, sicut Magalottus expresse decrevit.

Pariter, et quia intelleximus aliquando in contumaciam reorum ab auditore receptas fuisse sportulas; et si, relectis expensis, petierit reus aliquis reaudiri, voluisse eundem denuo et iterum alias sportulas, mandamus, si contigerit huiusmodi casus, nisi semel praefatum auditorem posse sportulas accipere, nisi diversum fuerit negocium; sed si fuerit eadem causa, nisi semel, illas percipere posse mandamus.

Ab aliquibus fuisse, etiam contra mentem Magalotti, accepimus, in executivis, ubi intervenit rei contradictio, et aliqua causae cognitio, et mandatum traditum fuerit, duplicatas, casu quo quis voluerit ad se defendendum admitti; fuisse receptas sportulas; et si mandatum non fuerit traditum, vel quia reus petiit terminum ad solvendum, vel aliter fuerit cum adversario concordatum, salarium ab eo fuisse exactum; decernimus primo casu nisi semel tantum sportulas ab eo recipi posse, altero vero casu nihil auditorem habere posse mandamus, nisi per senten-

tiam provinciarum fuerit, et semel tantum in utroque casu, servetur in hoc dispositio Magalotti loquentis circa exactiōnem sportularum in executivis, ubi rei contraditio et aliqua causae cognitio intervenierit.

Quia compertum est in interlocutoriis vim definitivae habentibus, et quae post se aliam non expectant sententiam, et per quam totum negotium, de quo agitur, terminatur, aliquando voluisse auditorem sportulas commensurari, sicuti in ordinariis, propterea attendentes et insequentes Magalotti intentionem, mandamus et volumus tantummodo medietatem illum posse consequi, quod in ordinariis accepisset, si definitivam tulisset sententiam; si vero aliquam post se expectaret sententiam, volumus a quinquaginta scutis supra scutum unum illum posse dumtaxat percipere, si causa sit cuiuscumque quantitatis, infra vero, nisi dimidium scuti; in interlocutoriis vero quae vim definitivae non habent, volumus illum quidquam accipere posse, sicuti expresse decrevit Magalottus.

Et quoniam aliquando scimus per auditorem curiae generalis fuisse, si partes ad concordiam pervenerint, salaria, et quidem indebite, exacta, ideo volentes eiusdem cupiditati occurrere, subditis opportune providere, eorumque indemnitati consulere, ac penitus hunc extirpare errorem, mandamus ac sancimus, si inter partes fuerit concordatum, nihil auditorem percipere posse, nisi quando causa esset instructa usque ad sententiam exclusive; tunc enim permittimus, ex quo saepe ac saepius fuerit aditus et forsitan interlocutus, pro sportulis, medietatem illum capere posse eius quod habuisset; sed si depositatae fuerint sportulae, et sententia in cedula habita fuerit, aut terminus pro servato habitus fuerit, tunc totum recipiat salarium; si vero tantum

fuerint depositatae, et tunc habeat prout in interlocutoriis, sicut et ex Magalotto decretum fuit.

Errorē pariter fuisse introductum advertimus auditorem voluisse et exegisse sportulas ad rationem sex denariorum pro libra, si sententiae petebatur respectu expensarum taxae producta executio, cum tamen expresse Magalottus nihil pro sententia eum recipere posse, nisi novus fieret processus; propterea abiicientes et penitus removens hunc abusum et corruptelam, mandamus, sicuti et Magalottus praecepit, auditorem nisi pro sententia tantummodo sportulas habere posse; pro executione vero illius sententiae nihil eum consequi audere, nisi fieret novus processus; et ut hominum malitiis obvietur, declaramus illum novum intelligi processum, quando coram iudice competenti contingit litem vel causam aut controversiam cognosci, licet etiam coram alio incompetenti fuisset cepta, vel quando nova instantia incipit currere, aut in forma iudicii fit novus processus super consecutione petita rei iudicatae; hoc enim casu permittimus, ob laborem, quem sustinet auditor in cognoscendo illum, sportulas habere posse, prout de interlocutoriis dictum est.

Graviter etiam accepimus non semel auditorem voluisse, si agebatur super nullitate alicuius sententiae, et contigisset pronunciare, licet sententia, de cuius nullitate agebatur, esset super negotio executivo, voluisse, inquam, sportulas, prout in ordinariis solvitur; et tamen nemo est qui non videat gravissimum esse hunc abusum; unde, omnino subditorum querelis prospicere cupientes, mandamus et ordinamus tantummodo prout in executivis illum posse sportulas accipere. Absurdum enim arbitramur plus debere solvi ob cognitionem nullitatis oppositae, quam

fiat super principali negotio, aut pro prima sententia.

Non minus ressecandum est quod fiebat in materia appellationum; nam invenimus observatum fuisse dicentem appellationem esse desertam, vel illam non devolvere, si super praedictis pronunciaretur solutas fuisse sportulas, ac si sententia definitiva fuisset lata; et tamen omnibus compertum est Magalottum voluisse quod interlocutoriis vim definitivae habentibus, in his quae post se aliam non expectant sententiam, solveretur pro medietate illius salarii, quod in ordinariis solvi debere ordinatum est; et quoniam cavillationibus aliquando usque ad nauseam altercatum est, an supradicta et si quae praedictis similia reperiantur, dicantur interlocutoriae habentes vim definitivae; pro bono communi, volumus et mandamus praedictas haberi pro interlocutoriis vim definitivae habentibus, omnibus cavillationibus et hominum malitiis penitus ressecatis.

Abusu quoque receptum fuisse accepimus, auditorem pro tempore voluisse pro primo vel secundo decreto in contumaciam, veluti pro decreto de immittendo in possessionem absque causae cognitione, licet nihil laboris egerit, salarium, ac si definitivam tulisset sententiam. Propterea Magalotti mentem et intentionem insequentes, mandamus pro primo et secundo decreto auditorem aliquod non posse salarium percipere, nisi tantum ubi causae cognitio intervenit. Quo etiam in casu, cum modicus ei labor est futurus, illum, prout in executivis, volumus, sportulas accipere posse.

Pariter accepimus, si in uno eodemque negotio plures extiterint personae vel quantitates petitae, auditorem voluisse multiplicare usque ad triplicationem sportulas; ideo ressecantes et penitus amputantes abusum hunc pravum, et toti pro-

vinciae damnosum errorem, et illum omnino tollentes, mandamus et decernimus, sive causae fuerint universitatum, communitatum, corporum, collegiorum, societatum aut aliorum, et tandem in nullo casu ex quo una tantum praedictorum est causae cognitio, et maior non est iudicis labor, non nisi unicam simplicem mercedem, omni et qualibet multiplicatione reiecta, deberi antedicto auditori, dispartendam et solvendam secundum proportionem et ratam personarum, rerum et quantitatum petitarum.

Et quia posset dubitari an omnia supradicta vendicent sibi locum respectu notariorum vel cancellariorum, declaramus et mandamus respective illa omnia, etiam intuitu ipsorum, accommodari debere, et in illis locum habere, ac si de verbo ad verbum specificè et expresse fuissent repetita et nominatim in illis enunciata, singula singulis tamen congrue referentes, cum secundum praedictorum salaria regulentur et illa notariorum et cancellariorum.

Et quia omnium habere memoriam potius divinitus est, quam humanitus, propterea, nolentes aliquos ob enumerationem praedictorum extimasse ceteros alios, si qui erant et sunt pravi abusus, nos vel dissimulasse vel inobservantia reliquisse, ideo declaramus, si quod ultra praedictos errores, abusus et pravos corruptelas supra expositos seu expositas reperietur, quod directe vel indirecte, contra expressam vel tacitam mentem Magalotti, fuerit etiam consuetudine vel usu et tacito hominum consensu introductum vel confirmatum in officio supradicti auditoris civilis et eius notarii, cancellarii, intelligatur et sit per hanc nostram declarationem et determinationem penitus et omnino sublatum et extinctum; et ne contingat amplius super hoc dubitari, et de cetero minime huiusmodi aut alii in-

introducantur errores vel abusus, arbitrio praesidis volumus esse tributum, ut determinet et declaret quis sit aut fuerit abusus, error, corruptela vel aliquid contra mentem Magalotti, cuius determinationi omnes teneantur acquiescere sub poena arbitrio praesidis imponenda.

De causis criminalibus.

Ex mente Magalotti etiam alias fuisse observatum accepimus, si in una eademque sententia plures personae ultra numerum trium absolventur, auditorem criminalem curiae generalis, eiusque notarium seu cancellarium aliquando consuevisse sportulas accipere ad rationem reorum et numerum absolutorum qui erant inquisiti. Verum, quia contra Magalotti mentem contingebat, et nimium esse cognoscitur, cum eveniebat plures ac plures etiam de uno eodemque delicto esse accusatos vel inquisitos, etiam ad rationem praedictam excessivas fuisse aliquando exactas sportulas, et in tali et simili casu volumus et mandamus auditorem criminalem non nisi pro tribus absolutis tantum, et non ultra sint, quotquot fuerint rei delinquentes accusati, inquisiti, de uno aut pluribus delictis simul a praedictis factis aut commissis sportulas accipere.

Contingebat aliquando reum unum de pluribus delictis esse inquisitum et processatum, et cognita illius innocentia liberari, ideo quia intelleximus non semel aliquando auditorem pro sportulis voluisse, multitudine delictorum inspecta, salaria duplicata et quaecumque triplicata; propterea, licet haec expresse non determinet Magalottus, mandamus hoc casu unicam tantum mercedem non duplicatam nec triplicatam, sed simplicem, illum exigere posse.

Similiter et relatam est auditorem cri-

minalem curiae generalis in absolutoriis a poenis pecuniariis voluisse excessivas sportulas ad rationem poenarum a bannimentis provinciae impositarum, non habito respectu constitutionum Marchiae vel statutorum civitatum vel locorum provinciae, quae vigeant tempore Magalotti, quorum poenae non erant ita graves, sicuti ex bannimentis imposita esse dignoscuntur; propterea, ad honestam mercedem huiusmodi salaria reducentes, in praedictis absolutoriis mandamus supradictum non posse pro mercede sua excedere scuta decem, ne contingat maiorem fieri solutionem pro poena pecuniaria quam pro poena capitali et confiscatione bonorum.

Quia experientia ostendit ex multis auctoritatem et iurisdictiones iudicum conservari, et ex timore mulctarum fieri quod delinquentes puniantur et castigentur, ideo in usu sunt frequentes, et videntur fieri, ut earumdem taedio affecti mulctati compareant; propterea, ne ad alium trahantur finem, volumus quod, pro praedictis mulctis impositis, auditor nihil recipere possit, quod hactenus male observatum est, cum pro praedictis fuerint multoties sportulae etiam indebite exactae: idem etiam volumus observari, si vel comparuerit vel captus fuerit reus; nam declaramus ipso iure esse mulctam nullam et facto cassam et irritam.

De sententiis condemnatoriis.

In pecuniariis condemnatoriis statuit Magalottus praedictum auditorem criminalem curiae secundum consuetudinem decimas habere posse non condemnationis, sed eius summae in quam reus se cum Camera composuerit, moderandas arbitrio dicti praesidis, secundum contingentiam casuum et quantitatem poenarum et personarum qualitatem, quam

summam statuit excedere non posse scuta quinquaginta, quantumcumque quantitas magna sit, in quam reus condemnatur vel componitur; et tamen, hominum subtilitate acceptum est, ut particula illa *vel*, stet. disiunctive, non autem copulative, et ob id magna difficultas exorta est, cum vere sensus esse videatur ut coniunctive et copulative accipi debeat, ne absurdum sequatur, plus illum posse consequi, quam sit eius, quod ingrediatur Camera: ideo arbitramur, tollentes altercationes et iurgia quae super huiusmodi casu audiebantur, maxime cum aliquando perverse fuerit a quibusdam id hactenus acceptum, declarandum esse coniunctive et copulative dictionem illam *vel* assumendam esse, sicuti ex praecedentibus ostenditur etiam Magalottum eam dictionem *vel* assumpsisse.

Male a quibusdam fuisse acceptum non negamus, quod clarissime statuit Magalottus circa praesentationem et visionem cuiuslibet gratiae et absolutionis alias praesentatae et visae; nam mandavit pro prima nihil accipere debere auditorem, et pro illa, quae non fuit amplius praesentata et visa, scutum unum pro eius labore posse recipere; et tamen intellectum est pro primo capite illum voluisse, extorquere aureum unum, cum expresse nihil accipere posse tali casu decreverit; altero vero casu tot scuta voluisse, quot essent nominati in dicta praesentatione et visione gratiae et absolutionis, cum unum tantum ex mente Magalotti scutum cum posse recipere compertum est: unde mandamus, supradictos abusus tollentes, primo casu, nihil illum habere posse, sicuti Magalottus decrevit; altero vero casu, non nisi scutum unum, licet plures in illa fuerint praesentatione et visione gratiae et absolutionis nominati, prout expresse disponit Magalottus.

Pariter et alterum circa praefatos casus extare errorem intelleximus, scilicet praefatum auditorem non solum pro praesentatione et visione supplicationis cuiuslibet, scutum unum, sed et pro praesentatione litterarum, et etiam praedictis casibus praedictum scutum unum accepisse quando habet decimas, ideo cum manifeste constet esse contra Magalotti mentem, mandamus praedictum scutum illum pro praesentatione et visa supplicationis tantum recipere posse, non autem pro praesentatione litterarum; nec quando decimas percipit quidquam pro praedictis consequi valeat.

Compertum est aliquando, ubi auditor curiae criminalis mandavit bona describi, pluries voluisse mercedem non simplicem, sed multiplicasse illam tam pro se quam pro baricello; ideo, tollendo hunc expressum errorem, mandamus auditorem praedictum, pro confectione descriptionis bonorum uniuscuiusque casus, in quo de iure venirent bona confiscanda, non nisi unicam et simplicem mercedem, tam pro se quam pro notario et baricello, accipere posse; mandantes etiam in inventario non nisi necessaria describi debere, et pro non necessariis in nihilo pro mercede teneatur illis.

Notarium criminalem curiae seu eiusdem pro tempore cancellarium coegisse, a multis annis citra, et hodie pariter cogere, singulos reos accusatos et inquisitos, pro uno eodemque delicto, et pro copiis simplicibus, et pro authenticis actibus seu scripturis, veluti inditorum, constitutorum, inquisitionum, tertium, et aliorum etiam productorum actuum multiplicasse usque ad triplicationem mercedem suam, et singulos praedictorum reorum et unumquemque triplicare supradictarum mercedem, quod nedum irrationale et iniquum est, sed et inhumanum, unum pro tribus solvere debere, cum nisi unicum

substineat, cancellarius laborem; ideo, tollentes hunc pravam et toti provinciae damnosum et eiiciendum errorem, abusum, stylum aut irrationabilem consuetudinem, mandamus, omni multiplicatione reiecta, huiusmodi et similibus casibus, praedictos cancellarios seu notarios non posse nec cogere nec recipere, etiam a sponte offerente, sub poena arbitrio dicti praesidis imponenda, mercedem triplicatam pro supradictis, vel copiis vel authenticis, sive unus sit sive plures fuerint de eodem delicto accusatus vel accusati, inquisitus vel inquisiti, sive sit communitas sive universitas, corpus, collegium vel societas aliqua; nam volumus, si pro uno eodemque delicto fuerint accusati, inquisiti aut aliter denunciati, praedictos notarios aut cancellarios non posse eorum mercedem in aliquo casu praedictorum multiplicare, sed permittimus tantum ut percipiant dumtaxat simplicem, puram et unicam mercedem.

Non minori ratione tollendum est quod auditores et notarii seu cancellarii eiusdem curiae criminalis agere consueverunt, siquidem supradictos pro capiendis informationibus contra reos inquisitos contingebat aequitare, pravo quodam abusu, si contra duos vel tres aut plures, solitos fuisse duplicare et triplicare mercedem viatici, etiamsi esset pro uno eodemque delicto. Ideo, amputantes hunc pravam errorem et abusum, et mentem Magalotti attendentes, qui nunquam de duplicatione aut triplicatione in similibus casibus locutus est, volumus simplicem et non multiplicatam praedictum auditorem et cancellarios posse accipere mercedem.

Quae de auditore curiae criminalis hactenus, ut supra, et de tollendo abusus et huius provinciae pravae errores, disposita sunt, mandamus quod de notariis et cancellariis eiusdem curiae criminalis, quatenus adaptari possint, intelligantur et

sint, etiam respectu praedictorum, decreta et diffinita; sicuti etiam volumus omnes alios, siqui erant aut sunt vel errores vel abusus contra expressam mentem aut tacitam, ac curiae, per hanc nostram intelligantur et sint sublatis, et in hoc servetur quod supradiximus in officio auditoris civilis pro extirpandis et tollendis erroribus et corruptelis, et ad iudicandum circa praedictos et praedicta; hoc enim praecipuum muneris volumus esse praesidis pro tempore aut rectoris futuri huius provinciae.

De officio cancellarii sive secretarii curiae generalis et eius mercede.

Simpliciter determinavit Magalottus cancellarium curiae generalis, pro qualibet littera cum sigillo, pro eius mercede posse iulium unum habere; usus tamen introduxit quod si littera plura capita contineat, habeat tot iulios dictus cancellarius, quod certe removendum est; unde volumus illum tantum recipere posse pro qualibet littera iulium unum, etiam si plura contineat capita vel personas.

Fuit quoque receptum usu et consuetudine pro littera commissionem continente cancellarium percipere ultra iulium et perinde ac si esset simplex causae commissio; ideo mandamus pro tali littera nisi unum iulium posse illum habere.

Quod dictum est de decima in auditore criminali, hic referatur et determinatum esse intelligatur.

Et quia pariter intelleximus cancellarium voluisse, ubi contingit, ante sententiam, per supplicationem aliquam expediri compositionem pecuniariam, et non appareret de aliqua gratia de qua fuit facta compositio, quinque pro centenario, non eius, quod Cameram ingreditur, sed eius, de quo facta fuit gratia; et si fiat compositio post sententiam, voluisse praedi-

ctum cancellarium quinque pro centenario, non eius quod Cameram ingreditur, sed eius de quo facta fuit gratia; ideo, quia absurdum est illum plus habere posse quam par sit, propterea mandamus primo illum tantum modo tria scuta pro quolibet centenario habere et consequi posse eius quod Cameram ingreditur, nulla habita ratione eius de quo facta est gratia, et hoc ne contingat illum plus recipere quam Cameram; altero vero casu, pariter volumus illum dumtaxat posse accipere quinque pro centenario eius quod Cameram ingreditur, non autem eius ad quod fuit condemnatus.

Quia solebat etiam praedictus cancellarius pro littera continente gratiam tot iulios accipere quot essent nominati, mandamus, si gratia fuerit pro uno eodemque delicto, non posse illum nisi duos iulios habere, nisi diversa delicta fuerint, et diversae personae aut causae; hoc tamen casu tot permittimus accipere iulios quot sunt aut erant personae.

In causis vero mixtis, quia varie solutio fiebat cancellario, ideo rem ipsam ad honestum reducentes, mandamus praedictum cancellarium unam tantum solutionem debere consequi, et illam arbitrio dicti cancellarii, sive ille corporalem sive civilem attendere voluerit poenam reo inflictam.

De officio notarii ad criminalia curiae generalis.

Quia solent notarii ad criminalia, in conficiendis copiis et authenticis praestandis partibus, admodum paucis lineis et distinctionibus folia exhibere, propterea mandamus pro quolibet folio non minus quam viginti lineas esse in eo debere, decem dictiones continentes, prout Magalottus et Marchiae constitutio decrevit, et merces sit, prout a Magalotto fuit taxata; nec in illis edendis et partibus tradendis,

alicuius multiplicationis ratio haberi possit, sive sit communitas, universitas, collegium, corpus, societas aut aliud, si quod ex praedictis simile plures referens personas.

Resecandum pariter est in officio notarii curiae generalis ad causas civiles quod aliquando observatum pro citatione in forma nostra copulative mandavit Magalottus pro citatione in forma cum insertione commissionis et inhibitionis cum sigillo, cancellarium pro mercede posse vigintiquinque solidos percipere, et hunc cancellarium voluisse eandem mercedem, etiamsi non adfuerit commissio causae, licet adfuerit citatio cum inhibitione tantum: propterea, tollentes hunc abusum, volumus illum tantum posse consequi pro mercede sua quod est a Magalotto determinatum pro simplici citatione cum sigillo.

Pro copiis cuiuslibet scripturae notarios curiae civilis solitos fuisse paucissimas lineas, et dictionibus duabus aut tribus denotatas, partibus tribuisse, propterea in hoc mandamus observari quod in cancellario aut notario curiae criminalis emendatum et diffinitum est, inhibentes quamcumque multiplicationem, ut supra dictum est.

Quia consueverunt notarii ad causas civiles, si contigisset in partibus examinari testes, vigore litterarum remissorialium decretarum a iudicibus curiae generalis, velle mercedem, inserendo illas in processu authentico; ideo, cognoscentes hoc esse irrationabile, et non esse conveniens, si semel pro illis habendis fuerit competens merces soluta, mandamus pro praedictis nihil supradictos notarios posse habere, sed gratis illas accommodare debere partibus: necnon etiam volumus praedictas in processu, nisi de consensu partis, notarium reponere aut inserere posse, quo casu permittimus et concedi-

mus, etiam sicuti si contigerit fieri earum attestaliorum vel aliarum scripturarum in partibus factarum et productarum copias, posse competentem recipere mercedem, sicut supra diffinitum est.

Pariter excessivam voluisse notariorum mercedem, si pro executione litterarum citatoriarum et inhibitoriarum ab Urbe emanatarum vel ab alio loco, una cum relatione authentica, auditum est; ideo ad condignam mercedem id reducentes, volumus illum praeter unum iulium nihil consequi audere.

Et quia contingit multos velle processus suos authenticari, et pro mercede etiam excessivam notariorum voluisse mercedem, ideo determinamus notariorum nisi quatuor bolon., computata mercede quam habuit pro copiis, illum posse consequi. Quod nedum in curia civili volumus et mandamus observari, sed etiam in curia criminali a cancellario seu notario illius curiae criminalis.

De officio baricelli curiae generalis.

Quoniam reprimenda est audacia baricelli curiae generalis, ideo, quia contingit illum facere duplicem executionum speciem, altera est quae pro executionibus fiendis eorum quae occurrunt in provincia, altera est eorum quae fieri debet vigore litterarum executoriarum ab Urbe vel ab alio loco emanatarum, unde immodicas in hac ultima volebat mercedes:

Nos autem, attendentes id quod iuri et aequitati convenit, volumus ambas commensurari aequaliter, et quod in primo capite ex taxatione Magalotti solvitur, illud idem praedictum habere debere, nec aliquem in plus cogere posse sub poena arbitrio dicti praesidis vel rectoris provinciae imponenda.

De officio gubernatorum civitatum.

Gubernatores civitatum provinciae vo-

luisse accepimus; si contingebat eos personaliter, partibus instantibus, ad aliquem locum differentiae in civitate vel suburbis vel extra multiplicare viaticum, prout in auditore generalis curiae civilis diximus et criminalis, ideo mandamus praedictos gubernatores tantummodo percipere posse viaticum, prout supra in auditoribus supradictis dictum est et diffinitum.

Et quoniam intelleximus gubernatores voluisse, pro decreto de habilitando aliquem a carceribus in palatio vel domi, vel pro cassanda fideiussione, et in aliis similibus, mercedem exegisse, cum tamen Magalottus pro praedictis nihil eis tribuat: ideo, sequentes Magalotti mentem, mandamus etiam praedicta a dictis gubernatoribus gratis fieri debere, nec aliquid, praetextu alicuius abusus aut pravae consuetudinis, posse eos accipere, sicuti nec volumus quidquam eis pro subscriptione etiam mandati de relaxando solvi debere.

Quia contingit quandoque, vel propter mutationem gubernatorum aut iudicum, vel partium negligentia, non fieri executionem mandati executivi obtenti, ideo pro subscriptione, si requiratur et fuerit necessaria, mandamus praedictos gubernatores successores, vel si fiant in subsidium iuris, nihil eos percipere posse, nisi iulium unum, quod intelligatur etiam de mandato relaxato per praedecessorem; et idem servare debeat auditor curiae generalis.

Abolendum omnino arbitramur quod, cum maximo damno provincialium, usu pravo introductum est, siquidem contingebat pro quocumque delicto aliquem per viam decreti relaxari, voluisse gubernatores ex huiusmodi decreto mercedem; ideo illud tollentes, mandamus praefatum nihil pro decreto huiusmodi habere posse, quod in auditore criminalis curiae dispositum esse iubemus.

In causis communitatum, licet Maga-

lottus determinasset sportulas gubernatoris accipere non posse, iniqua consuetudine fuit introductum gubernatores sportulas exigere posse; propterea, cum sit contra expressam Magalotti ordinationem, mandamus in hoc eos nihil posse accipere, si causae fuerint communitatum, sive de earum interesse fuerint, sicuti verbis claris Magalottus decrevit.

Et ut tollatur dubium an istae debeant intelligi etiam de cancellariis suis, declaramus respective ad eosdem referri debere, perinde ac si specificet et expresse et nominatim fuissent statuta, ordinata et diffinita. Pariter volumus omnia et quaecumque ordinata et definita sunt, ut in cancellariis curiae generalis civilis et in cancellariis seu notariis curiae generalis criminalis vendicent sibi locum, prout adoptari poterunt, omni prava consuetudine, stylo aut abusu non obstante, in praedictorum gubernatorum notariis seu cancellariis, et ad criminalia in quarta parte eius, quod accipere potest gubernator.

De officio advocati, procuratoris, et eorum mercede.

Inolevit abusus, quod nec habetur advocatorum ratio, nec procuratorum labor attenditur, sed promiscue utrumque, et quidem indigne, exercetur officium; ideo corruptelam hanc tollentes, mandamus advocatos non posse officium procuratoris exercere, nec procuratores posse se intrmittere in advocati officio, sub poena a Magalotto determinata et diffinita, quam, si opus est, renovamus et imponimus, omni corruptela et consuetudine reiecta, exceptis tamen casibus a Magalotto permissis, in quibus, servatis quae ille disposuit pro bono communi et partium minori impensa, permittimus.

Licet advocatis et procuratoribus merces omni ratione debeatur, cum bona,

honores et famam in vitam suo ingenio et voce gloriosa conservent, est etiam indignum eos amplius velle quam par sit: ideo, quia accepimus, contra mentem Magalotti, eos salaria maiora inter Ravennates et quoque duplicasse et triplicasse, scientes se ultra scuta sexdecim excedere non posse, licet causa sit cuiusvis magnae summae et valoris, volentes secundum statuta civitatis taxari eorum salaria usque etiam ad triginta duo scuta, quod a procuratoribus fieri pariter solet, cum tamen ex Magalotto solummodo duodecim scuta percipere valeant procuratores, e contra vero si ab eorum statuto modica taxata salaria habent, Magalotti determinatione illa subtaxare procurant; propterea mandamus et advocatorum et procuratorum huiusmodi salaria debere taxari secundum ordinationem Magalotti; et causarum quae coram iudice civitatum, qui non sit delegatus a praeside vel ab Urbe, et qui non dependet a curia generali, salaria possint et debeant taxari secundum statuta locorum; et, ut tollatur disputandi circa hoc facultas, declaramus istud procedere etiam si causae fuerint inter unum forensem et alterum Ravennatensem, necnon etiam habere locum in aliis locis, terris, castris et civitatibus provinciae Romandiolae subiectis.

Eosdem etiam provinciae advocatos voluisse sibi taxari salaria et solvi, etiam si in aliqua causa non fuerint nisi a procuratore nominati et nihil egerint intelleximus: ideo, tollentes hanc corruptelam et pravum abusum, decernimus praedictos advocatos non posse aliqua salaria percipere, nisi cum effectu constiterit eorum scripturis, manu propria subscriptis, fuisse advocatos non solum in initio causae, sed etiam usque in finem, nisi ad ratam, quando contigerit fieri advocati mutationem a partibus ipsis, eo vel ignorante vel etiam de eius consensu, secun-

dum tamen ratam temporis, quo inser-
vierunt.

Quia contingit aliquando curiam gene-
ralem esse modo in una civitate, modo
in alia, et nunc uno in loco, modo in alio:
ideo relatum est advocatos quandoque
adire curiam, et a clientulis suis, etiamsi
vel pro suo proprio interesse proficiscan-
tur vel aliorum, voluisse viatica, quod
certe iniquum est; propterea decernimus
praedictos advocatos non posse a prae-
dictis suis clientulis, sub ullo praetextu,
aliquid ratione viatici consequi, nisi ex-
presse constiterit de voluntate eorum
realiter et cum effectu illos curiam adisse,
sub poena arbitrio dicti praesidis taxanda
et imponenda illis; secus vero, si de vo-
luntate praedictorum adierint curiam, et
pro illis aut uno eorum tractaverint, lo-
cuti fuerint vel causas disputaverint, tunc
enim permittimus illos tali casu congrua
et honesta viatica secundum ordinationem
Magalotti habere posse.

Advocatos et procuratores consuevisse
salaria recipere, si debitor citabatur, et
ante petitionem solvebat creditori suo, ac-
cepimus. Cum tamen nihil laboris egerint,
iniquum est velle salaria hoc casu; ideo,
resecantes hunc abusum, mandamus prae-
dicto casu nihil eos pro salario habere
posse, cum non constet in aliquo labo-
rasse. Quod volumus etiam observari,
porrecta petitione, si mandatum non fu-
isset relaxatum, quia tunc permittimus
patrocinia illis debere; alias minime vo-
lumus illos quicquam habere posse, quia
nec iudicibus Magalottus concedit aliqua
salaria in executivis, si mandatum tradi-
tum non fuerit. Ita pariter prohibemus
praedictis advocatis et procuratoribus
posse in executivis, ubi mandatum tradi-
tum non fuit, aliquid praetensum sa-
larium vel patrocinii habere, reiecta con-
suetudine prava, quae diu observata fuit

contra mentem Magalotti, qui nec iudi-
cibus nec notariis tali casu aliquid tribuit.

Prohibendum pariter est advocatis nec
non procuratoribus, sub poena infamiae,
posse retinere sportulas a clientulis, causa
deponendi pro sententia ferenda; nam
relatum est eos quandoque ab illis reci-
pere sub praedicto colore et sententia
posita, prout in cedula, vel habito termi-
no pro servato, non curare ultra causam
expediri cum gravi iactura principalium:
ideo determinamus illos statim atque ha-
buerint sportulas illas deponere sub poena
praedicta.

Quia etiam intelleximus, si partes ad
concordiam venerint antequam sententia
proferatur, eosdem advocatos et procu-
ratores voluisse patrocinia, ac si lata fuisset
sententia: ideo, huic pravo abusui oc-
currentes, determinamus in hoc servan-
dum esse quod diximus supra in auditore
et notario seu cancellario curiae civilis.

Pariter tollendum est quod a multis
auditum est, scilicet eosdem advocatos
et procuratores voluisse salaria, si sum-
marie et sine processu et absque tela iu-
diciaria aliqua causa expediebatur per
maiores superiores: ideo, quia modicus
eis sit labor, mandamus illos nisi prout
in executivis dictum est supra de audi-
tore et notario civili consequi posse.

Datum Romae apud Sanctum Marcum,
sub annulo Piscatoris, die XIX septembris
MDLXXXVII, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 19 sept. 1587, pontif. anno III.

CIV.

*Prohibitio extrahendi aut quoquo modo
amovendi libros et alia existentia in
bibliothecis fratrum Minorum de Obser-
vantia Ordinis S. Francisci; et ordi-
nationes quibus eadem conservari de-
beant*¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Cum, sicut accepimus, nonnulli, parum

¹ Alia de hoc Ordine inspice in constit. xxvii
Leonis X, *Ite*, tom. v, pag. 692.

*Causa huius
constitutionis.*

attendentes procedere via quae ducit ad
salutem, sub variis respectibus ausi fue-
runt et in dies audent, contra formam
litterarum felicis recordationis Pii Papae
V, praedecessoris nostri, in forma brevis,
sub datum Romae, quarta novembris, mil-
lesimo quingentesimo sexagesimo octavo,
pontificatus sui anno quarto, asportare
libros, quaternas, folia et res existentes
in bibliothecis monasteriorum seu domo-
rum fratrum S. Francisci de Observantia.

*Prohibetur o-
mnibus amovendo
libros ex bi-
bliothecis Ord-
inis.*

§ 1. Idcirco, volentes plenius providere
praedictis, tenore praesentium, motu pro-
prio ac ex certa scientia nostra et de apo-
stolicae potestatis plenitudine, in vir-
tute sanctae obedientiae, ac sub excom-
municationis latae sententiae poena, ipso
facto, sine alia declaratione, per contrave-
nientem in singulis casibus infrascriptis
incurrenda, a qua nisi a Romano Ponti-
fice, praeterquam in mortis articulo, pos-
sit absolvi, et nisi in primis satisfacto om-
ni damno dictarum bibliothecarum,
mandamus omnibus ministro ac commis-
sario generalibus, ministris, provincialibus,
commissariis, guardianis ceterisque
fratribus, quocumque nomine nuncupa-
tis, dicti Ordinis, aliisque omnibus et sin-
gulis personis ecclesiasticis, saecularibus
et regularibus, cuiusvis status, ordinis,
conditionis, etiamsi pontificali dignitate
praeferantur, vel alias hic specificè no-
minandi fuissent, praesentibus et futuris,
ne, sub quovis praetextu, causa et ratione
(etiam quibus dici posset, si nobis expres-
sa fuissent vel de his cogitavissemus,
non sic ordinavissemus), audeant seu prae-
sumant, neque aliquis eorum audeat seu
praesumat, per se vel alium seu alios, nec
pro minimo quidem temporis spatio, dic-
tos libros, quaternas, folia nec res de
dictis bibliothecis nunc et quocumque
existentes de dictis bibliothecis amovere,
asportare, tollere, seu amoveri, asportari
aut tolli facere vel consulere, neque ver-

bo vel facto, in aliquo ex praedictis, alicui
auxilium aut operam praestare. Quinimo
quilibet ex praedictis teneatur quicquid
in praedictis audiverit aut sciverit factum
vel fieri tentatum in praedictis dicto-
rum fratrum eorumque bibliothecarum,
notificare guardiano, et, in eius absentia,
vicario domus seu monasterii, in cuius
bibliotheca aliquid ex praedictis contige-
rit. Qui guardianus et vicarius teneatur,
iuxta omne eorum suorumque superiorum
et aliorum quorumcumque posse, quo-
rum auxilio indigerint, quod per quos-
cumque praestari eis mandamus, curare
cum effectu omnia restitui in pristinum,
et satisfieri omni damno successu in dicta
bibliotheca per culpabiles in praedictis.

§ 2. Et nihilominus, pro potiori cau-
tela et securitate praedictorum, mandamus
sub eisdem poenis, necnon privationis
vocis activae et passivae, inhabilitatisque
perpetuae ad quaelibet officia dictae Re-
ligionis umquam obtinenda et exercenda,
omnibus et singulis dictorum monaste-
riorum guardianis quocumque electis,
ne, sub quovis praetextu, causa et ratione
hic alias necessario exprimentis, audeant
assumere officia guardianatus, neque in
eo verbo seu facto se ingerere, nisi prius
in praesentia discretorum loci seu mo-
nasterii, in quo fuerit aliqua bibliotheca,
cum fuerit plenum et perfectum inventa-
rium omnium et singulorum librorum,
quinternorum et foliorum, anni et loci
impressionis, coperturaeque praedictorum
ac alterius cuiusvis certioris et magis spe-
cialis specificationis dictorum librorum,
quinternorum, foliorum et rerum; quod
inventarium completum debeat subscribi
a dicto guardiano et discretis, dictique
inventarii exemplar ad verbum cum si-
milibus subscriptionibus transcribi in uno
libro ad hunc solum effectum tantum et
perpetuo conservato in capsula vel loco,
in quo solent deponi sub clavibus eleemo-

*Traditur for-
ma librorum con-
servandi.*

synae pro tempore dictis domui, monasterio ac fratribus factae. Qui libri, quinta, folia resque quaelibet praedictae debeant per simile inventarium et inventaria, ut supra scribenda et subscribenda a dictis guardianis et discretis, et in dicto actu consignationis cum veteribus proxime praecedentibus et aliis, quibus opus erit, ratiocinata et collata, per guardianum iam officium complementem, seu a dicto officio guardianatus seu commissariatus discedentem, consignari eius in officio successoris, et ab eodem successore in praesentia supradictorum subscribi; sicque perpetuo ab omni guardianis seu eius vicesgerente, antequam assumat munus dicti guardianatus, vel in eo verbo seu facto se intromittat, quae inventaria pariter fiant formis et modis supradictis, renoventur a guardianis existentibus in officio tempore datae praesentium. Quod inventarium quilibet minister provincialis et dictae provinciae commissarius teneatur singulis annis sui officii in praesentia dicti guardiani et discretorum eius domus et monasterii, revidere, et quod aut additum fuerit aut ex dictis bibliothecis asportatum fuerit, facere addere dictis inventariis ac in dictas bibliothecas reportare, dictisque additionibus et inventariis una cum praedictis guardianis et discretis se subscribere.

Penitentur contravenientes et complices.

§ 3. Quod si singula praedicta, ut supra ordinata, facta non fuerint, volumus et decernimus ultra praedictas poenas dictum guardianum, ministrum et commissarium statim, sine aliqua declaratione, intelligi privatos, prout privamus¹ ex tunc semper, officio guardianatus, ministratus aut commissariatus, quod tunc gerit, neminemque de cetero ei obedire volumus; et eundem sic ut supra in omnibus non obedientem declaramus inhabilem ad quaevis officia dicti Ordinis per ipsum unquam gerenda. Et nihilominus quilibet

¹ Waddingus addit: ex tunc prout (R. T.).

bet ex praedictis ministris, commissariis, guardianis et fratribus nunc et pro tempore existentibus dicti Ordinis Minorum, asportans aliquid aut asportari faciens vel asportari consulens, aut opem aut auxilium, ante vel post vel in ipso actu asportandi, verbo seu facto praestans extra dictas bibliothecas contra formam praesentium, debeat ab eius immediate superiori incursuro, sine alia declaratione, statim dictas omnes poenas, si haec omnia debitae executioni non mandaverit, incarcerari, et in carceribus detineri per sex menses continuos; neque elapsis dictis sex mensibus possit de dictis carceribus liberari, nisi reffectis omnibus damnis dictae bibliothecae, et omnibus restitutis in pristinum. Decernimusque praesentes quemlibet eorum concernentes arctare ad earum observationem in Italia post quatuor menses, extra vero Italiam post octo menses, in partibus vero Indiarum ac locorum de novo repertorum post biennium a data praesentium.

§ 4. Nec de subreptionis aut obreptionis, nec etiam intentionis nostrae vel quolibet alio defectu aut vitio, cogitato vel incogitato, redargui posse, nec contra has aliquid dici, nec ignorantiam aut illorum inobservantiam posse allegare, sed plenissime ad litteram observare, sublata aliter declarandi, interpretandi et iudicandi cuilibet, etiam S. R. E. cardinali et causarum Palatii Apostolici auditori, facultate et auctoritate; irritum et inane decernentes quidquid in contrarium factum fuerit.

§ 5. Non obstantibus praemissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis; ac monasteriorum, domorum, ecclesiarum et Ordinum praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, privilegiis et consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque, etiam

Subreptio allegari prohibetur.

Derogatur contrariis.

de quibus hic specialis mentio facienda esset.

Transumptio-rum Adea.

§ 6. Et quia difficile foret praesentes originales ubique, ubi opus esset, ostendi, volumus etiam transumptis etc.

Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die III octobris millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 3 oct. 1587, pontif. anno III.

CV.

Confirmatio privilegiorum Ordinis fratrum Minorum Sancti Francisci de Observantia¹.

Sixtus papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium ab ipsa materia desumptum.

Etsi Mendicantium Ordines et praesertim sacer Ordo fratrum Minorum de Observantia, qui sedulo ad vineam Domini Sabaoth Dei gratia Ordo ipse magnos probitatis et doctrinae ac animarum salutis fructus semper olim attulerit et quotidie afferre summa diligentia conatur, in eaque immensum exhibere non cessat famulatum, summo semper studio (etiam cum in minoribus essemus) amplexi fuimus; ad summum tamen apostolatus apicem (meritis licet imparibus), divina favente clementia, assumpti, dum id mente recolimus, facere non possumus quin eundem Ordinem de Observantia propensiori charitate et paterno affectu amplectamur, ac exinde pro suis sanctis studiis honestisque laboribus; ac pro animarum salute ab Apostolica Sede (cuius continue pacem et dignitatem Ordo ipse de Observantia fortiter tutatus est) tam spiritualia quam temporalia subsidia ornamentaque acceperint et accipiant, quibus et sancta sua officia ac vitam suam regularem facilius atque expeditius exequi et transi-

¹ Ex Regest. in Secret. Brev.

gere possint, et ceterae religiosae personae Ordinesque alii exemplo ipsorum promptiores alacrioresque ad sua officia persolvenda reddantur.

§ 1. Sane pro parte dilectorum filiorum Francisci a Tholosa, ministri generalis, et Thomae de Massa, commissarii generalis Cismontanae familiae praedicti Ordinis de Observantia nobis nuper expositum fuit quod cum ex ipsius Sedis provisione ac benigna dignatione provenire dignoscatur ut Romanus Pontifex quandoque praedecessorum suorum Romanorum Pontificum gesta innovet, ac apostolica auctoritate innovata et restaurata muniat et fulciat et in pristinum statum reponat ac reducat, necnon propterea nonnulli Romani Pontifices praedecessores nostri nonnullas gratias, concessionem, indulgentias, peccatorum remissiones, absolutiones, etiam plenarias, libertates, praerogativas, favores, immunitates, exemptiones, declarationes, facultates multaque alia privilegia et indulta tam praedictis fratrum Minorum, quam S. Clarae ac tertio de Poenitentia nuncupato Ordinibus, illorumque superioribus, fratribus, monialibus et sororibus ac utriusque sexus personis et monasteriis, domibus, ecclesiis et locis quibuscumque dictorum Ordinum nunc et pro tempore existentibus in genere vel in specie, etiam per modum communicationis sive extensionis privilegiorum aliis Ordinibus, eorumque domibus et ecclesiis et utriusque sexus personis Ordinum Mendicantium et non Mendicantium existentibus concessorum concesserunt, aut iam concessa confirmaverunt et approbarunt, prout in singulis concessionibus, declarationibus et litteris eorumdem praedecessorum expeditis plenius dicitur contineri.

§ 2. Cum autem, sicut eadem expositio subiungebat, illa quae saepius aposto-

Romani Pontifices saepius huic Ordini concessa privilegia confirmaverunt.

Minister generalis et com.

licae auctoritate praedicta munita existunt, maiores generaliter hoc idem a Sede concedi possunt. maiorem obtineant roboris firmitatem, pro parte eorundem Francisci et Thomae nobis fuit humiliter supplicatum ut praedictis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, favoribus, conservatoriis, declarationibus, facultatibus, dispensationibus, gratiis, concessionibus, indulgentiis et indultis pro illorum observantia, nostrae approbationis robur adiacere, aliasque in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignamur.

Præsertim Penitentia. § 3. Nos igitur, qui omnium votis, praesertim illis, qui sub suavi Religionis iugo divinis laudibus et christianae religionis augmento incumbentium personarum tranquillitati et commoditati consulitur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, huiusmodi supplicationibus inclinati, quaecumque praemissa ac omnia et singula alia privilegia, immunitates, exemptiones, libertates, praerogativas, favores, conservatorias, declarationes, facultates, dispensationes, gratias, concessiones, indulgentias et indulta spiritualia et temporalia, etiam per modum communicationis et extensionis inter se et cum aliis Ordinibus Mendicantibus et non Mendicantibus eiusdem fratrum Minorum regularis Observantiae et S. Clarae et de Poenitentia tertio Ordinibus, etiam in congregatione, sub trium votorum substantialium professione, et eorundem superiorum Ordinis Minorum regularis Observantiae huiusmodi obedientia degentibus, ipsorumque superiorum fratribus, monialibus, sororibus, ac utriusque sexus etiam singularibus personis, necnon monasteriis, domibus, ecclesiis et locis quibuscumque in genere et in specie, etiam per solam signaturam, etiam viva voce oraculo, ut praefertur, aut alias per eosdem Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nos et Sedem praedictam, sub qua-

cumque forma et expressione verborum concessa, ac etiam iteratis vicibus approbata, necnon omnibus et singulis in eis forsitan contentis clausulis, decretis et declarationibus quibuscumque, ac singulas desuper etiam pluribus vicibus confectas litteras, et in eis contenta et inde secuta quaecumque, illorum omnium tenores et formas, datas, effectus et decreta in illis apposita, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, et in his essent inserta, pro sufficienter expressis habentes, dicta auctoritate apostolica, tenore praesentium, ex certa scientia, in his omnibus, in quibus decretis concilii Tridentini non adversentur, approbamus et confirmamus ac innovamus, perpetuamque roboris firmitatem obtinere et firmiter observari.

§ 4. Necnon Ordinibus fratrum Minorum regularis Observantiae et S. Clarae, ac tertio de Poenitentia nuncupato, etiam in congregatione sub obedientia fratrum Minorum de Observantia huiusmodi degentibus superioribus, fratribus, monialibus et tertiariis nuncupatis sororibus, personis, monasteriis, domibus, ecclesiis et locis praedictis, etiam per modum communicationis et extensionis huiusmodi, suffragari, illisque frui, uti et gaudere, quando et quoties opus fuerit, posse et debere, in iudicio et extra, ac etiam in foro conscientiae, in omnibus et per omnia, ac si specialiter et expresse eisdem fratrum Minorum ac S. Clarae, et tertio de Poenitentia Ordinibus per nos concessa fuissent, decernimus, supplet omnes et singulos iuris et facti ac solemnitatum, etiam de iuris necessitate, aut alias quomodolibet requisitarum forsitan omissarum, et alios quoscumque defectus, si qui forsitan intervenerint in eisdem.

§ 5. Quocirca venerabilibus fratribus Calaguritanensi et Leodiensi episcopis, et

Et alia privilegia Tertio Ordini de Poenitentia communicat.

Executores huiusmodi constitutionis deputati. dilecto filio causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori per easdem praesentes committimus et mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, faciant auctoritate nostra praesentes litteras et in eis contenta quaecumque plenum eorum effectum sortiri, illisque omnes, quos concernunt, pacifice frui et gaudere, non permittentes quemquam desuper contra praesentium tenorem, sub quovis praetextu et causa, etiam defectu intentionis nostrae, per quoscumque quomodolibet indebite molestari; quinimo quidquid in contrarium attentari vel fieri continget, omnia semper in pristinum reponi; contradictores quoslibet et rebelles etiam per quoscumque, de quibus eis videbitur, censuras et poenas ecclesiasticas et alia opportuna iuris et facti remedia, appellatione quaecumque postposita, compescendo, ac legitimis super his habendis servatis processibus, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Sicque iudicari praecipit. § 6. Sicque per quoscumque iudices et commissarios, ac S. R. E. cardinales, necnon Sacri Palatii Apostolici causarum auditores, sublata eis quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et definiri debere.

Derogatio contrarium. § 7. Non obstantibus praemissis, ac pia memoriae Bonifacii PP. VIII, etiam praedecessoris nostri, de una, et in concilio generali edita de duabus diaetis, dummodo ultra tres diaetas aliquis praesentium vigore ad iudicium non trahatur; aliisque apostolicis constitutionibus, ac provincialibus et capitularibus statutis et consuetudinibus, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, etiam in forma brevis per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac etiam nos

et Sedem praedictam, etiam motu proprio ac scientia et potestatis plenitudine similibus, ac cum quibusvis irritativis, annullativis, cassativis, etiam privilegiorum eorum revocativis, restrictivis, reservativis, exceptivis, restitutivis, declarativis, mentis attestativis ac derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacissimis et insolitis clausulis, quomodolibet, etiam pluries, concessis, confirmatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, etiam quod in eis caveatur expresse quod illis nullatenus, aut non nisi sub certis modo et forma, derogari possit, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in illis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro sufficienter expressis et insertis habentes, motu, scientia et auctoritate similibus derogamus. Aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Verum, quia difficile foret etc. Datum Romae apud S. Marcum, sub annulo Piscatoris, die III octob. MDLXXXVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 3 oct. 1587, pontif. anno III.

Vides transumptis danda.

CVI.

Approbatio congregationis fratrum Minorum Conventualium reformatorum S. Francisci, cum habitus designatione et privilegiorum communicatione 1.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Apostolici muneris sollicitudo, divina dispensatione, nobis licet immerentibus, delegata, indesinenter requirit ut circa statum religiosarum personarum quarumlibet, illarum praesertim quae ex singulari devotionis fervore sub strictiori Religionis iugo gratum Deo famulatum praestare affectant et continuo insistunt, assidua mentis cogitatione invigilantes, ad ea, per quae regularis vitae institutum in melius dirigatur, ipsaeque personae religiosae in huiusmodi earum laudabili instituto, remoto quocumque perturbationis et molestiae obstaculo, quiete ac tranquillitatis amoenitate perseverare valeant, propensius intendamus, ac in his officii nostri partes libenter interponamus, prout undique, debite pensatis circumstantiis, conspicimus in Domino salubriter expedire.

Causae huius concessionis.

§ 1. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum fratrum Minorum conventualium Reformatorum S. Francisci petitio continebat quod, annis iam pluribus retroactis, nonnulli Ordinem fratrum Minorum S. Francisci, iam tunc expresse professi, strictioris Religionis iugum subire, ac eiusdem S. Francisci Regulam institutumque pium ac sanctum exactius sequi atque imitari, et sub illis magis gratum Deo famulatum exhibere peroptantes, coeperunt seipsos iuxta eandem Regulam paulatim reformare, nonnullasque domos, conventus et

1 De toto autem Ordine Franciscano plene notavi in constit. LXVII Honorii III, *Solet*, tom. III, pag. 394.

loca in provincia Marchiae Anconitanae, in Hetruria, ac in Neapolitano et Siciliae regnis, in quibus ipsam Regulam servare, et secundum illam vivere possent, acquisiverunt et acceperunt. Licet autem in domibus et locis huiusmodi, sub obedientia protectoris et superiorum Ordinis fratrum Minorum Conventualium huiusmodi vivant, nec ideo ab aliquo potuissent nec possint vel debuissent aut debeant super sic reformato vivendi modo per quemquam molestari vel impediri; nihilominus in quibusdam locis, et potissimum in praedicto Siciliae regno, aliqui locorum ordinarii, sub praetextu quod haec fratrum Reformatum congregatio nova ac nequaquam ab Apostolica Sede approbata existeret, permiserunt quidem ipsos fratres Reformatos ecclesias et loca fabricari facere et acquirere, sed postea eos illis de facto spoliaverunt; alii vero in aliis locis eosdem super habitu ipsorum et seu aliis ac super aliis molestarunt et inquietarunt. Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, dicti fratres Reformati provide, et ne ipsos eorumque congregationem super praemissis contingat ulterius inquietari, utque praesens reformatio magis stabilita, non solum manuteneatur, sed incrementum accipiat, speciali nostro et Sedis praedictae privilegio, ut infra, dilectis filiis protectore et magistro generali dicti Ordinis in hoc etiam consentientibus, praefulciri desiderant, ac pro parte eorumdem fratrum Reformatum nobis fuit humiliter supplicatum quatenus in praemissis opportune providere, ac eos in huiusmodi pio et laudabili proposito confovere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 2. Nos igitur, qui personas devotas, praesertim vero eas quae, relicto mundo, Christum secutae sunt, specialibus libenter prosequimur favoribus, eosdem fratres Reformatos ac illorum singulos a

Confirmatio
Ordinis fratrum
Conventualium Reformatum eorumque reformatio-
nis.

quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutos fore censentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, reformationem praedictam ubicumque locorum coeptam et introductam ac in dies introducendam, ac pro ea et illius felici et prospera directione facta, statuta et ordinationes, cum inde secutis quibuscumque, sicuti pie ac sancte sancita et ordinata sunt, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo confirmamus et approbamus, illaque omnia per quoscumque locorum ordinarios et alios, ad quos quomodolibet spectat et spectabit in futurum, inviolabiliter observari debere decernimus, omnesque et singulos tam iuris quam facti ac solemnitatum, etiam substantialium, defectus, si qui forsitan quomodolibet intervenerint in eisdem aut eorum aliquo, de plenitudine apostolicae potestatis, supplemus.

Reformati sub
obedientia pro-
tectoris gene-
ralis procurato-
risque et pro-
vincialium exi-
stant.

§ 3. Et nihilominus eisdem fratribus Reformatis, quod nunc ac deinceps in perpetuum ipsi ac eorum congregatio, tam in praedictis quam quibusvis aliis regnis et mundi partibus, fratres Minores Conventuales Reformati nuncupari et pro talibus haberi et reputari, necnon se ipsos ita ubilibet et in quibusvis actibus publicis et privatis vocare et inscribere, et secundum veram beati Francisci Regulam, apostolico more in communi, sub dilectorum filiorum nunc et pro tempore existentium dicti Ordinis fratrum Minorum Conventualium protectorum et magistrorum ac procuratorum generalium et ministrorum provincialium vivere, exceptis dumtaxat domibus et conventibus urbis et civitatis Neapolitanae, quae sub

obedientia ministri, et in eius absentia, procuratoris generalis Ordinis, ut par est, degere et subesse tantum intelligantur.

§ 4. Custodesque provinciae in eis residere debeant, etiamsi aliqui eremiticam, aliqui sub obedientia fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum, alii vero tamquam Tertiarii aut alias aliam vitam duxerint, sequae voto vitae quadragesimalis obligaverint, ac etiamsi postea aboliti fuerint; a quibus omnibus votis et professionibus, quatenus opus sit, eos et illorum singulos plenarie absolvimus et liberamus ac habilitamus, plenarieque absolutos et habilitatos esse decernimus.

§ 5. Ac quod quicumque ipsorum fratrum Reformatum vocati, in quacumque provincia, capitulo seu congregatione provinciali dicti Ordinis fratrum Conventualium intersint, in quo particularis fiat congregatio diversorum vocalium Reformatum, et in ea praesidens ipsius capituli existat ac praesideat, ibidemque custodem Reformatum inter ipsos eligat.

§ 6. Cuius officium per annum tantum duret, quique visitandi, corrigendi, incarcerationandi, puniendi, privandi, collocandi et deponendi sive dislocandi, necnon reformandi ac primas causas cognoscendi, sicut cognoscit provincialis, dummodo ab ipso provinciali non praeveniatur, et ab ipso eiusque decretis ac sententiis ad ipsum provincialem Conventualium relinquatur recursus et appellatio, qui vel quae numquam impediri queat, quoties opportunum fuerit, sed tantum in eos possit provincialis praedictus, quantum in Conventuales, de iure, more laudabilique consuetudine potest et debet.

§ 7. Et insuper eorumdem fratrum Reformatum quilibet, necnon quaecumque domus, ecclesiae et loca ipsorum omnibus et singulis privilegiis, immuni-

Custodia provin-
ciae residen-
tia.

Reformati in
capitulo con-
ventualium in-
tersint, faciunt
que congrega-
tionis voca-
lium etc.

Custodia offi-
cium et aucto-
ritas

Privilegiis, etc.
Conventualium,
ipsi reformati
potuntur.

latibus, exemptionibus, praerogativis, concessionibus, facultatibus, indultis, indulgentiis, stationibus ceterisque gratis, tam temporalibus quam spiritualibus, quibus domus et ecclesiae dictorum fratrum conventualium, eorumque guardiani et fratres de iure, usu et consuetudine vel privilegio aut alias quomodolibet utuntur, fruuntur, potiuntur et gaudent, ac uti, frui, potiri et gaudere possunt et poterunt quomodolibet in futurum, pariformiter et sine differentia, dummodo contra puritatem Regulae eiusdem beati Francisci non sint, nec ei in aliquo derogent, sed conservationem et augmentum dictae reformationis concernant, uti, frui, potiri et gaudere possint in quolibet actu.

Syndicum pro secularibus ecclesie agendis Reformati deputare possunt, si habitum hic designatum designaverint.

§ 8. Concedimus itidem ut in quolibet eorum conventu seu domo syndicum, iuxta ordinationem felicitis recordationis Nicolai Papae III, praedecessoris nostri, super hoc factam, cui per provincialem, custodem ac guardianum loci, cum aliis fratribus, negocia saecularia domus seu conventus, ac computa rationum revidenda, expensae faciendae, provisiones necessariae pro alimentis et vestimentis, et constructiones, reparationes conventuum, ne commutent habitum, etiam quantumvis rudem vilium pannorum, sive novum sive veterem, ac de saccis, etiam repetitum et resarcitum, non enim habitus exquisitus in qualitate vel quantitate decet fratrem Reformatum, coloris terrei seu cineritii, ac caputium seu scapularium in capite rotundum et a tunica divisum gestare ac ubilibet deferre, nudisque pedibus aut suppositis solis, sive, ut vocant, sandaliis, incedere libere et licite valeant, ac etiam debeant.

Super conventibus receptis et recipiendis dicitur quod habitus debent esse sicut in illis.

§ 9. Necnon quod ab ordinariis locorum quorumcumque regnorum et mundi partium, in quibus pro tempore domus seu conventus et loca habuerint, ac introducti fuerint, aut etiam quibuscum-

que aliis personis, superioribus et praelatis, cuiuscumque status, gradus, ordinis et conditionis existentibus, in hac super tam iam fabricatis ac receptis, quam deinceps quandocumque et ubicumque, de ordinariis locorum licentia, fabricandis, recipiendis et acceptandis, per eos ac eis oblati et donati domibus, conventibus, ecclesiis ac locis, illorumque usu, habitatione ac retentione liberis, quietis et pacificis (dummodo tamen de licentia expressa ministri generalis pro tempore existentis dictorum fratrum Conventualium, ac capitulo provinciali sic determinante) domos et loca huiusmodi receperint et acceptaverint, habitusque delatione et aliis praemissis quovis modo aut quaesito colore, publice vel occulte, directe vel indirecte, ullatenus umquam molestari, perturbari vel inquietari.

praemissis molestari nequeant.

Fratres conventuales de eorum generalis licentia, alios vero nequaquam recipiant iuxta const. Pii V.

§ 10. Neque item ipsi fratres Reformati aliquos alios fratres alterius cuiuscumque Ordinis Sancti Francisci de Observantia, ac Cappucinatorum, aut aliorum Ordinum, iuxta litteras felicitis recordationis Pii Papae V, etiam praedecessoris nostri, in forma brevis, sub die prima decembris millesimi quingentesimi sexagesimi noni, pontificatus sui anno quarto, emanatas, sed tantum Conventuales, et cum expressa ad hoc habita ministri generalis ipsorum Conventualium licentia, recipere, minusque sic inter Reformatos ex Conventualibus recepti, professionem alio tempore, vel anticipato vel non completo anno, vel ante annum sextumdecimum, vel datis vel intimatis terminis professionis faciendae, et hoc etiam in publica ecclesia, capitulo vel refectorio, prout ipsi Conventuales emittunt, ac non nisi iuxta veram et puram Regulam beati Francisci praedictam emittere, neque postquam ad Reformatos ex Conventualibus sic transiverint, ad dictos Conventuales inde reverti; quin etiam praedicti fratres

Reformati ex saecularibus nullos, nisi qui bonae vitae et famae, priusquam in ipsa congregatione Reformatorum recipiantur, probati fuerint, ac habita prius a provinciali dictorum fratrum Conventualium licentia, quam nec guardiani, custodes vel commissarii quicumque dare possint, in fratres Reformatos recipere queant.

Cum Conventualibus ad processiones incedant, ab illis que se nunquam separare, nec alios protectores, vel provinciae quam conventuales habere possint.

§ 11. Demum quod ipsi fratres Reformati et eorum congregatio, dictis fratribus Conventualibus ac cum illis ita uniti sint et esse censeantur, ut nullo umquam tempore liceat illis alios protectores generales vel provinciales quam dictorum Conventualium habere, nec in processionibus et aliis actibus aliam quam Conventualium crucem sequi vel deferre, nisi forte ipsi fratres Reformati in aliquo loco fuerint, in quo non adsunt Conventuales, quo casu iidem Reformati per seipsos ire ac incedere, sub excommunicationis poena, sese a conventualibus umquam separare aut segregare ullo modo ullo tempore valeant.

Haec constitutio Reformatis sub Conventualium obedientia viventibus solummodo suffragatur.

§ 12. Praesentes quoque et desuper conficiendae litterae toti et soli congregationi Reformatorum, sub obedientia Conventualium in omnibus provinciis viventium, suffragentur ac concessae intelligantur, illaeque per quoscumque uniformiter, etiamsi aliqui hactenus in quacumque provincia privilegium aliquod aut facultatem particularem a nobis et aliis Romanis Pontificibus praedecessoribus nostris quomodolibet impetrarint, observari debeant, auctoritate et tenore praedictis, etiam perpetuo, concedimus et indulgemus.

Clausulae praeservativae.

§ 13. Ac etiam statuimus et ordinamus easdem praesentes litteras nullo umquam tempore de subreptionis vel obreptionis seu nullitatis vitio, aut intentionis vel quovis alio defectu notari vel impugnari, aut alias quomodolibet infringi vel retra-

ctari nullatenus umquam posse, sed illas semper et perpetuo validas et efficaces existere, suosque effectus sortiri debere. Neque sub quibusvis similium vel dissimilium gratiarum revocationibus, suspensionibus, derogationibus aut aliis contrariis dispositionibus, per quascumque litteras vel constitutiones apostolicas seu Cancellariae Apostolicae regulas, etiam per nos et successores nostros praedictos, etiam motu proprio et ex certa scientia ac de praedictae potestatis plenitudine ac consistorialiter, necnon sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis clausulis pro tempore factis, comprehendi, sed semper ab illis exceptas, necnon quoties illas revocari vel limitari aut suspendi seu eis derogari contigerit, toties in pristinum statum, etiam sub data priori, restitutas et plenarie reintegratas et de novo concessas esse et censerit.

Decretum irritans.

§ 14. Sicque etiam per quoscumque iudices, commissarios et delegatos, ac causarum Palatii Apostolici auditores et S.R.E. cardinales, necnon quosvis alios ecclesiarum praelatos ac iudices, tam ecclesiasticos quam saeculares, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere; et si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, attentari contigerit, irritum et inane decernimus et declaramus.

Clausulae derogatoriae.

§ 15. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon statutis, etiam iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis, etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis, etiam motu simili ac alias quomodolibet concessis,

approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiam si de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda ad hoc servanda foret, illorum tenores, ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, et forma in eis tradita observata, inserti forent praesentibus, pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod praesentium copiis sive transumptis, etiam impressis, et manu alicuius superioris dictorum fratrum Reformatorem subscriptis, plenaria ubique fides adhibentur, in iudicio et extra, ac si originaliter exhiberentur.

§ 16. Nulli ergo omnino hominum, etc.

Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, idibus octobris, pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 15 octob. 1587, pontif. an. III.

CVII.

Quod tam professores Ordinis S. Hieronymi oppidi de Escorial nullius dioecesis, provinciae Toletanae quam etiam saeculares, clerici ac laici, qui in collegio eorumdem fratrum theologiae et philosophiae operam dederint, postquam cursus studiorum perfecerint, et de hoc fidem obtinuerint, possint recipi et admitti ad quoscumque gradus magisterii et doctoratus in quacumque Universitate Studiorum generalium in regnis Hispaniae.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Dum suaves atque uberes fructus quos in agro Domini viri litterarum maxime

Ex Regest. in Secret. Brevium.

sacrarum et philosophiae scientia praediti assidue producant, animo contemplamur, in eam curam libenter incumbimus, ut in quibuscumque christiani orbis partibus, praesertim vero sub religiosorum disciplina ii, qui in huiusmodi studiis progressus faciunt, congruis honoribus et privilegiis decorentur.

§ 1. Exponi siquidem nobis curavit carissimus in Christo filius noster Philippus Hispaniarum rex catholicus, quod in collegio fratrum Ordinis S. Hieronymi iuxta monasterium S. Laurentii et Real nuncupati eiusdem Ordinis, prope et extra muros oppidi de Escorial nullius dioecesis provinciae Toletanae ab ipso rege fundato et dotato, ita, iuvante Domino, vigent et florent in dies magis bonarum artium et praesertim philosophiae et theologiae studio, atque ea diligentia et assiduitate multi eximia doctrina et singulari eruditione praestantissimi viri, non secus atque Universitatum Studiorum generalium publici lectores easdem facultates profitentur, ut iam non solum fratres dicti Ordinis, sed aliarum etiam quarumcumque personarum frequens concursus ad capessendas praedictas disciplinas eo libenter accedant. Quare idem rex, monasterii et collegii praedictorum fundator et patronus, nobis humiliter supplicavit ut studiosis, qui illuc confluunt, ne post absolutos inibi studiorum cursus et labores debitis et consuetis honoribus et praerogativis defraudati remaneant, opportune providere de benignitate apostolica dignaremur.

§ 2. Nos itaque, eiusdem regis precibus inclinati, universis et singulis, tam dicti Ordinis professoribus quam etiam saecularibus, clericis vel laicis, qui in praedicto collegio huiusmodi facultatibus operam dederint, earumque professores audierint, si et postquam more solito cursus studiorum perfecerint, et de hoc fidem

Causae concedendi privilegii.

Concessio privilegii, de qua in rubrica.

obtinerint, quod in quacumque Universitate Studiorum generalium in regnis Hispaniarum consistentium gradibus baccalaureatus, licentiatuae, magisterii seu doctoratus, tam artium quam theologiae, prout eorum quisque, perfecto cursu, ac praevio consueto examine, idoneus repertus fuerit, perinde ac si eosdem studiorum cursus actu in ipsa Universitate absolvissent, et in matricula scholasticorum eius Universitatis descripti fuissent, insigniri, et ad huiusmodi gradus recipi et admitti; et postquam graduati fuerint, omnibus et quibuscumque privilegiis, indultis, immunitatibus, praerogativis, antelationibus, honoribus, insignibus, facultatibus et gratiis, quibus alii graduati, qui in ea Universitate studuerunt, de iure, consuetudine vel alias utuntur, potiuntur et gaudent, sive uti, potiri et gaudere quomodolibet poterunt in futurum, non solum ad eorum instar, sed pariformiter et aequae principaliter, ac sine ulla prorsus distinctione aut differentia, in omnibus et per omnia uti, potiri et gaudere libere et licite valeant, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus.

§ 3. Mandamus vero cunctis et singulis locorum ordinariis, necnon quibusvis dictarum Universitatum rectoribus, superioribus et personis, ceterisque, ad quos spectat, ut dictas personas saeculares vel Regulares, quae sub disciplina professorum collegii praedicti debito tempore, et ut moris est, in praedictis facultatibus respective operam dederint, quique, ut praefertur, idonei reperti fuerint, ad gradus praedictos, sine ulla controversia, recipiant et admittant, recipique et admitti et illis insigniri, ac praesentibus litteris et in eis contentis omnibus superius expressis pacifice frui et gaudere faciant.

Locorum Ordinarii, data commissio pro executione.

§ 4. Decernentes sic per quoscumque iudices, quavis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatii Apostolici causarum auditores, seu S.R.E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, iudicari et definiri debere; ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

§ 5. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon quarumcumque Universitatum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, privilegiis quoque indultis et litteris apostolicis eidem Universitatibus, earumque scholasticis graduatis, doctoribus et professoribus quomodolibet concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, illis alias in suo robore permansuris, hac vice et ad effectum praesentium dumtaxat derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xxxi octobris MDLXXXVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 31 octobr. 1587, pontif. anno III.

CVIII.

De decies alteris centenis millibus nummum aureorum in Arce Saheli Angeli sepositis, nullo unquam tempore, nisi in praescriptis casibus, certaque desuper servata forma, depromendis¹.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Anno superiore decies centena millia

¹ Alia centena millia hic idem Pontifex pro S. R. E. praesidio in primo anno sui pontificatus collegit, et in eadem arce reposuit, indeque promi vetuit, ut supra in eius const. XLIII, Ad clavum, pag. 693.

Hic Pontifex aureorum in Pontificia Sancti Angeli arce et certo sanctiori aerario repositimus et collocavimus, ac de illis asservandis, ac numquam, nisi certis praescriptis casibus, promendis et erogandis, constitutionem perpetuo valituram edidimus, cuius tenor infra descriptus est 1.

Et secundo alicentem illa collegit, et modo in eadem arce similiter reponit, cum eisdem prohibitionibus legibus et conditionalibus in die constitutionis con-

§ 1. Verum, cum ob culpas peccataque nostra multiplicia, quibus divinam Maiestatem in dies magis ad iracundiam provocamus, usque eo necessitates superius enarratae multiplicentur, periculaque gregi Dominico impendentia adaugeantur, ut illis nec dum prioris pecuniae collectione satis provisum esse videatur; nos, quamvis in omnibus difficultatibus curisque nostris in Dei omnipotentis auxilio spem nostram fixam habeamus, ad illiusque opem (qui nisi custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam) ex intimo cordis affectu confugiamus, tamen ab eo ipso pastorum principe Christo frequenter admoniti, ut pro ovibus nostrae fidei creditis, earumque salute et utilitate, modis omnibus vigilemus, facere non possumus, pro nostro pastoralis munere in hac quoque parte obeundo, quin humanis etiam consiliis ac viribus (ut pro eo ac nobis ab eodem clementissimo Domino elargitum est) ad tot mala periculaque propulsanda, nova quotidie praesidia comparemus. Quamobrem alia decies centena millia aureorum nummum, non ad nostra aut cuiusque nostrorum privata commoda, sed ad publicum bonum, ad S.R.E., cui Deo auctore praesidemus, defensionem, ad fidei catholicae conservationem ac propagationem, nostra sedulitate ac frugalitate collegimus, quae eadem in arce, ut priora altera decies centena millia, reponi, asservari, nec inde amoveri erogarive, nisi in supradictis expressis necessitatibus, eodem plane modo volumus. Motu proprio igitur et

1 Omittitur tenor quia habetur supra pag. 693.

ex certa nostra scientia, ac habita super hoc cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. cardinalibus in consistorio nostro secreto matura deliberatione, de eorum consilio et unanimi consensu, hac praesenti nostra perpetuo valitura constitutione, dicta alia decies centena millia aureorum nummum in eadem arce nostra Pontificia Sancti Angeli et sanctiori aerario nunc recondimus, reponimus et collocamus, ac Christo Domino nostro, Beatae Mariae semper Virgini, et sanctis apostolis Petro et Paulo offerimus et dicamus, iisdem omnino legibus et conditionibus, quae in nostra superius descripta constitutione praescriptae et praefinitae sunt.

§ 2. Declarantes nostrae voluntatis mentisque esse ut quod in ipsa constitutione de recuperatione Terrae Sanctae et generali expeditione contra Turcas dictum fuit, idem etiam locum obtineat, quoad utramque Deo dicatam pecuniae summam, in recuperatione regnorum a quibuscumque catholicae Romanae Ecclesiae hostibus occupatorum, et in expeditione, quam contra eosdem decerni ac fieri contigerit.

§ 3. Ubi vero in praescriptis casibus pecuniarum aliquid sumi necessitas postulaverit, volumus ut de tota summa, tam superiori anno quam etiam nunc reposita, hoc prorsus et non alio modo pecuniae sumantur et erogentur; nimirum, ut in consistorio secreto praescriptarum necessitatum qualitate ac rerum et temporum ratione diligenter perpensa, atque ita cogente, non duarum ex tribus partibus cardinalium, sicuti in priori constitutione nostra sancitum erat, sed trium saltem ex quatuor partibus cardinalium, qui consistorio interfuerint, consensu, decreto et subscriptione adhibitis, ex binis decies centenis millibus aureorum nummum a nobis repositis, non ultra

In casibus exceptis declaratur comprehendi causam recuperationis regnorum occupatorum, et expeditionis contra S. R. E. hostes.

Formamque pecuniae in dictis casibus promendi descriptis, et servari praecipit.

quartam partem, idest, non ultra quingenta millia nummum promi liceat, et ea quidem quingentorum millium summa, non tota simul, sed paulatim moderate et successive depromatur, per certas portiones, quae in eodem consistorio, in quo de tota re deliberabitur, a tribus partibus cardinalium, ut dictum est, omnibus diligenter examinatis, decretae et praefinitae fuerint. Quod si ipsis quingentis millibus erogatis et consumptis, praescripti casus et necessitates novam impensam requisierint, tunc iterum proposita et adhibita in consistorio consultatione, si consensus, decretum et subscriptio trium ex quatuor partibus cardinalium, ut supra dictum est, accesserint, aliam summam, non tamen quingenta millia aureorum excedentem, illamque pariter non statim totam, sed moderatione ea servata, eoque, quem diximus, modo limitatam et praefinitam sumi posse permittimus.

Et quamprimum reponitur.

§ 4. Ceterum statuimus, prout alia nostra constitutione ordinatum est, ut partes et portiones pecuniae supradictae, quae in aliquo ex praemissis casibus sumptae fuerint, cum eius impensae faciendae ratio cessaverit, omnino in aerarium, unde depromptae fuerunt, integre restitui ac reponi primo quoque tempore debeant.

Praedictaque servaturum voveat, et sicut infra scripti cardinales praesentes idem promiserunt, ita ab aliis cardinalibus pro tempore promitti decernit.

§ 5. Has autem Deo dicatas pecunias, nullo umquam tempore, nisi aliqua ex iis quas diximus, necessitas urgeat et requiratur, neque in totum neque ex aliqua parte amoveri, erogarive quovis modo a nobis posse volumus, eamque amovendi et erogandi potestatem et facultatem a nobis ipsis abdicamus. Idque successores nostros Romanos Pontifices, proposito sibi tremendo iudicio, in quo summo patrifamilias de administrata villicatione exquisita reddetur ratio, eodem plane modo facturos esse confidimus et speramus. Tan-

demque Deo per praesentes oblatam pecuniam, una cum illa priori, nos integram, ut dictum est, conservaturos esse; ac perinde omnino, ac res et bona Ecclesiae immobilia nos habituros promittimus, iuramus et vovemus, et sicuti omnes cardinales praesentes et infrascripti voverunt, promiserunt ac iurarunt, ita per alios cardinales nunc et pro tempore existentes, ac per successores nostros, quando et quoties superius ordinatum fuit, et iuxta formam nunc traditam, iurari, promitti ac voveri debere decernimus.

Cetera omnia in dicta constitutione contenta de novo praecipit.

§ 6. Denique cetera omnia et singula in eadem constitutione suprascripta quomodolibet expressa, constituta et decreta, etiam in hac pecunia a nobis, ut praefertur, nunc collata et recondita, et quo ad praesentes nostras litteras, in omnibus et per omnia, penitus, omnino et inviolabiliter observari et locum habere volumus, praecipimus et mandamus.

Successoribus in aliquo contravenientibus indicat post eorum obitum licere successoribus agere contra Pontificis contravenientis posteros et cardinales consentientes et eorum haeredes, ut hic, et in d. const. XLIII in ca. 1.

§ 7. Si quis autem fortasse nostrorum successorum, id quod minime credimus, huic nostrae constitutioni omnino aut aliqua ex parte derogare aut contra statutuere voluerit, aut depromptam pecuniam, ut supra sancitum est, in idem aerarium non restituerit, admonemus, post derogantis aut contra statuentis contraque facientis obitum, liberum esse successoribus, ea derogatione et quibusvis aliis, quae contra statuta sunt, non obstantibus, pro pecunia contra huius constitutionis praescriptum sumpta ac deprompta, recuperanda, tam adversus Pontificis derogantis et contrafacientis posteros seu coniunctos omnes, quam adversus cardinales idem consentientes aut quoscumque eorum haeredes, quibus ab ipso Pontifice aut cardinalibus bona quovis titulo vel quavis ratione obvenerint, agere, et possessionem honorum, quae ad ipsos

1 Adverte quod hic est aliquid immutatum a prima const.

posteros pervenerint, adipisci retinerique, donec quicquid pecuniae depromptam est, id omne in aerarium referatur et restituatur, eaque ipsa bona, si quo modo, ut supra dictum est, a forma per nos constituta recedi contigerit, huiusmodi obligationi atque oneri obnoxia et addicta esse volumus; singulis, quae in nostris litteris adversari possent vel quoquo modo obesse, penitus remotis ac non obstantibus.

§ 8. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae reconditionis, repositionis, collocationis, oblationis, dicationis, declarationis, permissionis, statuti, voluntatum, abdicationis, promissionis, iuramenti, voti, decreti, praecepti, mandati et admonitionis infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimoseptimo, octavo idus novembris, pontificatus nostri anno III.

Papae subscr.

Cardinalium subscript.

† Ego SIXTUS catholicae Ecclesiae episcopus.
 † Ego Ant. card. Farnesius, vicecancellarius, Episcopus Ostiensis.
 † Ego Iac. card. Sabellus, episcopus Portuensis.
 † Ego Io. Antonius episcopus Tuscul. cardin. S. Georgii.
 † Ego Alphons. card. Gesualdus, episcopus Albanen.
 † Ego Inn. Avalus card. de Aragona, episcopus Sabinensis.
 † Ego Marcus Ant. card. Columna, episcopus Praenestin.
 † Ego Marcus Siticus card. ab Altaemps tit. S. Mariae Transtiberim.

† Ego Ptolomaeus card. Comensis, tituli S. Mariae de Populo.
 † Ego Prosper card. Santacrucius, tituli S. Clementis.
 † Ego Gabriel card. Paleottus, tit. S. Laurentii in Lucina.
 † Ego frater Michael Bonellus card. Alexandrinus, tituli S. Mariae super Minervam.
 † Ego Ludovicus Mandrutius. card., tit. S. Anastasiae
 † Ego Nicolaus de Sens, tituli Sanctae Praeaeedis.
 † Ego Iulius Antonius cardinalis Sanctae Severinae tituli Sancti Bartholomaei in Insula.
 † Ego Hieronymus card. Rusticucius, tituli S. Susannae.
 † Ego Ioannes Hieronymus cardinalis Alban., tituli Sancti Ioannis ante Portam Latinam.
 † Ego P. card. Deza, tit. S. Hieronymi Illyricorum.
 † Ego Ant. tit. Ss. Ioannis et Pauli cardin. Carafa.
 † Ego Ioannes Antonius cardinalis Ss. Quatuor.
 † Ego Ioannes Baptista card., tit. S. Marcelli.
 † Ego Franciscus card. de Joyeuse, tituli S. Sylvestri.
 † Ego Ant. Maria card. Salviatus, tit. S. Mariae de Pace.
 † Ego Augustinus card. de Verona, tituli S. Marci.
 † Ego Vincentius, tit. S. Mariae in Via card. Montis Regalis.
 † Ego Philippus card. Spinola, tit. S. Sabiniae.
 † Ego Scipio card. Lancellottus, tit. S. Salvatoris in Lauro.
 † Ego Vincentius card. Gonzaga, tit. sancti Alexii.
 † Ego Henricus, tit. S. Pudentianae, card. Caietanus camerarius.

† Ego Ioannes Baptista cardinalis Castrucci, tituli Sanctae Mariae in Aracoeli.
 † Ego Federicus cardinalis Cornelius, tituli Sancti Stephani in Monte Coelio.
 † Ego Dominicus, tit. S. Laurentii, card. Pinellus.
 † Ego Hippolytus card. Aldobrandinus, tituli Sancti Pancratii, maior poenitentiarus.
 † Ego Hieronymus, tit. S. Petri ad Vincula, card. de Ruvere.
 † Ego Franciscus Hieronymus cardinalis Ascul., tituli Sancti Thomae in Parione.
 † Ego Franciscus Constantius cardinalis Sarnanus, tituli Sancti Petri in Monte Aureo.
 † Ego Guilielmus Alanus, tituli Sancti Martini in Montibus, cardinalis Augustus.
 † Ego Alexander card. Montaltus, diaconus S. Eustachii.
 † Ego Hieronymus Matthaeus, Card. diaconus S. Mariae in Cosmedin.
 † Ego Benedictus S. Agathae diac. cardinalis Iustinianus.
 † Ego Ascanius Ss. Viti et Modesti et Crescentiae diaconus, cardinalis Columna.
 Dat. die 6 novemb. 1587, pontif. anno III.

CIX.

Indulgetur fratribus et monialibus Ordinis Beatae Mariae de Mercede Redemptionis captivorum, recitandi officium iuxta breviarum pro dicto Ordine a cardinalibus deputatis approbatum¹.

Sixtus Papa V, ad futuram rei memoriam.

Piis regularium personarum votis, praesertim quae ad Divini cultus et devotionis
 1 Ex Regest. in Secret. Brevium.

augmentum pertinere dignoscuntur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis.

§ 1. Nuper siquidem cum pro parte dilecti filii magistri generalis Ordinis Beatae Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum nobis expositum fuisset ipsum ac reliquos omnes eiusdem Ordinis fratres, qui secundum usum et morem Sanctae R. E. breviario Romano ex decreto concilii Tridentini restituto, ac felicis recordationis Pii Papae V, praedecessoris nostri, iussu edito, in recitandis horis canonicis uti solent, pro eorum devotione valde cupere proprios quosdam festos dies sui Ordinis et nonnullos alios ex vetusta et laudabili consuetudine propriis officiis celebrare, eaque ipsa officia, quae antiquitus instituta habent, ad ritum et normam breviarii praedicti accommodari:

§ 2. Nos, dilectis filiis nostris Iulio Antonio Sancti Bartholomaei in Insula Sanctae Severinae, et Vincentio, Sanctae Mariae in Via, titulorum Montis Regalis nuncupatis presbyteris cardinalibus, vivae vocis oraculo dedimus in mandatis ut officia praedicta diligenter reviderent et examinarent.

§ 3. Qui, postmodum convocatis nonnullis aliis piis et eruditis viris, omnibus illorum partibus sigillatim perspectis et accurate recognitis, quaedam detraxerunt, alia emendarunt, nonnulla addiderunt, ac ritui Romani breviarii maxime consentanea redegerunt.

§ 4. Quare pro parte praedicti magistri generalis nobis fuit humiliter supplicatum ut illa, sic correctata et emendata, auctoritate nostra comprobare, illorumque usum eis concedere de benignitate apostolica dignaremur:

§ 5. Nos, huiusmodi precibus inclinati, tam eidem magistro quam universis et singulis aliis fratribus et monialibus dicti

Frates huius Ordinis breviario Romano nonnulla particularia officia sibi potant accommodari;

En nonnullis cardinalibus examinanda sub illi Pontifex.

Revisores ad dict. breviarium accommodant.

Frates itaque potant confirmari;

Approbat. Sixtus.

Ordinis pro tempore existentibus, ut in quibusvis domibus et monasteriis, collegiis et locis eiusdem Ordinis, tam publice quam privatim, in choro et extra chororum, coniunctim vel divisim, diebus huiusmodi sic, ut praefertur, designatis, propriis officiis praedictis sic correctis et emendatis uti, illaque imprimi facere et divulgare; necnon secundum eorum tenorem horas canonicas diurnas et nocturnas recitare, et officia ipsa sic recitando obligationi plene satisfacere libere et licite valeant, ita ut eisdem diebus ad recitandum aliud officium iuxta Romani breviarii regulas vel antiquum praedicti Ordinis usum et morem minime teneantur, dummodo tamen modum et formam praescriptos in libello per dictos cardinales de mandato nostro reviso, correcto et emendato, cuius kalendarium inferius describi mandavimus, ad unguem observent, ac nihil penitus addant vel diminuunt, plenam et liberam licentiam et facultatem, auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo concedimus et indulgemus.

§ 6. Non obstantibus dicti Pii praedecessoris super reformatione et approbatione breviarii Romani, ac aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac in generalibus, provincialibus vel synodalibus conciliis editis, praedictique Ordinis, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus, quodque huiusmodi dies festi in novissimo kalendario Romano descripti non sint, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die x novembris MDLXXXVII, pontificatus nostri anno III.

Kalendarium festorum dierum et officiorum Ordinis B. Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum.

DECEMBER.

Die 18. Expectatio Beatae Mariae Virginis, duplex.

IANUARIUS.

Die 14. Sanctissimi Nominis Iesu, duplex.

Die 17. S. Antonii Abbatis, duplex cum octava.

Die 23. S. Ildefonsi episcopi et confessoris, duplex.

FEBRUARIUS.

Die 12. S. Eulaliae virg. et mart., duplex cum octava.

MARTIUS.

Die 20. S. Ioachim Patris B. M. Virginis, duplex.

Die 24. Sanctae Gabrielis arcangeli, duplex.

APRILIS.

Die 25. Boni Latronis, duplex.

IULIUS.

Die 16. Triumphus Sanctae Crucis, duplex.

Die 18. Sanctae Margaritae V. et martyris duplex.

Die 25. Sancti Iacobi Apostoli praecipui Hispaniarum patroni, duplex cum octava.

AUGUSTUS.

Die 28. Sancti Augustini episcopi, confessoris et Ecclesiae doctoris, duplex cum octava.

SEPTEMBER.

Die 18. Sanctis Raphaelis arcangeli, duplex.

NOVEMBER.

Die 10. Passio Imaginis Domini nostri Iesu Christi, duplex.

Die 21. Praesentatio Beatae Mariae Virginis, duplex.

Dat. die 10 novemb. 1587, pontif. anno III.

CX.

Indulta et gratiae Congregationis monachorum Beatae Mariae Fulliensis, Ordinis Cisterciensis Sancti Benedicti strictioris observantiae ¹.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Super specula militantis Ecclesiae, Domino disponente, qui cunctis imperat cuique omnia obediunt, quamquam sine nostris meritis, constituti, salutis operibus intenti, de his continua sollicitudine excogitamus, per quae nostrae propitiationis auxilio iis, qui monasticam vitam susceperunt, eamque reformant, salus proveniat. Et ut ad diversa loca eorum institutio et regularis disciplinae observantia propagetur, alia loca erigi et institui concedimus, prout regum et principum christianorum vota exposcunt, et nos conspiciamus in Domino salubriter expedire.

Hic Pontifex confirmavit strictiorem monasticam vitae normam in monasterio S. Mariae Fullien. institutam, ut in Con. XLIV cit. in nota ad rubricam.

§ 1. Sane pro parte dilectorum filiorum abbatis et conventus monasterii Beatae Mariae de Fulliens, Cisterciensis Ordinis, Riven. dioecesis, nobis nuper exhibita petitio continebat quod alias, postquam accepimus, in dicto monasterio institutionem et disciplinam monasticam in longe meliorem formam restituerant, ipsique in laboribus, ieiuniis, orationibus, carnis maceratione et mortificatione aliisque poenitentialibus operibus strictiorem aliis monachis dicti Ordinis Regulam Sancti Benedicti observabant; necnon ritus, mores, vitae normam et reformationem ad arctiorem regularis disciplinae observantiam in dicto monasterio introductam, reduxerant, nos ritus, mores, vitae normam et reformationem hu-

¹ Hic idem Pontifex istam congregationem primo approbavit ut sup. in const. XLIV, Religiosos, pag. 700.

iusmodi, dummodo sacris canonibus et concilii Tridentini decretis, et Sancti Benedicti Regulae, auctoritate apostolica approbatae, contraria non essent, dicta auctoritate confirmavimus, prout in nostris desuper confectis litteris plenius continetur.

§ 2. Cum autem, divino inspirante Numine, iam centum et quadraginta monachi ipsam reformatam Regulam professi, multi vero in eodem monasterio novitii existant; carissimusque in Christo filius noster Henricus Francorum rex christianissimus, ac dilectus filius nobilis vir Henricus dux de Retz, aliique pii ac probi viri, gratum huius vitae odorem sentientes, hoc vetustum vivendi genus et laudabilem regularis disciplinae observantiam per universum Galliae regnum, illiusque loca et terras, spargi atque effundi summo opere peroptent. Quia tamen (sicut eadem petitio subiungebat) istius arctioris Regulae approbatio citra praefatum monasterium nequaquam extenditur, praedicti abbas et conventus, piis praedictorum regis et ducis ac proborum virorum votis hac in parte satisfacere non possunt, nisi nostra et Sedis Apostolicae licentia eis desuper suffragetur. Quare pro parte abbatis et conventus praedictorum nobis fuit humiliter supplicatum quatenus praedictae Religionis reformatae propagationi, ac alias in praemissis opportune providere de benignitate apostolica dignareretur.

§ 3. Nos igitur, eundem abbatem et conventus huiusmodi singulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum praesentium dumtaxat consequendum, harum serie absolutos et absolutos fore censentes, huius-

Hanc vero strictiorem observantiam ad universum Galliae regnum extendi postulat.

Quam idem Pontifex nunc concedit, cum facultate nova aedificandi monasteria etiam absque licentia ordinacorum ubique locorum.

modi supplicationibus inclinati, abbati et conventui praedictis, ut quoscumque ex monachis ipsam strictiorem Regulam professis, quos duxerint eligendos et deputandos, tam ad hoc per totum Galliae praedictum, quam alia regna et respublicas mundique partes universas, prout eis visum fuerit, mittere. Ipsique sic missi in regnis, rebus publicis et dominiis praedictis, ac quibuscumque eorum civitatibus, terris atque locis, aliisque mundi partibus, quaecumque, tam virorum quam mulierum monasteria, prioratus, praeposituras et decanatus ac alia nuncupanda loca congregationis Fulliensis etiam nuncupandae, eiusdem Cisterciensis Ordinis, pro totidem abbatibus, abbatissis, prioribus, praepositis, decanis, conventibus et aliis superioribus et personis eiusdem congregationis, qui inibi divinis laudibus et obsequiis insistere, ac iuxta regularia congregationis sic reformatae instituta vivere debeant, fundare, erigere et instituere, ac etiam per alios eiusdem vel alterius cuiuscumque Ordinis fundata et erecta, ex eorum, ad quos spectat et spectabit, concessione, dioecesanorum locorum vel quorumvis aliorum licentia desuper minime requisita nec expectata.

Novitiosque recipiendi.

§ 4. Novitiosque in eis recipere et receptos ac ipsa monasteria ingressos, probationis tempore completo, ad professionem solitam, per dictos monachos emitti solitam, admittere regularem, ac illud vitae genus regulariaque instituta, quae in primo dicto monasterio vigent et in futurum vigeant, inibi introducere libere et licite possint et valeant, licentiam et omnimodam facultatem atque auctoritatem, dicta auctoritate, tenore praesentium, concedimus et impartimur.

Privilegia, exemptiones et gratias Cisterciensis Ordinis

§ 5. Necnon praedicto de Fulliensis et quibusvis aliis dictae congregationis pro tempore erigendis et seu iam erectis monasteriis, prioratibus, praeposituris, de-

canatibus et aliis nuncupandis locis, tam virorum quam mulierum, illorumque superioribus, abbatibus, abbatissis, prioribus, praepositis, decanis, monachis, monialibus, novitiis et conversis aliisque quibuscumque personis utriusque sexus, in eis pro tempore existentibus, ut omnibus et singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, praerogativis, concessionibus, facultatibus, indultis, indulgentiis, etiam plenariis, et peccatorum remissionibus, relaxationibus, ceterisque gratiis, tam spiritualibus quam temporalibus praedicto Ordini ac congregationibus sub illo institutis, eorumque monasteriis et locis pariter utriusque sexus per universum mundum constitutis et erectis, ac constituendis et erigendis, in genere vel in specie, etiam per solam signaturam et vivae vocis oraculo, ac per modum communicationis et extensionis, etiam motu proprio et ex certa scientia, et apostolicae potestatis plenitudine, vel alias quomodolibet, tam per nos quam quoscumque alios Romanos Pontifices, etiam praedecessores nostros, ac Sedem Apostolicam, sub quacumque forma et expressione verborum concessis ac concedendis quomodolibet in futurum, etiamsi talia sint et forent quae specialem ipsorum requirerent mentionem, uti, potiri et gaudere libere et licite, tam coniunctim quam divisim, valeant, non solum ad instar, sed aequae principaliter et pariformiter in omnibus et per omnia, perinde ac si illis et eorum cuilibet ab initio specialiter et expresse concessa extitissent, auctoritate et tenore praemissis, perpetuo indulgemus; ipsaque privilegia, indulgentias et gratias quibusvis aliis superioribus, abbatibus, prioribus, monasteriis, ecclesiis et locis piis, ac celebrandis capitulis et festivitibus eiusdem Ordinis et singularum illius congregationum, ad monasterium et congregationem de Fulliens hu-

haec congregationi communicat atque concedit.

iusmodi, illorumque abbates, priores, monachos, abbatissas, moniales et alios superiores et personas, necnon ecclesias, monasteria, capitula celebranda, sanctorum festivitates et loca quaecumque et qualiacumque, ac ex superioribus et personis ad superiores et personas perpetuo extendimus, illisque communicamus, ac de novo concedimus, et eis desuper indulgemus.

Et desuper quoquo modo molestari prohibet.

§ 6. Decernentes abbatem et conventus huiusmodi singulares personas super praemissis a quoquam, quavis auctoritate fungente et dignitate praefulgente, molestari, impediri vel inquietari nullatenus posse, irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Contraria revocet.

§ 7. Non obstantibus praemissis, ac quatenus opus sit, de indulgentiis ad instar non concedendis, et quibusvis aliis constitutionibus et ordinationibus; necnon monasteriorum et Ordinis praedictorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis eisdem monasteriis et Ordini, illorumque superioribus et quibusvis aliis personis, sub quibuscumque tenoribus et formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, irritantibus et aliis decretis, in genere vel in specie, etiam motu proprio et consistorialiter et alias in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis et innovatis; quibus omnibus, etiamsi de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa et individua, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie, specialiter et expresse de-

rogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 8. Nulli ergo omnino hominum etc. Datum Romae apud Sanctum Marcum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, idibus novembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 13 nov. 1587, pontif. anno III.

CXI.

Confirmatio statutorum monasterii seu collegii Sancti Laurentii et Real provinciae Toletanae Ordinis Sancti Hieronymi¹.

Sixtus Papa V, ad perpetuam rei memoriam.

Ex debito pastoralis officii nobis a Domino iniuncti, auctoritatem nostram libenter interponimus ut religiosa loca insignia dignis et idoneis superioribus gubernanda committantur, eorumque electiones, omni fraude et ambitione cessante, canonice et rite celebrentur, praesertim cum id a nobis catholicorum regum, a quibus huiusmodi loca pietatis causa fundata sunt, honestis votis enixe postuletur.

§ 1. Quare, ut celebre monasterium S. Laurentii et Real nuncupatum, Ordinis S. Hieronymi, prope et extra muros oppidi de Escorial, nullius dioecesis, a carissimo in Christo filio nostro Philippo Hispaniarum rege catholico pia et magnifica impensa fundatum, constructum et dotatum, et illi annexum collegium idonearum personarum regimini creditum, maiora quotidie in spiritualibus et temporalibus suscipiant incrementa, quique inibi Altissimo famulantur, religiose divinis obsequiis pacifice et quiete insistant, neque ullae factiones et contensiones aut ambitiones inter eos excitentur; idem Philippus rex fundator et patronus, habita-

Sanctio pontificis.

Promissum.

Philippus rex in hoc collegio a se fundato sequentia statuta praecipit observari.

¹ Ex Regest in Secret. Brevium.

super hoc matura consultatione, decrevit circa electionem prioris et ceterorum officialium praedicti monasterii haec, quae inferius descripta sunt, capitula et ordinationes observanda esse.

Prioris electio in capitulo generali Ordinis facienda.

§ 2. Primum quidem quod electio prioris dicti monasterii in capitulo generali eiusdem Ordinis, tertio quoque anno, celebrari solita, per generalem, priorem et octo diffinitores fieri debeat, eadem illa forma servata quae in eligendis prioribus novarum domorum dicti Ordinis servatur: intra ipsum vero monasterium S. Laurentii electionem prioris eius monasterii celebrari nequaquam liceat, ita ut monasterium praedictum quoad hoc de numero domorum novarum esse censeatur; et haec forma eligendi, neque etiam statutum totius Ordinis immutari, neque alterari quoquomodo valeat.

A quibus illi facienda.

§ 3. Porro in electione prioris saltem consensus maioris partis novem suffragiorum seu vocum praedictarum necessario requiratur; quod si diffinitorum numerus in posterum augebitur, eorum unusquisque in huiusmodi electione votum habeat, et semper maioris partis consensus attendatur. Si is, qui prioris munere in dicto monasterio functus fuerit, sub fine sui officii in diffinitorum numerum relatus erit, possit nihilominus vocem in electione futuri prioris habere, non tamen se ipsum eligere.

Quo casu praecedens prior ad alterum triennium tantum confirmari possit.

§ 4. Quinimmo, nisi post intermissum alterum triennium a die finiti officii numerandum, iterum eligi in priorem non possit, praeterquam si duarum saltem ex tribus partibus eligentium vota iterum eundem eligerent; tunc enim ad alterum triennium, et sic ad sexennium in totum, ulterius vero nequaquam, prioris officium continuare possit.

Quae cautela servanda sicut in tale electione;

§ 5. Ubi autem aliquis non tamen prior, sed procurator aut frater dicti monasterii Sancti Laurentii ex numero eorum, qui

professionem inibi emisissent, seu prior vel procurator alterius domus inter diffinitores deputatus erit, tunc in eius arbitrio et libera voluntate positum sit, utrum malit, uti suffragio et cum ceteris votum suum dare in electione prioris praedicti monasterii, vel non dare, sed tamen non possit se ipsum eligere, et quamvis huiusmodi persona in electione suo suffragio non utatur, nihilominus futurus prior saltem quinque vota ex octo reliquis habere debeat, eademque ratio votorum habeatur, si eligentium numerum, ut praefertur, augeri contigerit.

Prior non nisi de gremio monasterii assumendus.

§ 6. Quoniam vero fratres in dicto monasterio professi plenioram notitiam habent omnium rerum ipsius monasterii et eorum quae pro bono illius regimine necessaria sunt, maiorem etiam gerunt ad ipsum monasterium devotionis et filialis benevolentiae affectum, et magis quodammodo obligati et devincti sunt ad referendam aliqua ex parte gratiam et ad ostendendum aliquod grati animi indicium erga idem monasterium, a quo tantum beneficium receperunt, quam alii qui in aliis domibus professionem emisissent. His et aliis iustis de causis pro tempore futuris, prior dicti monasterii non nisi ex numero fratrum, qui in eodem Sancti Laurentii monasterio professi erunt, eligi possit aut debeat, qui etiam de religionis zelo, litterarum scientia, vita exemplari et morum honestate sit maxime commendatus, cum et monasterium ipsum adeo insigne et primum existat; ac praeter res ipsius monasterii, etiam collegium iuxta illud institutum ab eodem priore gubernetur.

Prior alienus domus si fuerit electus, regimen alterius dimittat.

§ 7. Si quis ex prioribus alicuius alterius domus in priorem praedicti monasterii eligetur, eius domus, cui praerit, regimen sine ulla mora aut exceptione dimittere, et statim dicti monasterii Sancti Laurentii curam et officium prioris acceptare et exercere teneatur, nisi forsitan totius Ordinis generalis prior existeret.

Quae huiusmodi electioni sine praemittenda ad dignitatem dignoscendam.

§ 8. Ceterum, ut huiusmodi electio rectius celebretur, prior generalis et diffinitores, antequam ipsum priorem dicti monasterii eligant, a visitatoribus generalibus, recepto iureiurando, diligenter inquirant, saepe informant, quinam sint inter fratres ipsius monasterii, qui, ut praefertur, qualificati prioris officio digni et ad illud idonei videantur, et num ex ipsa visitatione constet quempiam ipsorum ad huiusmodi officium inhabilem sive illius incapacem esse; facta electione iuxta formam supradictam, si electus in priorem capitulo generali praesens aderit, statim electio illi intimetur, ut electioni de persona sua facta consentiat, qui etiam invitatus consensum praestare cogatur.

De confirmatoribus.

§ 9. Dimisso autem capitulo generali, ex numero eorum priorum seu procuratorum aliarum domorum, qui capitulo interfuerint, duo ab ipsis generali priore et diffinitoribus in confirmatores eligantur, qui debeant ad ipsum monasterium Sancti Laurentii personaliter accedere, atque inibi iuxta morem dicti Ordinis novum priorem confirmare et in possessionem inducere. Quod si electus prior in capitulo non aderit, nihilominus accedant confirmatores ad monasterium S. Laurentii praedictum, eumque citent ad comparandum personaliter et ad acceptandum munus prioris sibi iniunctum. Deinde vero ipsi confirmatores ad suas domos revertantur.

Quid agendum si mortuo priore ante celebrationem capituli generalis.

§ 10. Praeterea, si contingat priorem monasterii praedicti ante finitum triennium sui officii ab humanis decedere, ne interim monasterium cum magno detrimento prioris regimine destitutum remaneat, liceat in hunc eventum generali priori totius Ordinis in privato capitulo iuxta formam praedictam novum priorem dicti monasterii eligere, atque in demortui prioris locum et tempus substituere, cuius suffecti prioris officium usque ad

proximum generale capitulum duret, et tunc statim eius potestas et auctoritas expiret, et officium vacet, novaque electio secundum modum praedictum celebretur. Sed si prior subrogatus praedictus non ultra annum hoc munere functus erit, in eoque officio bene et laudabiliter se gesserit, pro sequenti triennio denuo eligi possit, neque electio in privato capitulo facta ei noceat vel aliquod impedimentum praestet.

Philippo regi data facultas priorem sibi beneficium deputandi.

§ 11. Liceat eidem Philippo regi, ipsius monasterii fundatori et patrono, quamdiu vixerit, nominare, tam in generali quam in privato capitulo praedictis, etiam aliquem alium fratrem eiusdem Ordinis non in dicto monasterio, sed alibi professum, vel aliquem, qui continuato sexennio officium prioris exercuerit, ipsi Philippo regi ob eius merita gratum et acceptum, qui, servata in reliquis forma superius descripta, etiam post continuatum sexennium nihilominus in priorem eligi valeat; post obitum autem dicti Philippi regis, conditiones supradictae perpetuo et inviolabiliter serventur.

De electione vicariorumque officialium.

§ 12. Postremo electio vicarii et procuratorum principalium dicti monasterii S. Laurentii, ac pro abbacia de Parazes illi annexa, et pro administratione librorum novi officii, ita fieri debeat ut prior eiusdem monasterii nominet duos antiquiores fratres, professos ipsius monasterii, et dicti duo antiquiores nominati, intra decem dies singulas personas, magis idoneas magisque sufficientes, ad ea ministeria eligant, et tamen postea sit in potestate prioris, pro suo arbitratu, personas electas acceptare vel reicere, prout est in potestate cuiuscumque prioris aliarum domorum, vicarios sibi assignatos admittere vel repellere.

Res statuta Apost. auctoritate confirmari debet.

§ 13. Quae quidem capitula et ordinationes, ut perpetuis futuris temporibus inconcussa et inviolata permaneant, idem

Philippus rex, monasterii praedicti fundator et patronus, nobis humiliter supplicavit ut, illis confirmationis apostolicae robor adiacere, aliasque opportune providere de benignitate apostolica dignareremur:

Et itaque confirmat Sixtus.

§ 14. Nos itaque, ipsius Philippi regis precibus inclinati, capitula et ordinationes, praedicta auctoritate apostolica, tenore praesentium, perpetuo approbamus et confirmamus, illaque praesentis scripti patrocinio communimus, necnon eis perpetuae et inviolabilis firmitatis robor adiacimus; ac praemissa omnia et singula prout supra expressa sunt, perpetuo firmiter et inviolabiliter observari debere volumus et mandamus, omnesque et quoscumque iuris et facti et solemnitatum, etiam substantialium, et in eis necessario requisitarum, defectus, si qui intervenerint in eisdem, supplemus.

Prioris electionem iuxta ea fieri mandat.

§ 15. Decernentes hanc formam electionis immutare aut alterare nemini licere, et quascumque electiones contra definitionem litterarum nostrarum praesentium pro tempore factas ac inde secuta quaecumque nullius roboris vel momenti esse.

Clausulae pro praesentium litterarum perpetuae firmitate.

§ 16. Necnon praesentes litteras de subreptionis vel obreptionis aut nullitatis vitio notari vel impugnari, aut ex eo quod de consensu dictorum superiorum et fratrum alias quam per simplicem praesentium narrativam illarumque exhibitionem non constet, in ius vel controversiam revocari, aut ad terminos iuris reduci non posse, neque illas sub quibusvis similibus vel dissimilibus statutorum et ordinationum generalibus vel specialibus revocationibus, suspensionibus, annullationibus aut derogationibus comprehendendi, sed semper ab illis exceptas, et quoties illae emanabunt, toties praesentes litteras in pristinum et validum statum restitutas, repositas et plenarie reintegratas esse, et de novo sub possessorio et data

per eos, quorum intererit, eligenda, concessas censeri; et solas praesentes ad probandum et verificandum, in iudicio et extra illud, omnia et singula supradicta sufficere, plenamque fidem facere, nec ad id probationis alterius adminiculum requiri, ac valere et tenere, perinde ac si in capitulo generali totius Ordinis communi omnium consensu statuta et ordinata fuissent.

Et sic semper et ubique iudicandum.

§ 17. Sicque per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam Palatii Apostolici causarum auditores, et S. R. E. cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, iudicari et definiri debere decernimus; ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Executores deputati.

§ 18. Quocirca venerabili fratri episcopo Segobien., et dilectis filiis causarum Curiae Camerae Apostolicae generali auditori et archidiacono Ecclesiae Toletanae per apostolica scripta mandamus quatenus ipsi, vel duo aut unus eorum, per se vel alium seu alios, ubi et quando opus fuerit, et quoties pro parte alicuius religiosi dicti Ordinis fuerint requisiti, praesentes litteras et in eis contenta quaecumque solemniter publicantes, faciant capitula et ordinationes praedicta; necnon confirmationem, approbationem, voluntatem et decreta nostra ceteraque omnia et singula praedicta debitae executioni demandari, eosque, quos concernunt, illis pacifice frui et gaudere, nec permittant quicquam contra prohibitiones supradictas per quoscumque attentari; contradictores quoslibet et rebelles per censuras et poenas ecclesiasticas, appellatione posposita, compescendo, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

§ 19. Non obstantibus foundationibus,

Derogatio contrariorum.

institutionibus, statutis et consuetudinibus praedicti Sancti Laurentii et quorumvis aliorum monasteriorum, prioratuum, domorum et locorum dicti Ordinis; atque adeo ipsius Ordinis et eius provinciarum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis illis quomodolibet concessis, approbatis et innovatis. Quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica et expressa mentio habenda, aut alia forma servenda foret, tenores huiusmodi pro ad verbum insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, specialiter et expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Praesentium litterarum faciendi publicatio.

§ 20. Volumus autem, quando et quoties electiones praedictae faciendae erunt, has nostras litteras in praesentia eorum, qui vocem activam aut passivam habebunt, legi et publicari, ut earum forma omnibus intimata ad unguem observetur.

Datum Romae apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die XVI novembris MDLXXXVII, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 16 nov. 1587, pontif. anno III.

CXII.

Prohibitio recipiendi ad habitum vel professionem cuiuscumque Ordinis regularis homines illegitimos, criminosos aut aeri alieno reddendisve rationibus obnoxios; et praescriptio formae novitios recipiendi.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam.

Proemium.

Cum de omnibus ecclesiasticis Ordinibus, in ea, qua convenit, puritate et dignitate conservandis, praecipuam geramus sollicitudinem, tum vero illud praeter

cetera nobis cordi est ut a regularium personarum congregationibus, quas, tanquam Deo dicatas, maxime candor sanctitatisque decet, cuiuscumque criminis aut turpitudinis labe et scandali occasio quam longissime arceantur. Siquidem res ipsa nos admonet quam indecorum sit, et ab ea quae divinae Maestati etque consecratis personis debetur reverentia alienum, si eiusmodi homines, qui propter sua scelera poenas graves sibi in saeculo propositas timent, quive propter immunditiam et peccata, ex quibus orti sunt, notati perpetua ignominia, ab omni mundano honore et a paterna haereditate repelluntur, iidem omnipotenti Deo tanquam hostiae offerantur, atque ad habitandum in domo, quam decet honor et sanctitudo, inter ministros Domini, cui servire regnare est, ad sacras functiones, quaecumque profana praeminentia multo nobiliores, sine ullo delectu admittantur. Cum etiam secundum legem Moysis, immundi ab ingressu sanctuarii excluderentur, ac sacerdos habens maculam, panes Deo suo offerre non posset, nec accedere ad ministerium eius, et quod in holocaustum Domini aut victimam pacificorum offerebatur, id immaculatum esse deberet, ut acceptabile foret, nec ulla macula esset in eo, quod si maculam habuisset, neque offerendum neque acceptabile futurum esset.

Causa huius constitutionis.

§ 1. Ne igitur contingat illegitime genitos, qui ut plurimum parentum vitia et incontinentiam imitari solent, nec pietatis studio, sed temporalium commodorum intuitu (quia haereditates maiorum aut dignitates aliquas consequi non possunt) ad Religionem confugiunt et vitam, quam animo a Religione alieno susceperunt, ab institutis religiosis alienam, plerumque cum dedecore et propriae salutis dispendio ducere, suisque corruptis moribus et malis exemplis quietem et statum cete-

rorum Deo famulantium perturbare, aut
hac quasi face et colluvie, ipsarum Re-
ligionum honorem et existimationem
laedi, ut denique homines, qui hac spe
ad filios spurios in peccato gignendos
essent propensiores, eo magis absterneant
ab huiusmodi carnis flagitiis, quo suae
proli hoc quoque refugium praclusum
viderint:

Illegitimi et
Religionem non
recipiantur.

§ 2. Hac nostra in perpetuum valitura
constitutione districtè interdicimus et pro-
hibemus ne illegitimi procreati ex incestu
aut ex sacrilegio (quorum scilicet paren-
tes consanguinitate vel affinitate intra ter-
tium gradum invicem coniuncti fuerint,
vel quorum alteruter parens castitatem
Deo voverit) etiam apostolica, imperiali vel
regia aut quavis alia auctoritate legitimi
aut natalibus restituti, ad aliquam quo-
rumcumque Ordinum, etiam Mendican-
tiam, et non Mendicantium, fratrum, mo-
nachorum, eremitarum vel canonicorum
aut clericorum regularium, congregatio-
nem aut hospitalium Religionem, neque
ad habitum nec professionem regulares,
recipi vel admitti quoquo modo possint.
Quod si eorum quispiam habitum post
publicationem praesentis constitutionis in
futurum receperit, vel professionem post-
hac emisit, decernimus habitus suscep-
tionem et professionem ex nunc prout ex
tunc irritam, nullam et invalidam, nul-
liusque roboris vel momenti fore, ac nul-
lum exinde, aut ex huiusmodi voto peni-
tus annullato, obligationis vinculum oriri
posse, quinimo illos habitu regulari,
ad quem reassumendum perpetuo inha-
biles sint, quamprimum exui et ab ipsa
Religione eici exterminarique debere. Et
nihilominus quicumque superiores, tam
monasteriorum, prioratum, praepositu-
rarum, domorum, collegiorum et loco-
rum regularium, quam etiam praefatorum
Ordinum, congregationum, hospitalium et
quorumcumque Religionum provinciales

vel generales, quovis nomine nuncupati,
qui ex praedictis incestu vel sacrilegio
gentes post dictam publicationem ad ha-
bitum receperint vel ad professionem
admisserint, excommunicationis senten-
tiam eo ipso incurrant, a qua eorum
nemo, nisi in mortis articulo constitutus,
ab alio quam Romano Pontifice absolu-
tionis beneficium valeat obtinere. Sed ne
iis, qui in humilitatis spiritu, Deo et Re-
ligioni servire et poenitentiam agere intra
monasteria vel domos regulares cupiunt,
ad sanctum huiusmodi propositum via
penitus praecludatur, permittimus ut prae-
fati illegitimi, ex dictis incestu aut sa-
crilegio geniti, ad habitum conversorum
seu famulorum in monasteriis vel domi-
bus regularibus servientium recipiantur,
et in ipsis monasteriis seu domibus re-
gularibus ad servilia ministeria, viliora
obsequia, humiles functiones atque abiecta
servitia admitti possint; ea tamen condi-
tione ut ad habitum religiosorum, vel ad
professionem quam religiosi emittere so-
lent emittendam, nec non ad omnes, non
modo sacros, sed etiam minores Ordines,
vel ad clericalem characterem, denique
ad cuncta ecclesiastica officia et func-
tiones, et ad ascendendum ad altiores gradus
sint eis portae perpetuo clausae et ob-
seratae.

§ 3. Quoad reliquos vero non ex ince-
stu praefato nec sacrilegio, sed ex
quovis alio minus legitimo toro natos,
spurios vel naturales, etiam, ut praefertur,
vel alias legitimatos, qui ob melio-
rem vitae frugem, Religionem ingredi
cupiunt, statuimus et ordinamus eos ad
Religionem admitti non posse aut debere,
nisi prius, illorum vita et moribus dili-
genter cognitis, et circumstantiis univer-
sis, quae circa idoneitatem personae at-
tendendae erunt, consideratis, ac de Re-
ligionis zelo, pietate, integritate et doc-
trina fide dignis testimoniis adeo com-

Alii autem il-
legitimi etiam
legitimati, ser-
vata forma hic
tradita, recipi
possunt, et sic
recepti inhabi-
les ad quos-
cumque gradus
et dignitates
sui Ordinis ob-
tinendas rema-
neant, donec
fuerit auctori-
tate apost. de-
super cum eis
specialiter di-
spensatum

mendati fuerint, adeo bonam indolem et
specimen virtutis praesferant, ac tot me-
rita eis suffragentur, ut defectum natalium
suppleant, eorumque receptio universae
religionis commodo et utilitati profutura
videatur; et super hoc ipso in generali
vel provinciali capitulo matura delibera-
tione habita, generalis vel provincialis
superioris ac diffinitorum unanimi con-
sensu approbati et ad habitum regularem
admissi extiterint. Et tamen hi sic re-
cepti ad gradus, honores et dignitates sui
Ordinis obtinenda perpetuo inhabiles et
illorum incapaces remaneant, nisi super
hoc cum eis fuerit auctoritate apostolica
specialiter dispensatum. Si quis autem
eorum alias, quam ut praefertur, recipie-
tur, professio similiter nulla sit, atque
ipsi habitu privari et a Religione eici
debeant, eorumque receptores excommu-
nicatione, ut supra, innodati ipso facto
existant.

Criminosi vel
suspecti aut ae-
ri alieno vel
reddendis ratio-
nibus obnoxii
ad Religionem
non admittan-
tur.

§ 4. Ceterum, quoniam saepe se vitia
ingerunt, et se esse virtutes mentiuntur,
ac multi decoctores post dilapidatam rem
familiarem et contractam ingentem vim
aeris alieni, aut intersersam alienam pe-
cuniam eorum fidei creditam, ut ratio-
nes effugiant, alii post furta, latrocinia,
rapinas, homicidia aliave facinora patrata,
etiam banniti aut damnati, seu qui meri-
tas pro suis delictis poenas metuunt, non
pia intentione, sed ad evitandam legum
et iudiciorum severitatem, quia tuto in
saeculo vivere non possunt, tunc demum
quaerunt a Religione auxilium, quando
aliunde illud non sperant, unde sub ha-
bitu et nomine religiosorum, animum
Religioni inimicum et inveterata vitia
retinent, neque alios qui sancta vocatione
vocati sunt, patiuntur tranquille divinis
obsequiis insistere, in gravem Dei offen-
sam, religionis opprobrium et scandalum
plurimorum; ut his quoque subterfugii
et impunitatis spes omnis tollatur, aucto-

ritate apostolica et tenore praesentium,
etiam perpetuo statuimus et ordinamus
iuvenes aut viros adultos, maiores sex-
decim annis, non aliter in aliquam Reli-
gionem recipi posse nec debere, nisi
prius de eorum parentibus, patria deque
anteacta vita et moribus diligenter in-
quiratur, et ex accurata informatione et
fide digna relatione compertum et explo-
ratum sit eos neque aliquorum criminum,
qualia sunt homicidia, furta, latrocinia
vel alia similia aut graviora, reos vel su-
spectos existere, ut propterea damnati
sint, aut ne damnentur formident, neque
ingenti aere alieno supra vires facultatum
suarum gravatos, vel reddendis rationibus
ita obnoxios, ut, ex huiusmodi causa, lis
vel molestia eis iam illata vel timendum
sit ne inferatur. Nisi denique constet ipsos
non humana aliqua ratione, sed tantum
devotionis et pietatis fervore vitam reli-
giosam sponte et ex animo elegisse; de-
que his omnibus in generali vel provin-
ciali capitulo plena et indubitata fide
facta, tam superioris generalis seu provin-
cialis quam diffinitorum consensu ap-
probati et ad habitum regularem admissi
fuerint; omnes autem et quoscumque, ut
dictum est, criminosos vel suspectos aut
aeri alieno, ut etiam diximus, vel ratio-
nibus reddendis obligatos, ad Religionem
perpetuo inhabiles declaramus.

Receptio ali-
ter facta damna-
tur.

§ 5. Et si qui eorum contra praesentem
nostram constitutionem temere admitten-
tur, tam susceptionem habitus quam pro-
fessionem et inde secuta ex nunc prout
ex tunc pari modo irritamus et annul-
lamus, viribusque et effectu carere de-
cernimus, ac iubemus eos, qui sic de
facto recepti erunt, habitu spoliari et a
Religione expelli; et nihilominus si ex-
pulsus non fuerint, volumus et pariter de-
claramus habitus susceptionem et pro-
fessionem penitus nullam esse et censeri,
ac propterea, attentata nullitate habitus et

professionis, licere quibuscumque iudicibus et curiis, etiam saecularibus, ad quos seu quas spectat, contra eos, ut prius, iuris et facti remediis opportunis, ex officio vel ad cuiuscumque instantiam vel querelam civiliter, criminaliter aut mixtim procedere. Quare volumus ut cuiusque iuvenis aut viri maioris XVI annis, a saeculo ad Religionem transeuntis approbatio, admissio et receptio, in generali vel provinciali capitulo, ut supra ordinatum est, pro tempore fiant; necnon religiosi sic recepti nomen et cognomen quibus in saeculo utebatur, et patria in actis ipsius capituli describantur et notentur.

Recipientibus
poenae im-
ponuntur.

§ 6. Et insuper quoscumque religiosos eorumque superiores, qui aliquas personas, ~~ad~~ dictum est, inhabiles post hanc constitutionem publicatam receperint, voce activa et passiva, necnon officiis, gradibus, honoribus et dignitatibus quibuscumque per eos obtentis eo ipso in perpetuum privamus, et tam illis privatos, quam ad illa et alia quaecumque in posterum obtinenda perpetuo inhabiles eorumque incapaces decernimus et declaramus.

Regulares de
una provincia
ad aliam sui
Ordinis trans-
euntes superio-
rum licentiam
secum deferre
debeant alio-
quin hospitio
recipi neque-
ant, et a loco-
rum ordinariis
carcerentur.

§ 7. Sed et quia interdum satanas in angelum lucis se callide transfiguratur, ac perditum quidam et facinorosi homines, quod saepe vidimus et experti sumus, instigante antiquo pacis et religionis hoste, non veriti sunt temerario ausu habitum religiosorum assumere ea mente ut, veluti sub ovina pelle lupi rapaces per dolum et insidias christifideles incautos et nihil mali a religiosis suspicantes, opprimerent, sive ut post scelera perpetrata, viam faciliorem ad fugam haberent, sive ut banniti curiae saecularis, quae eos propemodum interceptos persequeretur, manus effugerent, et contigit aliquando ipsos sicarios, religiosis vestibus indutos a veris religiosis hac fraude deceptis, intra domus regulares hospitio

receptos fuisse. Prohibemus eodem modo atque interdicens ne quis regularis ex una provincia ad aliam provinciam sui Ordinis transeundo, etiam in itinere, intra aliquod monasterium, domum vel locum alterius provinciae ad habitandum, vel tamquam hospes recipi, aut ad modicum tempus divertere possit, nisi a superiore eius loci ubi residet expressam licentiam descendendi in scriptis obtentam, seu litteras obedientiae vel commendatitias secum deferat atque exhibeat, vel nisi ita cognitus sit iis, ad quos diverterit, ut de eius persona nullus omnino dubitationi aut suspicioni locus relinquatur: ideoque praecipimus universis et singulis locorum ordinariis eorumque vicariis in spiritualibus generalibus, ut per suos officiales, ministros vel executores curent ab omnibus personis regulari habitu indutis, quas per suas civitates vel dioeceses iter facere vel transire, et ad quaecumque hospitia vel diversoria se recipere contigerit, diligenter perquiri num huiusmodi litteras obedientiae seu commendatitias secum deferant. Quod si eos dictas litteras non habere vel ignotos esse deprehenderit, possint contra ipsos, etiam tanquam dictorum criminum suspectos, procedere, et tamdiu illos sub custodia detinere, donec certa de eisdem notitia habeatur; et tamen volumus ut iis, qui etiam pietatis vel hospitalitatis praetextu, regulares alterius provinciae ignotos, aut sine licentia vel litteris, ut supra, receperint, dictas poenas privationis vocis activae et passivae, necnon officiorum, graduum, honorum et dignitatum obtentorum atque inhabilitatis perpetuae pariter incurrant.

§ 8. Decernentes sic in praemissis omnibus per quoscumque iudicari debere, nec non irritum et inane si secus a quocumque, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Decretum
irritans.

Executorum
deputatio.

§ 9. Quocirca venerabilibus fratribus nostris S. R. E. cardinalibus, dictorum Ordinum, congregationum, hospitalium et locorum regularium apud nos et Sedem Apostolicam protectoribus, nunc et pro tempore existentibus, ac locorum ordinariis praefatis, per apostolica scripta mandamus ut eorum unusquisque, per se vel alium seu alios, cardinales quidem in suae protectionis, ordinarii vero in suarum civitatum, dioecesium et districtuum regularibus locis, curent praesentes litteras publicari, easque perpetuo firmiter et inviolate observari, inobedientes, censuras et poenas praedictas incurrisse declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis.

Derogatio
contrariorum.

§ 10. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon quorumcumque Ordinum, congregationum, hospitalium et religionum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis et consuetudinibus; privilegiis quoque, indultis et litteris apostolicis quorumcumque tenorum existant, per quae, praesentibus non expressa, vel totaliter non inserta, effectus praesentis constitutionis impediri valeant quomodolibet vel differri, et de quibus quorumcumque totis tenoribus habenda sit in his litteris mentio specialis. Quae omnia, quatenus eidem constitutioni in aliquo adversentur, illorum tenores pro expressis habentes, perpetuo tollimus, annullamus et abrogamus, ac nolumus cuiquam suffragari, aut si superioribus et personis dictorum Ordinum, congregationum, hospitalium, communiter vel divisim, ab Apostolica sit Sede indultum quod interdicti, suspendi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem.

Iussio publi-
candi et edes
transumptorum.

§ 11. Mandamus vero easdem praesentes ad valvas basilicae Principis Apostolorum de Urbe ac Cancellariae Apostolicae de more publicari et affigi, illarumque exemplis, etiam impressis, praelati ecclesiastici sigillo et notarii publici subscriptione munitis, eandem fidem, in iudicio et extra illud, haberi, quae eisdem originalibus haberetur, si essent exhibitae vel ostensae.

Sanctio po-
nalis.

§ 12. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum interdictorum, prohibitionum, statutorum, ordinationum, declarationum, decretorum, voluntatum, permissionis, irritationis, annulationis, iussionis, privationis, praeccepti, sublationis, abrogationis et mandatorum infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo septimo, sexto kalendas decembris, pontificatus nostri anno III.

Dat. die 26 nov. 1587, pontif. an. III.

*Sequuntur declarationes dictae
constitutionis.*

**Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.**

Ad Romanum spectat Pontificem, sacrorum canonum conditorem, quae per eum sancita sunt, ita suae declarationis arbitrio dilucida reddere, ut inde nemini possit dubitationis scrupulus exoriri, praesertim vero salubriter consulere ut, cum de regularibus agitur, qui se omnino Dei omnipotentis obsequio manciparunt, tollantur ea omnia, quae eorum sanctum Christo pie inserviendi

Exordium.

institutum quoquomodo valeant perturbare.

§ 1. Sane post editam nostram constitutionem, quae incipit Cum de omnibus ecclesiasticis Ordinibus, etc., super modo et forma recipiendi et admittendi ad professionem eos, qui sub Religionis iugo Altissimo famulari desiderant, cum variae sint exortae dubitationes et quaestiones, eaeque postea ad audientiam nostram perlatae:

§ 2. Nos, ad tollendam omnem ambiguitatis occasionem, habita cum venerabilibus fratribus nostris S.R.E. cardinalibus congregationis super regularium negotiis et consultationibus per nos institutae matura deliberatione, de illorum consilio et assensu, praesentem nostram perpetuo valituram declarationis constitutionem duximus promulgandum.

§ 3. Cum itaque inter alia dubitetur, num primo dicta nostra constitutio, ubi de illegitime genitis loquitur, comprehendat etiam eos qui postea per subsequens matrimonium fuerunt legitimati; nos, inherentes sacrorum canonum dispositioni, auctoritate apostolica, tenore praesentium, declaramus illegitime natos ex iis parentibus, inter quos tempore quo ipsi geniti sunt, matrimonium rite consistere poterat, secuto postea matrimonio legitimos effectos, sub dicta constitutione minime comprehendi, sed eos, tam quoad emittendam professionem quam quoad consequendos gradus, honores et dignitates sui Ordinis, aequo iure cum illis, qui ex matrimonio legitimo et constanti nati sunt, censendos esse.

§ 4. Illegitimos vero, etiam ex soluta et soluta, qui antequam nostra constitutio emanaret, professi, vigore seu praetextu privilegiorum aut indultorum apostolicorum cuius Ordini, Religioni, monasterio aut congregationi, eorumve superioribus, in genere vel in specie con-

cessorum, eo ipso per ingressum Religionis, vel per eosdem superiores sive alios quoscumque, etiam Sedis Apostolicae, de latere legatos, aut alios officiales vel ministros, quavis praeminentia vel auctoritate, etiam apostolica, fungentes, aut facultate suffultos legitimati, aut ad gradus, honores et dignitates habilitati seu reintegrati, et illis alias perfuncti sunt; volumus posthac, non obstantibus quibuscumque, tam antiquis privilegiis aut litteris apostolicis, quam aliis indultis seu declarationibus, etiamsi illa per nos post dictam constitutionem novissime edita fuisse asserantur, honores, gradus aut dignitates huiusmodi obtinere non posse, ac dispensationes et legitimationes quas-cumque eis nullatenus suffragari, nisi specialiter et nominatim cum eorum singulis fuerit super natalium defectu, ad honores, gradus et dignitates obtinendas, ante vel post ingressum Religionis, per Romanum Pontificem, immediate vel de eius speciali mandato dispensatum, deque dispensatione seu mandato per litteras apostolicas, seu in forma brevis vel saltem per patentes litteras cardinalis protectoris de ipsius Romani Pontificis voluntate fidei facientes, legitime constituerit.

§ 5. Eos pariter, qui tempore publicationis nostrae constitutionis in suis Religionibus sine huiusmodi speciali Romani Pontificis dispensatione, officia, honores et dignitates habebant ad vitam, eo ipso ab illis amotos et absolutos harum serie declaramus. Ad tempus autem illa obtinentes permittimus in sua administratione usque ad finem sui temporis conservari; ita tamen ut in posterum, nec tempus ordinarium eis prorogari aut extendi, neque ipsi ad alias non modo similes, verum etiam neque ad inferiores aut altiores et maiores dignitates, honores, gradus ascendere possint, perinde ac si id ipsum

mati, aut ad dignitates habilitati, et illis perfuncti sunt,

Tertia declaratio quoad non dispensatos tempore editae constitutionis praedictae.

Dubia exorta sunt super dicta constitutione.

Ideo hic Promittitur subsequens promittit declarationes;

Prima declaratio quoad illegitime natos ex parentibus inter quos tunc matrimonium consistere poterat et postea subsequutum sit.

Secunda declaratio quoad illegitime natos ex soluto et soluta, qui ante editam constitutionem praedictam quavis auctoritate legiti-

in praefata nostra constitutione ab initio expressum fuisset. Ne tamen huiusmodi religiosi in liberalium artium ac praesertim sacrae theologiae studiis et religiosis profectibus segniores fiant, atque eorumdem pia studia refrigescant, eos nosse volumus; quod si ipsorum quispiam eximia doctrina vitaeque et morum sanctitate excellere reperietur, deque eorum probitate et praeclaris meritis Ordinum protectores eam apud nos fidem fecerint, ut non immerito sperari queat eorum doctrinam et operam ipsi Ordini et sanctae Dei Ecclesiae usui et commodo futuram, tunc demum indulgentiam et benignitatem nostram facile experientur.

§ 6. Quoniam vero a multis quaesitum est sub nomine honorum, graduum et dignitatum, a quibus illegitimi penitus excluduntur, quid potissimum sit intelligendum; declaramus hac in re, de qua nunc agitur, appellatione dignitatum, honorum, graduum debere intelligi praepositatus, abbatatus, prioratus, guardianatus, custodiatatus, provincialium ac generalium superiorum officia et alia his similia, cum honore et superioritate coniuncta. Ab officiis autem oneris, veluti lectoris, confessarii, studiorum et sacrae theologiae magistri, regentis, praedicatoris verbi Dei et ceteris huiusmodi, immo etiam a voce activa, a sacris ordinibus suscipiendis, ipsorumque ministerio, ipsos illegitimos, dummodo ex sacrilegio vel incestu geniti non sint, nequaquam arcemus.

§ 7. Cum vero in quibusdam religionibus capitula provincialia aut numquam aut non quotannis, sed rarius, celebrentur, quaedam etiam monasteria aut domus huiusmodi in remotissimis regionibus haereticorum aut infidelium tyrannidi finitimis sita sint, ne ii, quos extra capitula, ad habitum vel professionem regulares admitti prohibuimus, tempus celebrandis capitulis praefixum nimis diu

expectare aut ad ea cum maximo incommodo accedere cogantur, concedimus et indulgemus ut in qualibet provincia saltem duo, vel, si commode fieri poterit, tria aut plura monasteria seu domus regulares deputentur, quarum seu quorum superiores infra annum saltem ad inquisitionem super novitiis faciendam, et ad ipsos religiosos iuxta formam praefatae constitutionis recipiendos, et ad alia quae in ipsa constitutione continentur peragenda, insimul congregentur.

§ 8. Quod si paucitas aut nimia distantia monasteriorum ne id quidem patiatur, saltem tribus ex antiquioribus patribus unius monasterii aut domus eius provinciae huiusmodi facultas et auctoritas per capitulum generale, scilicet monachorum, vel provinciale, Mendicantium et reliquorum regularium eius Ordinis, demandetur.

§ 9. Verum in iis monasteriis, domibus et locis regularibus, quae aut nondum in congregationes redacta aut alias nulli provinciae subiecta sunt, statuimus ut trina capitula conventualia tribus distinctis cum intervallo saltem decem dierum vicibus celebrata, eandem in recipiendis novitiis, per trinas huiusmodi distinctas vices approbatis, habeant auctoritatem, quae per nostram constitutionem capitulis provincialibus est attributa.

§ 10. Neque vero si in generalibus vel provincialibus capitulis aliqui vocales desint, nec si a diffinitorum consensu aliquis discrepaverit, idcirco receptio religiosorum retardari, impediri aut impugnari debet, sed satis esse volumus si vocalium et suffragiorum numerus legitimus, a iure vel per cuiuscumque Ordinis statuta praefinitus, intervenerit.

§ 11. Et quod de capitulo provinciali aut generali dictum est, idem iuris statuimus, si quae Religionis non capitulo-

8. Declaratio circa facultatem dictorum capitulorum, vel ab eis deputatorum pro inquisitione praedicta.

3. Declaratio circa facultatem capitulorum conventualium in praedictis.

4. Declaratio circa numerum suffragiorum in recipiendis religiosis.

5. Declaratio circa verbum capituli.

Quarta declaratio quid intelligatur sub nomine dignitatum, honorum et graduum a quibus praefati illegitimi excluduntur.

1. Declaratio circa celebrationem capitulorum generalium sive provincialium pro inquisitione super novitiis recipiendis.

rum, sed congregationum aut diaetarum vel alio quovis nomine uti reperiantur.

Prima declaratio circa admittendos ad professionem.

§ 12. Quod autem pertinet ad professionem, tam illegitimum quam eorum qui post sexdecim aetatis annum expletum, regularem habitum susceperunt, quia tunc demum vere et proprie religiosi effici dicuntur, cum professionem emittunt; declaramus eos qui ante praedictam nostram editam constitutionem habitum susceperint, et post ipsius promulgationem cupiunt profiteri, non alias ad professionem admittendos esse, quam facta inquisitione, et servata forma in ipsa constitutione praescripta; et eorum, qui post dictam promulgationem, etiam ignoranter, non habita dicta inquisitione, et non servata forma, ad professionem admissi fuerint, professionem nullius esse roboris et momenti. In oblati autem et conversis professionem emittentibus, satis erit si quoad mores et statum personarum ipsa inquisitio fiat.

2. Declaratio circa nullitatem tacitae professionis

§ 13. Sed cum eadem ratio vigeat in tacita professione emittenda, quae militat in expressa, statuimus quod in quibusvis Ordinibus et Religionibus, neque etiam tacita professio quorumcumque religiosorum induci possit nec inducta intelligatur, nisi in receptione constitutionis forma servata fuerit.

3. Declaratio circa validitatem expressae professionis et apostatarum reditus ad Religionem.

§ 14. Si quis vero ante editam nostram constitutionem iam tacite professus, expresse cupiat profiteri, vel si quis apostata ad suam Religionem redire voluerit, inquisitio et forma praescripta non erit necessaria, nisi vel de moribus, statu et qualitate personae, vel de validitate ipsius tacitae professionis dubitatio aliqua oriatur.

Declaratio circa advenas sub regulari habitu recipientes, qui

§ 15. In his autem qui, in locis a sua patria longissime remotis degentes, vel quorum patria ab haereticis vel infidelibus misere oppressa detinetur, voluerint

se divinis obsequiis sub regulari habitu dicare, ut in hoc quoque Sedis Apostolicae benignitas elucescat, quae cunctos mortales, praesertim vero exteros ex longinquis regionibus ad eam assidue confluentes, materno sinu libenter amplectitur, sancimus exteros huiusmodi et advenas, quamvis non liquido constet de iis omnibus quae in constitutione nostra requiruntur, tamen si, diligentia adhibita, nihil appareat quod eos impediatur, habiles reputandos esse.

commodanter in regionibus a sua patria remotis, aut ab infidelibus oppressis.

§ 16. Quod si quis ante vel post constitutionem ipsam professus, ad sacros ordines vel ad honores, gradus et dignitates promotus existat, et postmodum in eo natalium defectum aut criminum in dicta constitutione nostra expressorum notam, quae prius ignorabatur, delegi contigerit, decernimus eum statim, post huiusmodi defectus notitiam habitam, non alias quam iuxta formam ipsius constitutionis, ad honores, gradus et dignitates, aut ad executionem sacrorum ordinum admitti debere.

Declaratio circa eos quos post promotionem ad gradus, natalium defectum, aut criminum notam pati constitit.

§ 17. Contra criminosos vero, quorum professio eadem constitutione nostra irrita declaratur, ac propterea iudicibus et curiis saecularibus procedendi facultas conceditur, tunc demum id locum habere volumus et non aliter, cum actis publicis constitit ipsos iudices et curiam saecularem ante susceptionem habitus de ipso crimine adversus eos accusationem suscepisse vel inquisitionem instituisse.

Declaratio quomodo dicta constitutio quoad criminosos procedat.

§ 18. Ceterum, quae a nobis circa religiosos viros in praefata constitutione sancita sunt, ea nequaquam volumus ad moniales nunc extendi.

Declaratio ad moniales non extenditur.

§ 19. Postremo, dum interdicimus ne quis regularis alterius provinciae intra aliquod monasterium, domum vel locum alienae provinciae, etiam tamquam hospes, et ad modicum tempus recipi pos-

1. Declaratio circa receptionem hospitum alterius, vel eandem provinciae.

sit, nisi a superiore loci, ubi residebat et a quo discessit, licentiam expressam in scriptis exhibuerit, vel nisi satis cognitus sit, id observari volumus non solum in religiosis itinerantibus de una in aliam provinciam, sed in his quoque qui proficiscuntur de uno in aliud eiusdem provinciae monasterium, tam sui quam alterius Ordinis.

2. Declaratio circa eandem.

§ 20. Quod si dicerent se ad Apostolicam Sedem confugere ob gravamina a suis superioribus sibi illata, et ideo ab ipsis superioribus licentiam et litteras obtinere non potuisse, non propterea ullo modo recipi valeant, nisi fide, dignorum testimonio de petita ab eis licentia, et per suos superiores denegata, constitit.

3. Declaratio circa receptionem peregrinorum et advenarum religiosorum in Urbe.

§ 21. In alma vero Urbe nostra religiosi advenae et peregrini de gravaminibus sibi illatis conquerentes nullibi sine huiusmodi litteris aut licentia recipiendi erunt, nisi prius ad congregationem dictorum cardinalium super negociis regularium a nobis deputatorum, vel ad suos protectores remittantur, ubi, ipsis auditis, pro rerum et personarum qualitate, quid agendum sit, statuatur.

Confirmatio aliorum in dicta constitutione contentorum.

§ 22. Reliqua autem in priori nostra constitutione contenta, quae in praesentibus litteris non declarantur, volumus perpetuo firma et valida et in suo robore permanere, ac ab omnibus, ad quos spectat, inviolabiliter observari.

Revocatio quorumcumque concessionum de recipiendis novitiis extra capitula.

§ 23. Et si quid a nobis alicui Ordini aut Religioni, praeter aut contra praefatae constitutionis formam, post illius editionem, circa recipiendos extra capitula novitios, aut alias indultum aut concessum fuit, id omne ac desuper confectas litteras prorsus revocamus et annullamus, ac ad terminos praesentis constitutionis reducimus, et alias nemini volumus suffragari.

§ 24. Decernentes sic in praemissis u-

niversis et singulis per quoscumque iudices, ordinarios et delegatos, etiam causarum sacri Palatii Apostolici auditores, ac sanctae Romanae Ecclesiae cardinales, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate, in quavis causa et instantia, ubique iudicari et diffiniri debere; necnon irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Decretum irritans.

§ 25. Non obstantibus praefata et aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis, necnon quorumcumque Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Religionum ac monasteriorum, etiam eorum quae Ordinum capitula dicuntur, prioratum, domorum et quorumvis regularium locorum, iuramento, confirmatione apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, consuetudinibus, stabilimentis, usibus et naturis, quantumcumque tempore observatis, necnon fundationibus eorundem; aliis quoque privilegiis, indultis, exemptionibus et litteris apostolicis illis omnibus ipsorumque superioribus, generalibus vel provincialibus, conventibus, capitulis, fratribus et personis, per quoscumque Romanos Pontifices praedecessores nostros ac nosmetipsos, etiam post primam dictae nostrae constitutionis publicationem, et praefatam Sedem, etiam per modum statuti perpetui, ac in inito et stipulati contractus, seu quasi, necnon motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, ac etiam consideratione, intuitu, contemplatione, vel ad instantiam imperatoris, regum, ducum aliorumque principum, sanctaeque Romanae Ecclesiae cardinalium, ac de eorum consilio et assensu, etiam consistorialiter habito, quomodocumque ac sub quibusvis tenoribus et formis, necnon cum quibusvis restrictivis, restitutivis, praeservativis, annullativis, derogatoriis derogatoriis aliis-

Clausula derogatoriae.

que efficacioribus, efficacissimis et insolitis clausulis, necnon irritantibus et aliis decretis quomodocumque concessis, confirmatis et etiam iteratis vicibus extensis et moderatis, etiamsi in eis ac statutis, stabilimentis et foundationibus praefatis caveatur expresse quod nunquam eorum privilegia et indulta revocata vel moderata aut immutata intelligantur, nec illis in toto vel in parte derogatum censeatur per quascumque litteras, etiam derogatoriis derogatorias, ac alias fortiores et efficaciores clausulas in se continentes, nisi illorum ac etiam certarum specialium litterarum apostolicarum inde confectarum vere, non autem per clausulas generales vel speciales idem importantes, inserto tenore, ac de simili cardinalium consilio, quodque semper in huiusmodi derogationibus et aliis dispositionibus censeatur apposita clausula, quod tunc demum nec aliter nec alio modo effectum sortiantur, cum superiorum, capitulorum et conventuum praefatorum ad id accedat assensus; quodque derogationes et aliae depositiones huiusmodi aliter effectum non habeant, nisi consistorialiter factae et per trinas distinctas litteras eundem tenorem continentes tribus distinctis vicibus superioribus, capitulis et conventibus praefatis fuerint intimatae, eorumque pariter ad id expressus accedat assensus, aliter vero factae viribus et effectu omnino careant, ac superiores, capitula, conventus et aliae personae praefatae ad parendum illis et decretis desuper processibus, eorumque executoribus et subexecutoribus, ac ipsorum mandatis et monitionibus minime teneantur, sed litterarum huiusmodi executionem omnino impedire, nec ratione resistentiae censuris ecclesiasticis, etiam per ipsos executores vel subexecutores latis, innodari possint. Quibus omnibus, etiamsi alias de eis eorumque totis tenoribus specialis,

specifica, expressa et individua ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum insererentur praesentibus, pro sufficienter expressis et insertis habentes, harum serie, specialiter et expresse derogamus, et quatenus effectum praesentium quoquo modo impedire vel retardare vel illis obesse possent, ea omnino tollimus et abrogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 26. Ut autem praesentes litterae omnibus plenius innotescant, mandamus illas ad valvas basilicae Principis Apostolorum de Urbe, et in Cancellaria apostolica, necnon acie Campi Florae publicari, earumque exempla de more affigi, volumusque et decernimus ut ipsarum praesentium exempla, etiam impressa, manumque notarii, etc.

Nulli ergo, etc.

Datum Romae in Monte Quirinali, anno Incarnationis dominicae millesimo quingentesimo octuagesimo octavo, duodecimo kalendas novembris, pontificatus nostri anno iv.

CXIII.

Reformatio Curiae almae Urbis gubernatoris quoad causas civiles.

Sixtus Papa V, motu proprio, etc.

In sublimi beati Petri Sede, meritis licet imparibus, superna dispositione constituti, agrique dominici curae praepositi, id inter alia nostri muneris esse cogno-

1 Iurisdictionem et facultates huius gubernatoris vide in constitut. ix Leon X *Et si, pro*, tom. v, pag. 614, ubi eas plene tibi indicavi.

Forma publicandi huius constitutionis.

Sanctio pontificalis.

Exordium.

scimus, ut singula circa omnes gradus et hominum conditiones deformata ac depravata, providentiae nostrae ministerio corrigamus et reformemus, praesertim in tribunalibus almae Urbis nostrae, in quibus omnis iuris ratio exigit ut iudices primum studiosa vigilantia, manuum munditia et ordinata iuris scientia sint aliis praestantiores; notarii quoque ad conscribendum acta deputati, mandatarii quoque et alii ministri, vitae honestate, operosa sufficientia, moderata mercedis exactione, compassivaque erga pauperes benignitate sint admodum ornati, litigantesque demum et eorum procuratores, ultimum omnipotentis Dei iudicium praecogitantes, a perniciosis subtilitatibus, subterfugiis, intricationibus et extorsionibus se abstineant, ut deformibus omnibus sublatis, honesta sint omnia, et prava transeant in directa, ac ius et iustitia salubriter et aequa lance, ac minoribus quam fieri potest dispendiis, unicuique ministratur.

§ 1. Nos tamen, quia humanarum virium fines excedere non valemus, tantaeque est apostolici officii negociorum moles, ut circa singula per nos ipsos eiusdem officii debitum exolvere non possumus, plurimum in Domino laetati sumus quod venerabilis frater noster Marianus Parbenedictus episcopus Marturanensis et dictae Urbis nostrae eiusque districtus generalis gubernator, et vice-camerarius a nobis deputatus, huic nostrae sollicitudini respondens, Deique timore et virtutis ac iustitiae zelo ductus, diversos abusus, quos in suo tribunali irrepsisse cognovit, tollere, et aliis, quae inde irreperere potuissent, occurrere cupiens, sequentem suae Curiae reformationem circa causas civiles edidit, nobisque porrexit.

§ 2. Et ideo, cupientes reformationem huiusmodi accurate et debita circum-

spectione absolvi, dilecto filio nostro Hieronymo Sanctae Mariae in Cosmedin diacono cardinali Matthaio nuncupato, viro vitae integritate, litterarum scientia, longaque rerum et Romanae Curiae experientia insigni, dedimus in mandatis ut eandem reformationem diligenter examinaret, suppleret et corrigeret; et ille, mature omnibus visis sigillatimque examinatis, nonnulla explanavit, nonnullaque etiam emendavit et addidit, extremamque dictae reformationi manum adhibuit, nobisque exhibuit, eiusque tenor talis est, videlicet.

Sequitur Reformatio.

§ 3. Dominus locumtenens civilis gubernatoris almae Urbis pro tempore existentis, unus dumtaxat in futurum sit, legum scientia vitaeque probitate et Romanae Curiae experientia insignis, et ex loco qui ab Urbe distet per quadraginta miliaria oriundus. Qui omnes causas civiles, tam commissarias, iuxta formam commissionum, quam ordinarias vel alias in ipso tribunali introducendas, iuxta suas facultates, cognoscat, terminet et decidat.

§ 4. Audientiam terminorum, pro quibus litigantes pro certa hora citati non sint, in sala palatii gubernatoris, circa horam vigesimam, pro tribunali sedendo, teneat.

§ 5. Ius reddat singulis diebus, exceptis festivis de praecepto aut consuetudine almae Urbis, necnon diebus coronationis Pontificis viventis, ingressus gubernatoris, iovis, lunae et martis immediate ante Cineres, ac ipsius diei Cinerum, totius Hebdomadae Sanctae, Commemorationisque defunctorum et vigiliae Nativitatis Domini.

§ 6. Significationes per viam recursus concedendas semper concedat cum clausula non tamen in contumaciam.

§ 7. In causis ordinariis vel via ordinaria introducendis, etiamsi ad probatio-

Cardinalis Matthaio nuncupato de mandato Papae examinavit et absolvit.

Reformatio super locumtenentia causarum civilium qualitatibus.

Audientia hora et loco.

Diebus festivis.

Significationibus vigore recursus.

Causis ordinariis.

Marianus Parbenedictus Urbis gubernator hanc suae Curiae reformationem edidit.

nam producantur cedulae, iura et instrumenta obligationum cameralium, non relaxet mandata executiva (si respectu summae vel valoris rei, de qua agitur, dictae causae sicut appellabiles), nisi elapsis decem diebus datis ad appellandum, et servatis solitis terminis ad docendum de legitima appellatione et eius legitima prosecutione, et constituto sibi de re iudicata.

Suspectin de fuga,

§ 8. Suspectus post litem contestatam vel pro contestata habitam, allegari non possit, nisi a principalibusmet vel eorum procuratoribus ad id speciale mandatum habentibus, et ex certa causa per eos in actis specificata et iurata, a gubernatore pro legitima approbata.

Appellatione et recursus,

§ 9. Ab eius sententiis definitivis appellatur ad Sanctissimum in causis appellabilibus, in aliis vero non appellabilibus, et in quibus de iure recursus datur, recurratur ad gubernatorem, qui causas huiusmodi recursus, per seipsum vel alium ab eo deputandum, iuxta suas facultates expediat.

Iudice deputato a gubernatore,

§ 10. Qui deputandus tam in ipsis causis recursus, quam in illis in quibus in locum domini locumtenentis, uti suspecti recusati, a gubernatore deputabitur; et in causis quoque commissariis, in quibus ex rescripto signaturae a gubernatore similiter deputabitur, ea dumtaxat emolumenta recipiat, quae, ut mox dicetur, dominus locumtenens recipere poterit, et nihil penitus ultra, sub poenis eis indictis. Recursus, ut supra, ad gubernatorem a locumtenentis decretis et sententiis petendi, infra decem dies dumtaxat peti debeant, et tunc executionem non retardent, usquequo gubernator huiusmodi recursus non admiserit.

Sportulas, habitatione, salario et emolumentis,

§ 11. Sportulas dom. locumtenens non recipiat nisi in illis causis commissariis tantum quae auctoritate ordinaria a principio ab eo cognosci non potuissent; in quibus circa quantitatem servet taxam

felicitis recordationis Pii Papae IV; in ceteris vero causis quibuscumque sportulas nullo modo accipiat, etiam a sponte dantibus, sed earum loco, ultra eammodam habitationem, quam in dicto palatio pro se suisque servientibus habere debeat, et ultra scuta auri in auro quinque, a quolibet ex duobus notariis causarum civilium huius Curiae, ipsi tantum domino locumtenenti quolibet mense, in eius principio, solvenda, percipere possit iulium unum pro singulis infrascriptis expeditionibus; videlicet, pro quolibet mandato executivo, non tamen in contumaciam, pro quolibet arresto in carceribus, mandato de excarcerando, significatione dotali, aut vigore termini, aut in vim litis pendenciae, aut litis finitae, aut stante deposito vel negatione, aut data cautione de stando iuri, et iudicatum solvendo concessa; et etiam pro qualibet citatione vel inhibitione, vigore commissionis, aut extra curiam decreta: dummodo in quolibet ipsorum casuum agatur de re vel summa scutorum auri septem, qui constituunt iulios septuaginta septem.

Locumtenentis contravenientis poenis,

§ 12. Alioquin praedictus dominus index poenas in Pii Papae IV constitutione de reformatione tribunalium contentas, iucurrat.

Notarialium locis.

§ 13. Notarii teneant, intus vel iuxta dictum palatium, eorum officia separata et in locis ita distantibus, ut collitigantium tumultus nullum afferre possit impedimentum.

Procuratio-neque eis interdicta.

§ 14. In causis tribunalis, neque officio procuratoris vel sollicitatoris fungantur, neque alio quovis modo se intromittant.

Taxae observantia.

§ 15. In eorum mercedibus recipiendis servent omnino taxam Pii Papae IV; quia in ea omissus est casus examinis testium super articulis absque interrogatoriis, ideo tali casu notarii recipiant pro huiusmodi examine cuiuslibet testis, bononenos octo usque ad scuta decem, et

bononenos decem usque ad scuta viginti, et bononenos quindecim usque ad quamcumque summam, et non ultra.

Citationibus,

§ 16. Citationes et alias mandatariorum et cursorum relationes nullatenus in actis apponant, nisi cursores et mandatarii eas in cartulis octavae partis folii prius subscripserint, et supra subscriptiones nomen notarii causae appositum fuerit.

Citationes et alios actus pro aliquo vel contra aliquem non recipiant, nisi tam actoris quam rei nomen cum cognomine aut exercitii habitationisque designatione specificae in eis exprimatur.

Citationes ad videndum mandari consignari pignora non recipiant, nisi appositum sit etiam ad videndum mandari subhastari.

Manualibus,

§ 17. Manualia citationum et manualia protestationum separatim et distincte teneant.

Expeditionum libris,

§ 18. Expeditionum libros duos habeant, in quorum uno distincte et ordinatim adnotare debeant omnes significationes per viam recursus concedendas, cum expressione nominis collitigantium, et curiarum a quibus dominus locumtenens recursus iuxta suas facultates concedet, ac etiam summae vel valoris rei de qua agitur, necnon et omnia sequestra et monitoria, ex quavis causa decernenda; in altero autem adnotare debeant omnia mandata executiva, non tamen in contumaciam, et omnia arresta, mandata de excarcerando, significationes dotales, aut vigore termini, aut in vim litis pendenciae aut litis finitae, aut stante deposito vel negatione, aut data cautione de stando iuri, et iudicatum solvendo concessas, et omnes citationes vel inhibitiones vigore commissionis aut extra curiam decretas; dummodo in quolibet ipsorum casuum agatur de re vel summa scutorum auri septem.

§ 19. Listas expensarum non conficiant,

neque propterea mercedem aliquam, etiam a sponte dantibus, recipiant, nisi praevio domini locumtenentis decreto et eiusdem subscriptione in calce citationum, ad videndum taxari expensas, apponenda.

Expensarum taxatione,

§ 20. Examen testium scribere possint duo tantum notarii pro quolibet officio, quos gubernator pro tempore approbaverit, et non alii.

Examine testimonium,

§ 21. Decreta aliqua ex seipsis notarii non conficiant, sed citationes omnes domino locumtenenti in audientia publice legant, ab eoque decreta sumant, et deinde in actis apponant.

Decretis,

§ 22. Mandata suspicionis fugae scribere nequeant, nisi prius domino locumtenenti iura producta vel probata ostenderit, illeque postea mandata decreverit.

Mandata suspicionis fugae,

§ 23. Iuramenta suspicionis fugae ab aliis quam principalibusmet vel personis ad id speciale mandatum habentibus non recipiant.

Iuramentis suspicionis,

§ 24. Sequestra non scribant, etiam in causis mercedum, nisi in executionem mandatorum servatis servandis relaxatorum, vel nisi docto de credito, etiam extrajudicialiter, arbitrio domini locumtenentis, iuratoque de dilapidatione aut fugae suspicionem.

Sequestra,

§ 25. Advocatos, procuratores et sollicitatores pro fideiussionibus occasione litium dandis nullo modo recipiant.

Fideiussionibus,

§ 26. Significationes per viam recursus concedendas non scribant, nisi cum clausula non tamen in contumaciam. Alias vero significationes non scribant nisi vigore termini, aut nisi productis iuribus vel probationibus super solutione, aut nisi stante pendencia litis, sive lite finita, vel nisi data cautione de stando iuri et iudicatum solvendo, quando essent relaxata mandata suspicionis fugae, pro assecuratione iudicii, aut nisi stante negatione contra mandata in contumaciam relaxata.

Significationibus,

Responsiones ad articulos. § 37. Responsiones ad articulos et iuramenta super partitis decisivis, coram domino locumtenente tantum recipere possint et debeant, nisi ipse aliter decreverit, ex causa infirmitatis aut alterius legitimi impedimenti colligantium.

Notariorum contravenientium poenis. § 28. Quicumque ex notariis sive actuariis in eorum officiis scribentibus in aliquo praemissorum contraverit, pro qualibet vice poenam scut. xxv, aliasque poenas pecuniarias et corporis afflictivas, pro modo excessus a gubernatore arbitrandas, incurrat, damnaque et interesse partibus reficere cogatur.

Mandatariorumque citationes. § 29. Mandatarii huius curiae citationes et alias relationes in scriptis dumtaxat referre debeant, exprimendo an personaliter vel domi copia dimissa vel affixa, et an ad statim vel ad hodie per totam seu ad primam vel aliam diem fecerint.

Citationes, intimationes etc. personaliter aut domi dimissa copia, non exequantur, post secundam horam noctis; per affixionem autem, non nisi de die; et tunc in relationibus exprimant fecisse de die, dimissa copia affixa in tali loco.

In citationibus, tam actoris quam rei, nomen cum cognomine, vel cum exercitii habitationisque designatione exprimant.

In citationibus ad videndum mandari consignari pignora, apponant etiam: *et videndum mandari subhastari.*

Taxae observantia. § 30. In eorum mercedibus recipiendis servent eorum taxae; ultra quas, etiam a sponte dantibus, nihil omnino accipiant.

Pignoribus. § 31. Pignora omnia ab executoribus quibuscumque eis consignanda, ordinatim singulariter adnotare debeant in eorum libris, exprimendo rerum qualitates et quantitates, et nomen executoris et colligantium. Pignora subhastanda, publice, in loco commo, ad id per gubernatorem deputando, tenere debeant, a die quo receperint mandata de subhastando, us-

quequo receperint mandata de deliberando. Oblationes recipiendas adnotare debeant in eorum libris, cum appositione anni, mensis et diei, ac expressione nominis, cognominis exercitiique et habitationis offerentium. Non recipiant oblationes cuiuscumque officialis huius curiae nec eis servientium, neque mandatarii affinium vel consanguineorum usque ad tertium gradum.

Eorundem contravenientium poenis. § 32. Quicumque in aliquo praemissorum contraverit, poenam scutorum decem pro qualibet vice, aliasque poenas pecuniarias et corporis afflictivas, privationisque officii, pro modo excessus a gubernatore arbitrandas, incurrat, damnaque et interesse partibus reficere compellatur.

Reformatione procuratorum circa executiones. § 33. Procuratores non possint actualiter exigere nomine suorum principalium, etiam ab Urbe absentium, et vigore mandatorum ad exigendum, aliqua bona, res et pecunias a quavis persona, in causis et negociis ipsius tribunalis, nisi praeviso gubernatoris decreto, gratis desuper interponendo. Et qui contraverit, officio procuratoris omnino privetur, poenamque pecuniariam, gubernatoris arbitrio, solvat.

Executorumque circa taxas. § 34. Executores cuiuscumque Curiae mandata huius tribunalis exequentes, nihil ultra eorum taxam, etiam a sponte dantibus, recipiant, et nisi post factam executionem sive capturam.

Executionibusque. § 35. Mandata civilia non exequantur de nocte neque de die festivo, nisi sint suspicionis fugae.

Cautiones in executione mandatorum nullatenus recipiant, sed executiones realiter vel personaliter, prout in mandatis continetur, exequantur; pignoraque baroncello huius Curiae infra biduum consignent, describique faciant in libro, quem praefatus baroncellus ad id specialiter tenere, in eoque adnotare, debeat qualitates

et quantitates rerum sibi consignatarum, et nomen executoris consignantis.

Pignorum quoque restitutioue. § 36. Restituat quilibet executorum praedictorum executiones sive bona in executione capta gratis, quotiescumque dominus locumtenens mandaverit.

Contravenientium poenis. § 37. Quicumque in praemissis contraverit, officio suo privetur, et pro modo excessus corporalibus poenis, gubernatoris arbitrio plectatur, damnaque et interesse partibus reficere cogatur. Pro quibus damnis et interesse quilibet baroncellus cuiuscumque curiae pro suis executoribus et birruariis obligatus sit.

Confirmatio huius reformationis. § 38. Nos itaque, volentes reformationem huiusmodi, tam maximo labore et tam matura discussione, ad publicam maxime colligantium utilitatem, tribunalisque dictae Urbis gubernatoris directionem, ut praefertur, digestam, perpetuo inviolabiliterque observari; motu proprio et ex certa nostra scientia, deque apostolicae potestatis plenitudine, praedictam reformationem omniaque et singula in ea contenta, tenore praesentium, auctoritate apostolica confirmamus et approbamus. Quinimmo eandem reformationem in eaque contenta quaecumque, motu et auctoritate praedictis nos de novo statuimus, decernimus et ordinamus; et per praefatum nostrum et pro tempore existentem Urbis gubernatorem eiusque in civilibus locumtenentem ac procuratores, notarios, mandatarios, litigantes, executoresque sive birruarios et alios quoscumque, exactissime perpetuoque servari praecipimus et mandamus, poenasque in dicta reformatione appositas de novo contravenientibus quibuscumque, et pro qualibet vice, apponimus et infligimus.

Clausula rubiata. § 39. Decernentes omnia quae contra dictae reformationis formam et tenorem, decreta, acta et gesta fuerint, nulla, invalida et extorta et subreptitia, nulliusque roboris et momenti fore et censi,

neminique propterea suffragari posse vel debere. Et ita, per quoscumque iudices et commissarios, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. cardinales et causarum Palatii Apostolici auditores, in quavis causa et instantia, sublata eis et eorum cuilibet quavis aliter iudicandi et interpretandi facultate et auctoritate, indicari et definiri debere; irritum quoque et inane quicquid secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari.

Clausula derogatoria. § 40. Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, ac stylo, consuetudine ac quocumque temporis cursu, etiam immemorabili, roboratis; privilegiis et indultis, tam ipsi tribunali Urbis gubernatoris, vel ipsis gubernatoribus et locumtenentibus, quam notariis, mandatariis eorumque collegio et collegiis aliisque quibuscumque personis, quacumque generali vel speciali nota et expressione dignis, et quomodocumque et qualitercumque privilegiatis, etiam motu, scientia et potestatis plenitudine similibus, etiam consistorialiter, sub quibuscumque tenoribus et formis, et cum quibusvis, etiam derogatarum derogatoriis, aliisque efficacioribus et insolitis clausulis, irritantibusque et aliis decretis, in genere vel in specie et alias quomodolibet, etiam per nos, concessis, approbatis et innovatis; quibus omnibus, etiamsi, pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, individua et expressa ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio seu quaevis alia expressio habenda aut aliqua exquisita forma ad hoc servanda foret, tenores huiusmodi praesenti pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permanentibus, hac vice dumtaxat, specialiter et expresse derogamus; et quibuslibet aliis privilegiis, indultis et litteris apostolicis,

generalibus vel specialibus, quorumcumque tenor existant, per quae, praesenti non expressa vel totaliter non inserta, effectus illius impediri valeat quomolibet vel differri, et de quibus quorumque totis tenoribus specifica, individua et expressa, ac de verbo ad verbum, habenda esset mentio specialis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§ 41. Ut autem praesens motus proprius ad omnium notitiam deducatur, ac ut omnes, quorum interest ac interesse poterit, afficiat, volumus et mandamus illius copiam in Cancellariae Apostolicae, seu Curiae reverendissimi Urbis gubernatoris valvis, ac in acie Campi Florae affigi, et ibi relicta eius copia, aliquandiu detineri.

§ 42. Voluimus item quod praesentis motus proprii sola signatura sufficiat, et ubique fidem faciat, in iudicio et extra, regula quacumque contraria non obstante:

§ 43. Quodque eius transumptis, notarii publici manu subscriptis et alicuius personae in ecclesiastica dignitate constitutae sigillo signatis, plena et indubitata fides, eaque prorsus adhibeatur, in iudicio et extra, quae praesenti adhiberetur si foret exhibitus vel ostensus.

Fiat, motu proprio. F.

Et cum absolute a censuris, ad effectum, etc., et de confirmatione, approbatione, statuto, ordinatione, praecepto, mandato, inflictione, decretis, derogatione, voluntate aliisque praemissis, quae hic pro sufficienter repetitis ad partem habentur, in forma gratiosa latissime extendentes, et cum opportuna, si videbitur, iudicum executorum deputatione, qui assistant, etc., cum potestate citandi, etc., inhibendi, aggravandi, etc., invocato, etc. saecularis, ac derogatione diaetarum, non tamen trium, etiam latissime extendendi. Et si videbitur litteras desuper etiam per breve S. V. etc., in praemissorum omnium et singulorum, etiam qua-

litate, invocatione, denominatione nuncupatis annexis, aliorumque necessariorum maiori et veriori specificatione et expressione expediri possit, etc., simul vel ad partem, etiam in una, non facta mentione de alia vel aliis expediendis, etc. Fiat. F.

Anno a nativitate Domini MDLXXXVII, indictione xv, die vero i, mensis decem., pontificatus Sanctiss. in Christo Patris et D. N. D. Sixti, divina providentia Papae V, anno eius tertio, supradictae litterae in valvis Cancellariae Apostolicae et Curiae reverendissimi d. Urbis gubernatoris et in acie Campi Florae affixae, lectae et publicatae fuerunt, iuxta formam illarum.

Alex. Parabiacus, Mag. Curs.

Publ. die 1 dec. 1587, pontif. anno III.

CXIV.

Indulgentiarum elargitio pro quorundam christianorum imperatorum numismata gestantibus, aut ecclesias, ubi ea asservantur, visitantibus, et pia opera hic expressa exercentibus.

Sixtus episcopus, servus servorum Dei,
ad perpetuam rei memoriam.

Laudamus viros gloriosos, christianos praesertim imperatores, in iis quae, pro christiana religione tuenda et propaganda, pie ac praeclare gesserunt, dum pietatis zelo, virtutis magnitudine et imperii maiestate vere augusti, eiusdem religionis, quam omnibus gentibus omnibusque nationibus Deus voluit apostolicis vocibus praedicari, cultum totis in Christo visceribus amplexi, usque adeo suis quisque temporibus de hac Sacrosancta Sede, cui, auctore Domino, licet immeriti, praesidemus, egregie promereri studuerunt, ut vera et orthodoxa fides, ex apostolico hoc fonte dimanans, tunc eorum ope et patrocinio munita, propulsatis hostium op-

Proemium.

pugnationibus, toto terrarum orbe diffusa floreret, omnisque lingua confiteretur, quoniam Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Eorum sane ipsorum, quos constituit Dominus propugnatores et defensores Ecclesiae suae, illustria pie recteque factorum exempla, ad omnem gloriam insignia, imitationisque studio dignissima, ac merita praeclara, cum semper pro grati in eos animi testatione et officio commemorare debemus; tum, hoc potissimum tempore, quo nobis eorum memoriam renovandi mirifica divinitus oblata est occasio, id impensius faciendum arbitramur.

§ 1. Nam, cum ab ipso nostri pontificatus initio, ad exornandam novis aedificiis Lateranensem praecipue basilicam, nullis parcentes impensis, animum adiecissemus, effectum est, non obscura divinae voluntatis significatione, ut demoliendis quibusdam aulae Lateranensis pervetustis ac pene collabentibus parietibus, complura antiqua diversis in locis recondita numismata, ex auro purissimo obryzo confecta, invenirentur, in quibus ex una parte salutiferae crucis signum aut imago aliqua eadem cruce insignita cernitur, ex altera vero vultus effigiesque expressae sunt diversorum veterum, qui ante annos circiter mille floruerunt; augustorum imperatorum, nimirum Theodosii senioris, duorum filiorum eius Arcadii et Honorii, necnon Theodosii junioris, Valentini tertii, Marciani, Leonis, Iustini, Iustiniani, Tyberii, Mauricii, Phocae et Heraclii, qui, etsi longo locorum intervallo disiuncti, urbem Romam ne fortasse quidem omnes umquam viderint, Magni tamen Constantini piissimi imperatoris exemplo et munificentia excitati, ad declarandum pietatis suae studium erga gloriosos apostolorum principes et fortissimos Christi martyres, quorum innumerabilis multitudo in hac sancta civitate requiescit, et quo-

In restaura-
tione basilic
ca Lateranen-
sis, numismata
quampura im-
peratorum re-
perta fuerunt,
quorum nomina
et praeclara ge-
sta hic referuntur,
videlicet.

rum praesenti ope et auxilio domi forisque votis susceptis saepe numero, rempublicam fortiter et feliciter administraverant, et clarissimas de hostibus victorias reportaverant, huius almae Urbis sacras basilicas, atque hanc in primis sacrosanctam Lateranensem, donariis et oblationibus quamplurimis, augustali pietate et magnificentia dignis, cumularunt, diversisque aut novorum aedificiorum constructionibus, aut veterum instaurationibus pro temporum varietate ornarunt. Quod cum alia multa antiquitatis monumenta, tum vel haec ipsa nuper reperta aurea tot inelytorum imperatorum numismata testantur, religioso plane consilio et occulto quodam Dei instinctu, in his aedificiis reposita, ut post multa saecula aliquando tandem patefacta in lucemque prolata, eorumdem imperatorum singularem religionem et perpetuam erga sanctam Romanam Ecclesiam devotionem insigni apud posteros testimonio comprobarent. Qua in re divinam providentiam agnoscimus, suspicimus atque admiramur, quod calamitoso hoc tempore, cum tam multi crucis Christi Domini hostes catholice fidei veritatem impiissime oppugnant, praedictorum imperatorum effigies in ipsa Lateranensi basilica, ubi primus idem Magnus Constantinus Augustus sacri baptismi lavacro emundatus est, simul reperiri voluerit, quae summam eorum erga invictissimam crucem pietatem et eximiam religionem aperte palamque profiterentur.

§ 2. Theodosii igitur senioris imperatoris religiosissimi memoria in benedictione sit, qui se Nicaenae fidei defensorem acerrimum praestitit, qui lege edita, eam se tantum fidem sequi, quam a beatissimo apostolo Petro Romanis traditam Damasus Pontifex docebat, apud cunctos populos publice testificatus est; qui in ecclesiae cultu ac veneratione disciplinam

Theodosii senioris
noria.

Isaie publi-
candi.

Signatura sola
suffici.

Fides trans-
umptorum.

Papae subsc.

Clausularum
repetitio.